

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA PEDAGOGIKO IN ANDRAGOGIKO

DIPLOMSKO DELO

ODDAJA SUPER VARUŠKA
HITRA POMOŽ STARŠEM PRI VZGOJI OTROK –
RESNICA RESNI NOSTNEGA ŠOVA

LJUBLJANA, 2010

ALDIJANA TABU I

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA PEDAGOGIKO IN ANDRAGOGIKO

DIPLOMSKO DELO

ODDAJA SUPER VARUŠKA
HITRA POMOŽ STARŠEM PRI VZGOJI OTROK –
RESNICA RESNI NOSTNEGA ŠOVA

Študijski program:
Pedagogika - D
Nemški jezik in književnost - D

Mentorica: Red. Prof. dr. Mojca Kovač Šebart
Somentorica: Doc. dr. Jasna Mažgon

ALDIJANA TABUŠIČ

LJUBLJANA, 2010

ZAHVALA

Iz vsega srca se zahvaljujem mentorici prof. dr. Mojci Kova Šebart za usmerjanje, spodbujanje, pomoč in strokovne napotke pri izdelavi diplomske naloge. Zahvaljujem se ji za ves trud in čas, ki ga je vložila, da bi bila diplomska naloga pravočasno končana. Največja zahvala je usmerjena prav njej in žal ni najti besed, ki bi lahko opisale mojo hvaležnost. Hvala! Zahvaljujem se tudi somentorici dr. Jasni Mažgon za strokovne napotke pri izdelavi empiričnega dela naloge. Hvala tudi dr. Andreji Hočevar, ki mi je pomagala pri določitvi pravih pojmov na pravem mestu.

Posebej se zahvaljujem mojemu možu Raifu, ki mi je stal ob strani, dolge noči bedel z menoj in mi vlival novih moči. Hvala ti za razumevanje, ljubezen in potrpežljivost, ki sem jih bila deležna ves čas med pisanjem naloge.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, še posebej sestri Emi, ki je žrtvovala svoj čas, da bi mi pomagala pri opravljanju formalnih zadev. Hvala Ema in hvala tudi tebi mama, za sprostitev mojih misli in za podporo!

Hvala Petri, ki me je s pogovori vedno znova pripeljala do smeha in mi vlivala pozitivno energijo.

Hvala vsem, ki so bili del pisanja moje naloge!

POVZETEK

Diplomska naloga obravnava problematiko posredovanja vzgojnih nasvetov staršem preko televizijskega ekrana. S pomočjo metode deskriptivne analize študije primera po Mesecu smo opravili in analizirali pogovore z materami treh družin, ki so sodelovale v oddaji *Super varuška* v letih 2005 do 2007. Zanimala so nas predvsem mnenja o stališčih in ob utkih sodelujočih družin pred in po snemanju oddaje. Predpostavko, da je razrešitev vzgojnih težav v oddaji zgolj navidezna, smo samo deloma potrdili, saj je super varuška, po mnenju intervjuvanih mam, deloma uspelo pomagati družinam, ni pa jim s pomočjo super varuške uspelo razrešiti vseh težav. Predpostavko, da so medsebojni odnosi družinskih članov v oddaji odigrani oziroma dramatizirani, smo deloma potrdili. Potrdili smo tudi predpostavko, da so v oddaji poudarjene predvsem pozitivne plati svetovanja, ki ga nudi televizija RTL. Veliko predstavljenega v oddaji je uinek montaže oddaj, upodabljanja resničnosti – tudi zaigranega – prav oddaja *Super varuška* spada v žanr 'resničnosti' šova.

Ključne besede: super varuška, resničnostna televizija, vzgojno svetovanje, študija primera.

ABSTRACT

The graduate work describes the problem of child guidance for parents on television. With the help of Mesecs descriptive case study we ran and analyzed interviews with three mothers of families, who participated in the *Super Nanny* show between 2005 and 2007. Largely we were interested in the opinions of the families about their standpoints and emotions before and after the shoots. We achieved to only partly affirm the assumption that the solutions to educational problems in the show were alleged, as the super nanny judging by the interviewed mothers seems to have helped the parents more or less. Yet the families cannot solve all their educational problems with the help of the super nanny. We only partly affirmed the assumption that interpersonal relationships in the show were excessive and dramatised. The following assumption, that RTL emphasises mostly positive aspects in the show, we were able to confirm. Most of the shown in the programme is the effect of assembling, own construction of reality and acting, although the programme claims to be a 'reality' show.

Keywords: supernanny, reality-TV, child guidance, case study.

KAZALO

PREDGOVOR	8
0 UVOD	9
1 VZGOJA IN DRUŽBA	12
1. 1 VZGOJA, SOCIALNI KARAKTER OZ. DRUŽBENO NUJNI ZNAČAJ IN DRUŽBENO NUJNA FORMA SUBJEKTIVNOSTI.....	15
1. 2 OD V TRADICIJO USMERJENEGA POSAMEZNIKA K PATOLOŠKEMU NARCISU.....	17
1. 3 POSKUS OPREDELITVE PERMISSIVNE VZGOJE.....	20
1. 3. 1 Potek procesa simbolne identifikacije	21
1. 3. 2 Ugodno ustveno ozračenje kot temelj koncepta permisivnosti.....	22
1. 3. 3 Dogma novega ideala starševstva	23
1. 3. 4 Nemo staršev in njihova negotovost pri vzgoji.....	24
1. 3. 5 Patološki narcis kot družbeno nujna forma subjektivnosti	27
2 VZGOJNO SVETOVANJE	29
2. 1 KONCEPTI VZGOJNEGA SVETOVANJA.....	29
2. 2 PROCES TERAPEVTIZACIJE	30
3 KONCEPCIJA RESNOSTNEGA ŠOLA	32
3. 1 REPREZENTACIJA	32
3. 1. 1 Reprezentacija in mediji	33
3. 1. 2 Reprezentacija sveta preko televizije.....	33
3. 2 NEPOSREDNI TELEVIZIJSKI PRENOS IN RESNOST	34
3. 3 REALITY TV	35
3. 4 USPEH RESNOSTNE TELEVIZIJE.....	36
3. 5 RESNOSTNA TELEVIZIJA IN REPREZENTACIJA REALNOSTI	36

3. 6 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE PREKO TELEVIZIJE	42
3. 6. 1 Medij televizija	44
3. 6. 2 Izpostavljanje javnosti.....	45
3. 7 ODDAJE O VZGOJI.....	46
3. 7. 1 Oddaje <i>super varuška</i>	46
3. 7. 2 Druge vzgojne oddaje	48
4 O ODDAJI SUPER VARUŠKA	50
4. 1 <i>SUPER VARUŠKA</i> - RESNI NOSTNI ŠOV	50
4. 1. 1 Značilnosti resni nostne oddaje <i>Super varuška</i>	51
4. 1. 2 Zakaj se ljudje odločijo za sodelovanje pri resni nostnem šovu?	52
4. 2 URADNI KONCEPT ODDAJE <i>SUPER VARUŠKA</i>	53
4. 3 VZGOJNI KONCEPT ODDAJE	54
4. 3. 1 Temelji vzgojnega programa pozitivnega starševstva	54
4. 3. 2 Vsebine in cilji vzgojnega programa	54
4. 3. 3 Uporabljene metode	55
4. 4 K. SAALFRANK IN NAČRTEV IN VZGOJE, KI GA UPORABLJA	56
4. 4. 1 Starševske naloge.....	56
4. 4. 2 Kaj otrok potrebuje od staršev	56
4. 4. 3 Postavljanje meja in pravil.....	58
4. 5 ODDAJA <i>SUPER VARUŠKA</i> KOT STROKOVNO VZGOJNO SVETOVANJE.....	59
4. 6 VZPOSTAVLJANJE KRITIK NEGA ODNOSA DO VZGOJNIH METOD IN NASVETOV K. SAALFRANK, KI JIH JE ZASLEDITI V NJENEM PRIROČNIKU	59
5 KRITIKA ODDAJE IN NJENEGA VZGOJNEGA KONCEPTA	62
6 KAJ ŽE VEMO O ODDAJI SUPER VARUŠKA IZ RAZISKAV?	69
7 EMPIRIČNA RAZISKAVA.....	74
7. 1 PREDMET RAZISKOVANJA IN METODOLOGIJA.....	74

7. 2 METODA RAZISKOVANJA.....	76
7. 3 ZBIRANJE PODATKOV	76
7. 4 POTEK OBDELAVE PODATKOV S KVALITATIVNO ANALIZO.....	78
7. 5 POPULACIJA, ZAJETA V RAZISKAVO.....	78
8 REZULTATI ANALIZE IN INTERPRETACIJA.....	79
8. 1 PONUJANJE POMO I SKOZI SVETOVANJE V ODDAJI.....	79
8. 1. 1 Prijava k oddaji	79
8. 1. 2 Vloga super varuške kot vzgojne svetovalke v sodelujo ih družinah	82
8. 1. 3 Druge vloge super varuške.....	84
8. 1. 4 Spremembe v vzgojnem ravnanju staršev kakor tudi v vedenju otrok po snemanju oddaje.....	86
8. 2 MONTAŽA ODDAJE IN IGRANJE PRIZOROV	87
8. 2. 1 Potek snemanja oddaje.....	87
8. 2. 2 Soo anje sodelujo ih članov s kamerami	88
8. 2. 3 Ob utki sodelujo ih članov ob snemanju oddaje.....	89
8. 2. 4 Predvajanje oddaje in ob utki sodelujo ih članov ob gledanju le-te	90
8. 2. 5 Ob utki sodelujo ih članov družine po snemanju oddaje.....	91
8. 3 SKLEP EMPIRI NEGA DELA NALOGE.....	93
9 SKLEP	95
10 LITERATURA IN VIRI.....	100
Priloge.....	108

PREDGOVOR

Študij pedagogike je na mnogih področjih med drugim pretkan tudi z družinsko pedagogiko, ki je v meni zbudila interes za večje poglobljanje na področju družinske pedagogike. Kako in na kakšen način pa je tema moje diplomske naloge povezana z družinsko pedagogiko, bo razvidno ob koncu prebranega predgovora.

Redno spremljam oddajo *Super Nanny* na nemškem kanalu RTL, ki poteka vsako sredo in traja slabo uro. Gre namreč za resnični šov, v katerem glavna vloga pripada Katharini Saalfrank, diplomirani pedagoginji in glasbeni terapevtki, ki od leta 2004 dela kot družinska svetovalka v omenjeni oddaji.

Družine, ki se znajdejo v težavah in starši, ki ne vedo kaj storiti s svojimi 'problematicnimi' otroki, pokličejo na pomoč super varuško in v kolikor imajo dovolj sreče, so izbrani med mnogimi družinami. Tako imajo možnost dvotedenske svetovalne obravnave njihovih družinskih vzgojnih težav. V tem času se v bivalnem prostoru ne nahaja samo svetovalka z družino, temveč celotna televizijska skupina, ki vse dogodke spremlja. Zanimivo se mi je zdelo to, da super varuški na koncu oddaje skupaj z družino uspe doseči pozitivne spremembe. Niti v enem trenutku gledanja oddaje nimam občutka, da bi vse lahko bila le gledališka predstava. Meni osebno, kot študentki pedagogike, pa na osnovi teorije in izkušenj, ki sem jih imela med študijem, ni bilo popolnoma razumljivo, da so tako dobri rezultati možni že v tako kratkem času. Tako so se mi porodila naslednja vprašanja. Ali so rezultati, ki jih super varuška doseže z družino, resnično takšni, kot so predstavljeni gledalcem? Ali se pojavljajo tudi primeri, v katerih svetovanje sploh ne uspe ali pa taki, katerih uspeh traja zelo kratek čas? Je vendarle vse le šov? Kako doživljajo snemanje oddaje družine, ki so del oddaje? Kaj jih pripravi do sodelovanja in kakšni so občutki družin pred in po snemanju oddaje?

Tako je tudi nastala ideja za temo diplomske naloge, s katero bom poskušala odgovoriti na nekatera od zastavljenih vprašanj.

0 UVOD

V diplomski nalogi bomo na primeru oddaje *Super varuška*, kjer svetovalka Katharina Saalfrank svetuje staršem, kako vzgojno ravnati, obravnavali problematiko posredovanja vzgojnih nasvetov staršem preko televizijskega ekrana.

Televizijskim oddajam, ki tematizirajo vzgojo, je del javnosti zelo naklonjen. Menimo, da to kaže na potrebo dela javnosti (staršev) po pomoč in svetovanju pri vzgoji otrok, ob tem pa izraža priakovanje staršev, da jim bodo mediji pri vzgoji otrok koristili. Še posebej to velja za televizijo, ki jo je najti skorajda v vsakem gospodinjstvu. Televizija predstavlja povezavo z zunanjim svetom, preko nje mnogi ljudje pridobivajo znanja in oblikujejo stališča o stvareh, dogodkih ipd., ki so izven dosega njihovih lastnih izkušenj (Theunert 2005, str. 2).

Vzgojne nasvete, med drugimi v nemško govorečem prostoru, posreduje oddaja z naslovom *Super Nanny* (v nadaljevanju *Super varuška*), ki na televiziji RTL poteka od leta 2004. Ta oddaja posreduje staršem vzgojne nasvete preko prikazovanja posamičnega vzgojnega primera, v katerem 'igra' glavno vlogo 'problematični' otrok oz. »otrok z izstopajočim vedenjem« (Kobolt 2010). V oddaji svetovalka K. Saalfrank pomaga družini, ki sodeluje v resni nosni oddaji, priti do rešitev vzgojnih težav z otrokom z izstopajočim vedenjem. Kot pokaže konec oddaje, se ti vzgojni problemi v večini primerov popolnoma razrešijo. Predpostavljamo, da je ta 'razrešitev' zgolj navidezna, saj doslej še ni bila opravljena nobena raziskava, ki bi dokazala, da so se obstoječi vzgojni problemi res razrešili in da imajo vzgojni nasveti, ki jih posreduje svetovalka v oddaji, dolgoročne učinke. Ob tem predpostavljamo, da so medsebojni odnosi članov v oddaji sodelujočih družin odigrani oz. dramatizirani, in da so poudarjene predvsem pozitivne plati svetovanja, ki ga nudi televizija RTL. V diplomski nalogi bomo naše predpostavke skušali dokazati s pomočjo mnenja družin, ki so sodelovale v oddaji. Zanimalo nas bo njihovo subjektivno doživljanje v zvezi s potekom snemanja oddaje, vzgojnega svetovanja ter pomoči, ki jo je svetovalka nudila, kot tudi njihovo mnenje o učinku in trajnosti predlaganih vzgojnih ukrepov, ki so jih dobili v oddaji.

V nalogi bomo naše predpostavke skušali dokazati tako, da bomo najprej predstavili proces vzgoje v družini v današnjem času. Pokazali bomo, da so potrebe staršev po vzgojnem svetovanju posledica spremenjenih družbenih razmer. Analizirali bomo pomen izobraževalnih

oddaj na televiziji in resni nostnih šovov oz. proces svetovanja staršem prek tega medija oz. tega tipa oddaj.

V nadaljevanju naloge bomo uporabili deskriptivno metodo raziskovanja in z njeno pomojo predstavili oddajo *Super varuška*. Predstavili bomo metode dela svetovalke. Nato bomo analizirali vsebino knjig, v katerih K. Saalfrank obravnava problematiko vzgoje. Predstavili bomo na in vzgoje, za katerega se svetovalka K. Saalfrank zavzema. Temu bo sledila predstavitev kritik njene oddaje in metod njenega vzgojnega svetovanja.

Nato bomo predstavili dosedaj opravljene raziskave o oddaji *Super varuška*. Poleg deskriptivne metode bomo uporabili tudi primerjalno analizo. Primerjali bomo rezultate kvalitativnih in kvantitativnih študij v zvezi z oddajo *Super varuška* in naredili sintezo ugotovitev opravljenih raziskav. Predstavili bomo ugotovitve merjenja javnega mnenja o sami oddaji in o kakovosti tovrstnega svetovanja preko televizije. Pokazali bomo, da raziskav, ki vkljujujejo mnenja in obutke članov sodelujejo ih družin ob in po snemanju oddaje, ni. To vrzel bomo skušali deloma zapolniti z empiri nim delom diplomske naloge. Ob tem pa ne izkljuujemo možnosti, da je bila taka raziskava opravljena, a je sami v dostopnih virih nismo zasledili.

V empiri nem delu naloge bomo predstavili temeljna raziskovalna vprašanja, hipoteze, opredelili metodo raziskovanja in tehnike zbiranja podatkov. Ugotavljali bomo mnenja sodelujejo ih družin o razli nih vprašanjih, kot na primer zakaj se posamezna družina odlo i, da bo javno poiskala pomojo pri vzgoji otrok? Kakšni ob utki spremljajo sodelujejo e družine ob in po snemanju oddaje? Ali sodelujejo i starši menijo, da je bilo s pomojo sodelovanja v resni nostni oddaji doseženo izboljšanje vedenja otroka z izstopajo im vedenjem? Je bila oddaja v pomojo družinam in kako? Kakšno vlogo je imela super varuška v njihovi družini? Kako so nanjo gledali otroci v družini? Ali so sodelujejo e družine pri predvajanju oddaje odkrile kaj, kar ni bilo v skladu z resni nostjo in ali so imele ob utek, da uspeh pri vzgoji sploh ni bil tolikšen, kot je bilo videti v oddaji? So morali lani sodelujejo ih družin igrati dolo ene vloge ali pa je bilo snemanje ves as le v naravnem okolju družine, brez kakršnih koli odigranih prizorov? Kaj lahko sodelujejo e družine zaklju ijo po snemanju oddaje in kakšne so njihove izkušnje?

Na raziskovalna vprašanja bomo iskali odgovore s kvalitativno deskriptivno analizo polstrukturiranega intervjuja po Mesecu (1997). Pogovarjali se bomo z materami treh družin, ki so sodelovale pri oddaji *Super varuška* v razponu od leta 2005 do leta 2007. Pri raziskovanju bomo uporabili deskriptivno metodo na osnovi študije primera, ki bo v posebnem, za to namenjenem poglavju naloge podrobneje opisana. Analiza zbranih podatkov nam bo služila kot odgovor na zastavljena raziskovalna vprašanja oz. kot osnova za potrditev ali zavrnitev naših hipotez.

1 VZGOJA IN DRUŽBA

Vzgojo opredeljujemo kot proces razvoja posameznikove osebnosti, kot proces vklju evanja posameznika v družbo, kot proces, v katerem se posameznik družbi prilagaja in kot proces, v katerem si družba zagotovi svoj obstoj in trajanje (Kova Šebart 1990a, str. 491). »Da bi lahko obstajala vzgoja, si morata nasproti stati generacija odraslih in mlada generacija, poleg tega pa mora prva na drugo na neki na in delovati.« (Durkheim 2009, str. 14) Vzgoja je »/.../ delovanje odraslih generacij na tiste, ki še niso zrele za družbeno življenje. Njen cilj je pri otroku vzbuditi in razviti dolo eno stevilo fizi nih, intelektualnih in moralnih stanj, ki jih od njega zahtevata tako politična družba v celoti kakor tudi posebno okolje, v katerem mu je namenjeno bivanje.« (Prav tam, str. 17) Vse vzgoje temeljijo na skupni osnovi, saj »/.../ družba lahko preživi samo, e med njenimi lani obstaja zadostna homogenost: vzgoja to homogenost ohranja in krepi, tako da v otrokovem duhu vnaprej utrjuje loveške lastnosti, ki morajo biti za kolektivno življenje pri vseh ljudeh enake.« (Prav tam, str. 16–17)

Kot zapišeta M. Kova Šebart in Krek v knjigi *Vzgojna zasnova javne šole* (2009), se otrok na nek na in rodi kot žival in postane lovek šele znotraj socialne mreže. Svoje zasnove mora šele razviti. To se dogaja v procesu, v katerem otroka vklju ujemo v dolo eno družbo. »loveški dojen ek se rodi povsem nepripravljen za specifi no loveški na in bivanja in vzgojno okolje je nujno potrebno za to, da postane dojen ek lovek, to pomeni, da dobi vsaj najbolj osnovne spretnosti, potrebne za življenje /.../. V vzgojnem procesu lovek 'interiorizira', 'ponotranji', ne vrednot nasploh ali 'norm nasploh', temve konkretne vrednote in norme, ki jih spoštuje in vceplja stara kultura, ki v njej raste. « (Baumann 1996 v prav tam, str.18) Posameznik se rodi v objektivno družbeno strukturo, znotraj katere se soo i s pomembnimi Drugimi, ki mu svet, v katerega je rojen, posredujejo: zadolženi so za njegovo vzgojo oz. socializacijo (Kova Šebart 1990a, str. 490–491). Sveta pomembnih Drugih pa otrok ne ponotranja kot enega izmed številnih svetov, temve kot zanj edini možni obstoje i svet (Kova Šebart in Krek 2009, str 18). Vklju en v socialno interakcijsko strukturo pomembnih Drugih, »/.../ sprejme otrok neka osnovna pravila skupinskega življenja in delovanja, nau i se ubogati in zapovedovati, sprejme avtoriteto 'pomembnih Drugih', nau i se varovati in pomagati, sprejemati pomo in varstvo, upoštevati druge in deliti z drugimi, u i se posnemati vrsto statusov in vlog /.../.« (Bergant 1970, str. 35) To posredovanje 'bazi nega

sveta' se kaže pri posamezniku kot pristajanje na 'pravila igre', ki jih svet, v katerega je rojen, postavlja prek pomembnih Drugih – na dolo ena osnovna pravila družbenega življenja in delovanja. Gre za pravila, na katera mora otrok pristati, da se v družbo lahko vključi in v njej živi. Pomembno je, da z učenjem teh pravil posameznik sebe le-tim prilagaja in tako vase vgrajuje svet, ki ga obdaja (Kovač Šebart in Krek 2009, str. 19). Učenje se pravil in znanje ilnosti dolo ene družbene oz. socialne okolišine, nauči se jo razpoznavati med vrsto drugih, nauči se pravil, po katerih v tej okolišini delujejo drugi, pri akovanju, ki jih v zvezi s to okolišino lahko goji in ki jih nanjo vežejo drugi in številnih drugih elementov, ki omogočajo prepoznavanje in orientacijo v posamezni družbeni oz. socialni okolišini. Tu gre za pravila simboličnega prepoznavanja in obvladovanja družbene situacije, ki so za posameznikovo družbeno življenje bistvenega pomena (Godina 1983 v prav tam, str. 19). Bistveni element interiorizacije pa je učenje posnemanja vrste statusov in vlog pomembnih Drugih. Pri tem ni toliko pomembno, ali si posameznik v tej fazi pridobi natančna znanja o posamezni vlogi, »/.../ temve gre mnogo bolj za to, da se posameznik spozna s posameznimi vrstami vlog in temeljnimi pravili njihovih medsebojnih odnosov.« (Bergant 1970 v prav tam, str. 19)

Kot povzameta Durkheima M. Kovač Šebart in Krek (2009, str. 19–20) in Kovač Šebart (2002, str. 41–42) v vsaki družbi objektivno in pred rojstvom posameznika obstaja določena skupina pojavov, kot so na primer delovanja, mišljenja, običaji ipd., ki za posameznika niso le zunanji, temve imajo zanj tudi zapovedno in prisilno moč. V tem smislu svojih misli in nagnjenj nismo ustvarili sami, temve prihajajo od zunaj – za 'svoje' jih sprejemamo prek pomenov, ki nam jih posredujejo Drugi. Kot zapiše Durkheim (1950 v Kovač Šebart 2009, str. 87): »Celotna vzgoja je nenehen napor, da otroku vsilimo na primer gledanja, običaji in ravnanja, do katerih sam po sebi ne bi nikoli prišel. Od prvih dni njegovega življenja ga silimo, da je, da pije, da spi ob dolo enem času, silimo ga k istoimenski, tišini, poslušnosti; pozneje upoštevati druge, spoštovati običaje, pravila lepega vedenja, delati itd. Če s časom te prisile ne obupamo, je to le zato, ker prisila postopoma razvija navade, notranja nagnjenja, zaradi katerih postane odvedljiva, vendar jo ta nadomešča le zato, ker izhajajo iz nje. /.../ Ta nenehni pritisk, ki ga prenaša otrok, je torej prav pritisk družbenega okolja, ki teži k temu, da razvija posameznika glede na svojo podobo, starši in učitelji pa so samo njegovi predstavniki in posredniki.« (Prav tam)

Vzgajanje je v tem smislu utesnjevanje otroka v določeno družbo oz. kulturo. A to 'utesnjevanje in vraščanje' v določeno družbo oz. kulturo, je hkrati pogoj za otrokov razvoj, saj otrok 'ne prinese na svet' sposobnosti in obelovskih lastnosti. Ima le dispozicije za razvoj, ki se ne razvijajo same od sebe, temveč se razvijajo šele takrat, ko jih intenzivno aktivira. To aktivnost pa sproži učenje, ki je nujno vezano na vsebino in je v tem primeru snov 'posameznih področij kulturnega oz. družbenega življenja' (Bergant 1970 v prav tam, str. 87). Zato posamezniku razvoj, realizacijo in s tem tudi meje realizacije njegovih potencialov postavlja družba, socialna mreža, v katero se vključuje. Od tega je npr. odvisna njegova agresivnost, miroljubnost, temperament ipd. V tem smislu je omejevanje posameznika imanentno vsakemu vzgojnemu procesu. Gre za omejevanje, ki terja prisilo in podrejanje in je za posameznika konstitutivno. Vzgoja posameznika, v kateri ne bi bilo omejevanj, tj. vzgoja brez omejevanja, je torej nemogoča (Kovač Šebart 1990a, str. 493–497; Kovač Šebart in Krek 2009, str. 21).

Prav tako vključujejo omejevanje in samoomejevanje, posameznikov osebni razvoj omogočajo prav ravnanja, ki se opirajo na opisano represivno razsežnost vzgoje (prav tam). Gre za proces, v katerem posameznik integrira, interiorizira, ponotranji zahteve, zapovedi, pravila, prepovedi, ki so del kulture, v katero ga vključujemo oz. v katero je vključen. Vgradi jih vase kot notranje zavezujoča pravila, zakon, glas vesti (Kovač Šebart in Krek 2009, str. 21). Pojma prisile v tem kontekstu ni mogoče enačiti z izvajanjem psihične ali fizične nasilja nad otrokom, ampak gre za to, da pri obravnavi problematike ne moremo spregledati, da vzgoja vključuje omejevanje in utesnjevanje v kulturo oz. v družbo – vključuje prisilo, v kolikor pa otrok vrednote, pravila, norme, načela itd., ki jih starši in drugi v procesu vzgoje in socializacije prenašajo na otroka, zaradi utesnjevanja v njih (sprva) lahko občuti kot prisilo (prav tam).

»Govorimo torej o procesu, ki v prvi vrsti posameznika podredi in prilagaja družbenim zahtevam, ki mu jih posredujejo prvi pomembni Drugi. Uspešna realizacija omenjenega procesa je pogoj za vzpostavitev tistih razsežnosti lovekove osebnosti, ki jih v pedagogiki postavljamo kot cilj vzgoje: avtonomijo, odgovornost, svobodo. Emancipatorni potencial za posameznika (razvoj njegove avtonomije, subjektivnosti ipd.) se tako skriva znotraj samega procesa podreditve določeni družbi oz. kulturi in vključitvi vanjo, znotraj 'heteronomnega'

usmerjanja posameznika, in ne nazadnje, znotraj hierarhi ne' pedagoške interakcije.« (Prav tam, str. 21–22) V tem smislu Durkheim (2009) zapiše, da v vsakem od nas obstajata dve bitji. Eno je zgrajeno iz vseh mentalnih stanj – individualno bitje ter drugo bitje, ki predstavlja sistem idej, ustev in navad, ki v nas odražajo skupino ali različne skupine, ki jim pripadamo – torej družbeno bitje. Vendar družbeno bitje ni del lovekove prvobitne konstrukcije, zato mora vzgoja »/.../ egoisti nemu in nedružbenemu bitju, ki je bilo pravkar rojeno /.../ kolikor je mogoče hitro dodati drugo bitje, sposobno moralnega in družbenega življenja. To je delo vzgoje. Ni težko videti njenega velikega pomena. /.../. V loveku oblikuje novo bitje.« (Prav tam, str. 17–18)

Iz tega sledi, da je vzgoja sistematična socializacija mlade generacije. Družba je torej tista, ki »/.../ nas primora, da računamo tudi z interesi drugih, družba nas je naučila, da obvladamo strasti, nagone, da jim zapovedujemo, da se kontroliramo, odpovedujemo, žrtvujemo, podreujemo naše cilje višjim ciljem.« (Prav tam, str. 21) Lovek je lovek le prek procesa podrejanja družbi. Proces tega podrejanja pa poteka preko vzgoje.

Akumulacija loveške modrosti loveka dviguje nad žival – akumulacija pa je možna le v družbi (prav tam, str. 22). S tem odpade tudi antagonizem med posameznikom in družbo – ta dva termina nista v nasprotju, temveč drug drugega implicirata: posameznik, ki hoče družbo, hoče samega sebe. Delovanje, ki ga družba izvaja nad njim preko vzgoje, nima niti cilja niti posledice, da ga zaduši, zmanjša, pokvari naravo, temveč nasprotno: da ga razvije in iz njega ustvari loveško bitje – lovek pa se lahko razvije le, če vlagamo napor. Možnost zavestnega napora pa je ena najbolj bistvenih lastnosti loveka (prav tam).

1.1 VZGOJA, SOCIALNI KARAKTER OZ. DRUŽBENO NUJNA ZNAČAJ IN DRUŽBENO NUJNA FORMA SUBJEKTIVNOSTI

Vsaka družba skozi proces socializacije oblikuje določeno prevladujočo tip osebnosti, poseben tip osebnosti oz. poseben tip psihološke deformacije, s katero se posameznik odreka svojim nagonom in se podreja zahtevam družbenega obstanka (Kovačič Šebart in Krek 2009, str. 23). Preučevanje teh ustrojev so pokazala, da gre za neke možne tipizacije, ki so povezane z načinom reprodukcije družb. »Koncept družbeno nujne forme subjektivnosti skuša vzpostaviti natančno to vpetost posameznikove libidinalne strukture v proces reprodukcije družbe.« (Godina 1990,

str. 143) Gre torej za prevladujoči tip osebnosti – prevladujoči družbeno nujni značaj, socialni karakter, družbeno nujno formo subjektivnosti (Žižek 1987, Riesman 1967, Kovačič Šebart in Krek 2009, Godina 1988 v Kovačič Šebart in Krek 2009). Gre za tiste osebnostne lastnosti, ki si jih član določene družbe delijo, ki so jim torej skupne, pri tem pa je bistveno, da je (ne glede na poimenovanje) družbeni značaj pojmovan kot tisti del strukture posameznika, ki ostale dele bistveno opredeljuje, jih določa (Kovačič Šebart in Krek 2009, str. 23).

Oba koncepta – tako koncept socialnega karakterja kot koncept družbeno nujne forme subjektivnosti – tematizirata isti problem – problem za določanje tipa družbe tipičnega ustroja posameznika, ki ga proizvede določena vzgoja. Nenehno vključevanje posameznikov v družbo namreč zahteva povsem določene osebnostne lastnosti, ki jih pogojuje poseben tip psihološke deformacije, preko katerega se podrejajo zahtevam družbenega obstoja. V procesu uveljavljanja je torej posameznik podrejen reprodukcijskim potrebam družbe ali kulture, in sicer kot opozarja M. Kovačič Šebart (1990a, str. 489), preko izoblikovanja libidinalnega ustroja, ki ga družba potrebuje za lastno reprodukcijo. Avtorica (prav tam, str. 489) opozarja, da koncept libidinalnega ustroja posameznika dopolni oz. preseže koncept socialnega karakterja, saj pokaže na notranjo logiko določene tipa psihološke deformacije, na pomen, ki ga ima posameznikova psihična struktura za procese reprodukcije družbe. S tem v zvezi Žižek (1987, str. 134) govori o libidinalnem ustroju subjekta in o procesu simbolne identifikacije, preko katere posameznik ponotranji zahteve, zapovedi in pravila družbe, v kateri živi.

Povedano drugače: družbena razmerja so 'vpisana' v posameznikovo osebnostno strukturo, ki se oblikuje kot posledica pomenov in z njimi povezanih ravnanj, ki jih posredujejo prvi pomembni Drugi (Kovačič Šebart 2002, str. 227–228). Pritrdimo lahko Whiteu (1956), Riesmanu (1967) in Laschu (1986), da različne faze v razvoju kapitalizma terjajo različne prevladujoče strukture osebnosti (prav tam).

V nadaljevanju besedila bomo v nekaj potezah predstavili bistvene tipe socialnih karakterjev oz. prevladujočih družbeno nujnih značajev, pokazali pa bomo tudi njihovo 'notranje funkcioniranje'.

1. 2 OD V TRADICIJO USMERJENEGA POSAMEZNIKA K PATOLOŠKEMU NARCISU

Riesman (1967) loči tri tipe socialnega karakterja: tradicionalno usmerjenega posameznika, notranje usmerjenega posameznika in navzven usmerjenega posameznika. Pri prvem tipu karakterja se posameznik uči razumeti in spoštovati vzorce, ki veljajo že stoletja. Prav je v teh družbah dejavnost posameznika določena s pokornostjo tradiciji, je posameznik v družbi spoštovan, spodbujajo ga k razvoju svojih sposobnosti in potencialov. Vpet je v natančno definirane funkcionalne odnose z drugimi člani družbe. Ker je možnost izbire minimalna, je minimalna tudi potreba po individualnem tipu karakterja. Karakterna struktura je v teh družbah 'prilagojena' – večinoma ljudje delujejo v skladu z zahtevami družbenih institucij (prav tam, str. 9–13).

Pri drugem tipu karakterja – navznoter usmerjenem posamezniku oz. posamezniku protestantske etike – gre za široko paleto tipov, ki jim je skupno to, da je 'vir usmeritve notranji'. Odrasli so otrokom že zgodaj v življenju vcepili 'notranji vir usmeritve', ki je usmerjen proti posplošenim, toda neizbežno določa enim ciljem (prav tam, str. 15). Ta tip karakterja se pojavi v družbi, za katero je značilna ilna pospešena mobilnost posameznika (hitra akumulacija kapitala, širitev proizvodnje dobrin, ljudi, raziskovanja, kolonizacije). Družbe, odvisne od notranje usmerjenosti posameznika, ponudijo ljudem ogromno izbiro ciljev (denar, moč, znanje, slava, dobrine), ki so ideološko povezani. Taka družba razvije socialni karakter, pri katerem sta od ugleda v obeh drugih pomembnejša notranje zadovoljstvo in obutek, da je posameznik opravil svojo dolžnost (prav tam, str. 13–19). Druga je povedano: ideologija boja vseh proti vsem na trgu, ki ustreza liberalnemu kapitalizmu, je v skladu z načelom »pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal«, ki ga opredeljujeta individualna odgovornost in individualna pobuda. Pomembnejša od ugleda v obeh drugih sta tu notranje zadovoljstvo in obutek, da je posameznik opravil svojo dolžnost (Kovač Šebart 2002, str. 228). Gre seveda za ideologijo, ki ustreza liberalnemu kapitalizmu 19. stoletja.

M. Kovač Šebart (prav tam, str. 229) ob povzemanju Riesmana zapiše, da za ne navznoter usmerjenimi posamezniki družbo obvladovati specifična dinamika, ki jo kompetitivne sile trga vzpostavljajo same. V sistemu, ki je postal bolj odprt in v katerem posameznikovega družbenega položaja ne določa več predvsem njegova starost ali pa sloj, v katerega se je rodil,

morajo za etiki za višje položaje tekmovati tudi tisti, ki jim ni do tekmovanja, saj sicer za nejo na družbeni lestvici drseti navzdol. Kar seveda pomeni, da je družba, ki ji dajejo ton navznoter usmerjeni posamezniki, dinamična, usmerjena v razvoj in zato nepredvidljiva, ena njenih temeljnih odlik pa je velika socialna mobilnost njenih članov. Taki etiki zavezane starše zanima konformnost kot značilna trdnost in samodisciplina. Gre torej za vzgojo, pri kateri možnost izbire ni vedno samodejno zagotovljena ali določena s socialno pripadnostjo primarne skupine. Gre torej za privzganje 'konformnosti' kot značilne trdnosti, ki pa vodi v individualno izbiro in nekonformizem.

V času ko za nejo liberalni kapitalizem spodrivati oblike monopolnega kapitala, se vzpostavi ideologija zvestobe in pripadnosti podjetju, kjer se s skupnimi močmi največ ustvari. Najpomembnejšo socializacijsko vlogo v tem obdobju imajo vrstniki. To pa ustvarja posameznike, ki močno pazijo na signale, ki jih dobijo od drugih, kar se kaže v zaprtem, konformnem vedenju. Ne gre za vedenje pridobljeno preko discipline, temveč skozi izjemno občutljivost do želja drugega. Zahteve in želje drugega so pri tem posamezniku internalizirane v smislu, da je odvisnost posameznika od drugega vsajena že zgodaj v otroštvu in ta odvisnost je glavni izvor usmerjenosti in občutljivosti navzven usmerjenega posameznika (Riesman 1967, str. 19–23) ali heteronomnega človeka organizacije, kot ga poimenuje White (1956).

Če povzamemo M. Kovačič Šebart s sodelavci (2008, str. 203), postane pri navzven usmerjenem posamezniku heteronomna država prevladujoča, nekonformizem pa zamenja usmerjenost k priznanju s strani socialne skupine, ki ji individuum pripada. Ideal-Jaza radikalno spremeni svojo vsebino in se nekako 'povnanji', sestoji iz priakovanj vrstniške skupine, okolja, vir moralnega zadovoljstva ni vedno ob utek, da smo kljub pritisku okolja ostali zvesti sami sebi in izpolnili svojo dolžnost, ampak prav nasprotno ob utek, da smo lojalnost do skupnosti postavili nad vse (prav tam). »V svojem Idealu-Jaza se subjekt gleda z oči mi vrstniške skupine, gleda se takšen, kakršen bi moral biti, da bi bil vreden ljubezni te skupine.« (Žižek 1984 v Kovačič Šebart 2002, str. 229–230) Največja vrednota je ob utek pripadnosti. V procesu prehoda od etike, ki vzpostavlja 'navznoter usmerjenega' posameznika, k heteronomni etiki 'navzven usmerjenega' posameznika, se okvir o etovskega Ideala-Jaza oz. 'notranjega vodila' ohranja (prav tam).

V naslednji etapi pa »/.../ smo pri patološkem Narcisu – prevladujo em libidinalnem ustroju današnjih postindustrijskih družb, kjer se okvir o etovskega Ideala-Jaza, 'ponotranjenega vodila' zlomi. Posameznik ne ravna ve po svojem notranjem vodilu, v ravnanju je povsem odvisen od Drugih in od odziva, ki ga pri njih izzovejo njegova ravnanja. Ta sprememba okvira posameznikovega delovanja ima dolgo zgodovino, najlaže pa jo opišemo kot posledico dejstva, da je za družbeno reprodukcijo in za reprodukcijo kapitala postala pomembnejša faza potrošnje kakor faza produkcije.« (Prav tam) Porabniška družba namre kar kli e po posamezniku brez notranje eti ne drže, brez pravil, brez glasu vesti (prav tam). Živeti danes in tukaj je slogan, ki mu je treba stre i. Spodbujanje zadovoljevanja potreb mora biti vezano na posameznika, ki v nasprotju s prejšnjimi etapami v razvoju kapitalizma ne ve kaj ho e, in ki ni zmožen izkusiti razhajanja med želeti in hoteti. Zato danes denimo trik reklam ni v tem, da bi nam ponujale svoj proizvod kot tisti, ki bolje zadovoljuje potrebo od konkuren nega, marve želijo zgolj spodbuditi potrebo po ne em, esar sploh ne rabimo, kaj šele da bi vedeli, kaj s tem po eti. Patološki narcis se od denimo, navznoter usmerjenega posameznika bistveno razlikuje po tem, da meri svojo uspešnost v odnosu do uspeha drugih (prav tam, str. 131).

V tretji etapi (Žižek 1987, str. 134) Ideal-Jaza nadomesti narcisti ni 'veliki Jaz', kjer nimamo ve opraviti z individuom, ki integrira zahteve okolja, strukturirane v simbolni instanci Ideala-Jaza, marve s posameznikom, ki so mu zahteve okolja zgolj zunanja pravila igre – tako imenovani družbeni pritisk se pri njemu uveljavi v obliki analnega, sadomazohisti nega nadjaza. Tako danes družba ni ni manj 'represivna' kot v asu 'loveka organizacije'. Razlika je v tem, da 'družbena zahteva' ne privzema ve oblike Ideala-Jaza, integriranega, ponotranjenega simbolnega koda, marve ostaja na ravni pred-ojdipovskega nadjazovskega ukaza.

V nadaljevanju besedila bomo predstavili permisivno vzgojo in prizadevanja oz. družbene zahteve, ki v zvezi z vzgojo v družini obvladujejo pedagoško teorijo od sedemdesetih let prejšnjega stoletja dalje vse do danes. Njen produkt je patološki narcis kot prevladujo libidinalni ustroj posameznika v postindustrijski družbi.

1. 3 POSKUS OPREDELITVE PERMISSIVNE VZGOJE

Permisivna vzgoja se je razvila v Ameriki v poznih tridesetih in štiridesetih letih iz populariziranja napredne vzgoje in vulgariziranja Freudove teorije (Salecl 1991, str. 110).

e je v tradicionalni obliki družine veljalo, da je o e predstavnik družine, materi pa sta prepuš eni skrb za otroka in za hišo, v zahvalo za nesebi no žrtvovanje staršev pa jim otroci dolgujejo spoštovanje in ubogljivost, danes te predstave o družini ne veljajo ve . To spreminjanje družine, ki je skladno s spremembami družbe, vodi k medsebojni naklonjenosti, tovarištvu in razumevanju, kjer se prepoznavajo individualne sposobnosti, želje in potrebe za razvoj vsakega lana družine, bodisi da gre za mater, o eta ali otroka (Elder 1949 v Lasch 1981, str. 141). To je as, ko se socialni patologi za nejo zavzemati za demokrati no pojmovanje družinskega življenja, svobodnejšo vzgojo otrok kot tudi boljšo dojemljivost družinskih lanov za ustvene potrebe drugega (Lasch 1981, str. 133–134). Tako Ellul (1967 v prav tam) piše o vzgoji, ki se zavzema za to, »/.../ da bi se otrok moral u iti brez bole in, reševati vabljive naloge in pri tem celo ne opaziti, da sploh kaj dela. V razredu naj bi bil u itelj vodja igre, permisivni vodja, s katerim naj ne bi u enci imeli nobenih konfliktov, saj konflikti med u enci in u itelji ali otroci in starši zavirajo razvoj otrokove osebnosti in izkrivljajo njegovo sodelovanje v socialnem življenju.« (Prav tam, str. 284) Vendar Ellul (prav tam) jasno pripomni, da so konflikti vendar le potrebni za otrokovo u enje in rast, e u itelj ob tem ve, da njegove naloge niso ukazovanje, poniževanje in dresiranje otrok kot živali.

Cilj permisivnega vzgojnega stila¹ je za razliko od represivnega vzgojnega stila vzgojiti kriti nega, samoiniciativnega, ustvarjalnega, avtonomnega posameznika. Odnos med vzgojiteljem in vzgajancem naj bi bil demokrati en, neavtoritaren, prijateljski, spodbujajo (Kova Šebart 1990b, str. 49). Represivni vzgojni stil pa naj bi vklju eval negativna sredstva, prepovedi in omejitve (Bergant 1970 v prav tam, str. 52). Zveni, kot bi bila permisivna vzgoja, tj. vzgoja brez represije, tista, ki osvobodi posameznika negativnih ob utkov, vendar bomo v nadaljevanju pokazali, da temu ni tako.

¹ Vzgojni stil M. Kova Šebart (1990b, str. 49) opredeljuje kot odnos med vzgojiteljem in vzgajancem oz. kot odnos, ki vklju uje namen vzgojiti posameznika z 'natanko dolo enimi lastnostmi'.

Razli ni vzgojni stili in njihova razli na prisotnost v razli nih družbah se namre kažejo kot zakonitost procesov reprodukcije družbe in v tej zvezi ne pomenijo premika od ve je k manjši represivnosti, temve premik od enega tipa k drugemu tipu procesov reprodukcije družbe (prav tam, str. 56). Kot pojasnjuje M. Kova Šebart (prav tam) se opredelitev dolo enega tipa vzgoje na ravni izklju evanj in naštevanj izkaže kot nezadostna, »/.../ e ob tem ne upoštevamo analize libidinalnega ustroja subjekta oz. procesa 'simbolne identifikacije', skozi katero posameznik ponotranji zahteve družbe, integrirane v simbolni instanci Ideala Jaza.« (Prav tam)

V nadaljevanju bomo podrobneje opisali proces poteka simbolne identifikacije, nato pa bomo nadaljevali z obravnavo ugodnega ustvenega ozra ja kot ene izmed glavnih vzgojnih zahtev pedagoške teorije od sedemdesetih let prejšnjega stoletja dalje vse do danes.

1. 3. 1 Potek procesa simbolne identifikacije

Mati kot prvobitni Drugi je tista, ki otroku prva posreduje svet, v katerem živi. Za otroka je zunanji svet ona sama. Ker novorojeni otrok ne lo i materinega obstoja od svojega, doživlja materialno 'brezpogojno' izpolnjevanje njegovih potreb kot svojo vsemogo nost. Spoznanje, da je izvor njegovih potreb 'znotraj sebstva', izpolnitev pa 'zunaj sebstva', pomeni doživljanje matere kot 'lo enega bitja'. Mati se sedaj otroku kaže kot vsemogo ni Drugi, od igar samovolje je odvisno, ali bodo otrokove potrebe zadovoljene (Kova Šebart 1990b, str. 58). Objekt zadovoljitve potrebe ne deluje zgolj kot objekt, temve hkrati izpri uje potrditev materine ljubezni. Subjekt je tako podrejen kaprici Drugega-Matere, igar želja se zreducira na zahtevo po ljubezni matere (Žižek 1984 v prav tam, str. 58). Nastop Zakona (v tem primeru o e) 'obrzda' vsemogo nost in samovoljo Drugega (matere), ker otroku pokaže, da mati ni vsemogo na in da se tudi ona podreja nekemu 'absolutnemu pogoju', nekim 'pravilom igre'. Tako subjekt ni ve podrejen kaprici Drugega, o e pa deluje kot utelešenje 'pravil igre' (Žižek 1984 v prav tam, str. 59). Ta pravila so tista, ki otroka zavarujejo pred 'kaprico' Drugega. Pravila otroku postavljajo meje, vendar so meje s temi pravili postavljene tudi Drugim, tudi njih obvezujejo in tako zagotavljajo otroku ob utek varnosti. Po drugi strani pa je bistveno to, da otrok 'pravila igre' (Zakon) ponotranji (prav tam, str. 60). Ta ponotranjeni zakon, 'glas vesti', Žižek (1985 v prav tam, str. 60) imenuje ponotranjeni o etovski Ideal Jaza, ki se oblikuje na podlagi procesa simbolne identifikacije.

1. 3. 2 Ugodno ustveno ozra je kot temelj koncepta permisivnosti

V predhodnih poglavjih smo pokazali, da si vsaka družba preko vzgoje oz. socializacije zagotavlja prevladujoč tip osebnosti, ki je pomemben za njeno reprodukcijo in obstoj. Prizadevanja, ki so v zvezi z vzgojo v družini² obvladovala pedagoško teorijo od sedemdesetih let prejšnjega stoletja in jo pomembno določajo tudi danes, so si za svoj cilj postavila vzgojo avtonomnega posameznika (Kova Šebart idr. 2008, str. 201).

Zapisano ilustrirajmo z zapisom Tholea in njegovih sodelavcev (v Bettermann in Georgens 2005), ki so prepričani, da je dolgoročna uspešnost vzgoje možna samo z 'odprtim'³ vzgojnim stilom, ki ima za glavni cilj razviti avtonomnost, kritičnost in medsebojno spoštovanje posameznikov. Temu nasproti po njihovem mnenju stoji avtoritarna vzgoja, katere cilj je vzgojiti prilagojenega in ubogljivega otroka. Pretirano prilagojen in ubogljiv oz. dresiran otrok pa se kasneje težko znajde v moderni kompleksni družbi.

Izhodišče za doseganje predhodno navedenega cilja je teza, da je za vzgojno razmerje med otrokom in pomembnimi Drugimi odločilno ustveno ozra je v družini. Ta teza temelji na predpostavki, da primarna socializacija uspeva le v ustveno ugodnem vsakodnevnem in osebno neposrednem kontaktu, ki veže otroka in njegove starše (Bergant 1970 v Kova Šebart idr. 2008, str. 204–205). To pa je tem bolj pomembno zato, ker je, kot smo že zapisali, vzgoja proces, v katerem otroka utesnjujemo v kulturo (Kova Šebart 2009, str. 87). Prisila je torej neizogibni element vzgoje in ravno zato, kot meni M. Kova Šebart (prav tam, str. 88), nekateri avtorji trdijo, da bi moralo ugodno ustveno ozra je zagotavljati za otroka manj boleč utesnjevanje v kulturo, saj naj bi otrok čutil, da mu pomembni Drugi zahteve in omejitve postavljajo 'v njegovo dobro' in so mu pri tem naklonjeni (prav tam). Pri tem imata starševska ljubezen do otroka kot tudi medsebojna ljubezen staršev in otroka v sebi možnost vzgojnega delovanja. Ljubezen tako predstavlja glavno gibalno staršev pri njihovi skrbi za

² M. Kova Šebart s sodelavci (2008, str. 201) opredeljuje družino kot dvogeneracijsko skupnost, kot obliko vsakdanjega življenja, v kateri je udeležena vsaj ena odrasla oseba in vsaj en odvisen, nedoleten otrok. Gre za skupnost, v kateri se otrok sooča s prvimi pomembnimi Drugimi (tistimi, ki skrbijo za otroka v njegovih prvih letih življenja), ki so zadolženi za njegovo vzgojo in razvoj.

³ 'Odprti' vzgojni stil na tem mestu razumemo kot permisivni. »Lastnosti, ki naj bi jih proizvedel npr. permisivni vzgojni stil, so kritičnost, samoiniciativnost, ustvarjalnost, avtonomnost ipd., odnos, ki ta namen zagotavlja, pa je demokratičen, prijateljski, spodbujajoč, neavtoritaren.« (Kova Šebart 1990b, str. 49) Subjekt permisivne družbe pa je patološki narcis (prav tam, str. 51). Represivna vzgoja pa je zasidrana s predsodki in odpori, negativnimi čustvi, s kaznovano naravnostjo, z vero v moško kazni in prepovedanje (Skalar 1988 v prav tam, str. 53). Proizvaja vlogo poslušnega, vdanega in neinicijativnega loveka (Krofli 1985 v prav tam, str. 53).

otroka kot tudi njihovih otrok, da izpolnjujejo zahteve svojih staršev in razna pravila življenja (Poldruga 1971 v prav tam, str. 88). Kot ugotavlja M. Kova Šebart so v tem primeru kaznovanje, omejevanje in nadzor dovoljeni le kot izjeme, ki na eloma sodijo med nezaželena vzgojna ravnanja, ki sodijo v okvir t. i. patriarhalnih vrednot. Zaželena so pa zlasti ravnanja, ki temeljijo na t. i. matriarhalnih vrednotah, kot so ustveno prejemanje, razumevanje, dajanje ob utka varnosti, ljubezni, varovanja ipd. (prav tam).

1. 3. 3 Dogma novega ideala starševstva

M. Kova Šebart s sodelavci zapiše (2008, str. 205), da omenjena na ela postanejo problemati na, v kolikor vodijo k interpretaciji, da je treba ob tovrstni naravnosti rušiti avtoriteto v družini. Problemati no postane tudi utrjevanje prepri anja, »/.../ da zavra anje avtoritete posameznika osvobodi podrejanja družbenim zahtevam.« (Prav tam) M. Kova Šebart (2009, str. 88) poudarja, da je že Lasch (1986) opozoril na to problematiko, ko je obravnaval navodila in zahteve, ki se postavljajo pred starše na podlagi ideologije permisivnosti. Pojavljajo se namre »/.../ številni priro niki in zapisi, ki pojasnjujejo, kako naj starši pravilno vzgajajo otroke, kako naj prisluhnejo njihovim željam, kakšne so tehnike, s katerimi naj otroku pokažejo svoje ob utke.« (Prav tam) Tisto, kar je skupno tovrstnim navodilom, piše M. Kova Šebart »/.../ lahko strnemo v dve misli: starši naj ustrezajo vsem potrebam otroka, pri tem je ljubezen do otroka njihova pozitivna dolžnost. Prisluhniti morajo tudi svojim potrebam, zaupati notranjim ob utkom ljubezni, po njih naj se ravna in jih im bolj avtenti ne prenašajo na otroke.« (Prav tam) Avtorica opozarja, da je kot dogma novega ideala starševstva vzpostavljena dogma avtenti nosti. »Starši bodo pri vzgoji uspešni samo, e bodo razumeli svoje potrebe in želje, e jih bodo sposobni posredovati otrokom, je sporo ilo omenjene dogme. e pri tem starši otroke spodbujajo, da se odzivajo na enak na in, so pri vzgoji odstranjeni številni viri napetosti in sporov.« (Kova Šebart idr. 2008, str. 206) Zato: e otrok starša razjezi, morajo ti izraziti svoj ob utek jeze, namesto da otroka kaznujejo (Salecl 1991, str. 110).

1. 3. 4 Nemo staršev in njihova negotovost pri vzgoji

D. Pichler-Bogner (2005 v Themel brez letnice) zapiše: »Odklanjamo tradicijo v kateri smo bili sami vzgojeni, vendar ta vakuum ni zapolnilo ni novega, koherentnega. Zato enostavno preizkušamo – in ker obstaja veliko možnosti, postanemo negotovi.« (Prav tam, str.1)

M. Leibovici-Mühlberger (2006 v Felhofer 2008) meni, da so spremenjeni družbeni pogoji – multikulturalnost, pluralisti en svet vrednot in stalna spreminjanja pri akovanj v odnosih vplivala tudi na področje vzgoje. Vzgoja je namreč postala bolj kompleksna in zahtevnejša. V globalno prepletenem svetu dosedanje vzgojne sheme niso dovolj. Vedno več je obremenitve staršev povečujejo potrebe po vzgojnem svetovanju. Vendar niso otroci tisti, ki so postali bolj problematični, temveč pogoji v katerih živijo (prav tam, str. 40).

Malo bližje bistvu ugotavljanja vzrokov negotovosti staršev pa je Vossler (2006 v Wahl 2006, str. 60), ki razume različne vzgojne posvetovalnice kot seizmograf⁴ družbenih sprememb, saj je bilo povpraševanje po svetovanju kot tudi delo svetovalcev skozi zgodovino institucionalnega vzgojnega svetovanja vedno močno odvisno od družbenih življenjskih pogojev oz. družbenih odnosov. Socialni in materialni življenjski pogoji mnogih staršev in otrok, ki so s hitrimi spremembami družbenih procesov postali negotovi, otežujejo kompetentno vzgojno ravnanje staršev.

Ali natančneje: sprva se je produkcija odvijala v družini. V 19. stoletju je razvoj tovarniškega sistema podružbil produkcijo, ostale funkcije družine pa so ostale nedotaknjene. Socializacija produkcije je uvod v socializacijo reprodukcije same. Vzgojne funkcije so prevzele zunanje instance, ki niso odgovorne družini, ampak državi, privatni industriji ali lastnim kodom profesionalne etike. Reklamna industrija, množični mediji, zdravstvene in socialne službe so prevzele veliko socializacijskih funkcij družine, preostale pa so podredili sodobni znanosti in tehnologiji (Lasch 1992, str. 182). Družina naj bi spodbujala ozko, omejeno, sebi in individualistično mentaliteto ter tako preprečevala razvoj družabnosti in sodelovanja. Zato morajo zunanje instance zamenjati družino. Vzgojanje staršev naj bi izboljšalo kvaliteto skrbi za otroka in tako naj ne bi bili potrebni bolj drastični posegi v družino. Prevladalo je mnenje,

⁴ Aparat za merjenje potresov.

da družina ne more več zadovoljevati vseh svojih potreb brez pomoči od zunaj (prav tam, str. 188).

Na tej podlagi Lasch (1986 v Salecl 1991, str. 111) oblikuje tezo, da je sodobna birokracija prevzela popoln nadzor nad posameznikom. S tem ko je proizvedla nove oblike odvisnosti posameznikov od pomožnih služb je uvedla nadzor nad njegovim zasebnim življenjem. Pomožne službe pa so v vlogi ohranjanja kapitalističnega sistema proizvedle nove potrebe. Starši tako danes niso več sposobni vzgajati otrok, vse bolj so odvisni od navodil strokovnjakov, masovnih medijev komunikacije, reklamne industrije in pomožnih institucij. S tem, ko slabi avtoriteta staršev, se v otrocih oblikujejo karakterne lastnosti, ki jih potrebuje sodobna potrošniška družba: hedonizem, korumpiranost in samovšečnost.

Za Lascha (1992) je ravno ta vdor množicnih medijev komunikacije in instanc socializiranega starševstva v družino spremenil kvaliteto zveze med starši in otroci. Uničil je zaupanje staršev v njihovo zmožnost izpolnjevanja najosnovnejših funkcij vzgajanja in ustvaril ideal popolnega starševstva. Tako na primer narcistična ameriška mati ne ravna po lastnih instinktih ali presoji, ampak glede na predstavo o tem, kaj bi dobra mati morala biti (prav tam, str. 198), »/.../ saj je profesionalizacija vloge matere obvezala ženske, da racionalizirajo področja medloveških odnosov.« (Lasch 1981, str. 150) V strahu, da ne bi ponovili napake svojih staršev, so sodobni starši odvrkli koristna vzgojna ravnanja iz preteklosti in sprejeli »/.../ rutinizirane polresnice strokovnjakov za zakone življenja.« (Lasch 1986, str. 186) Tako ženska, ki je po prebrani knjigi o otrokovem razvoju prišla k psihiatru in ugotovila, da se iz njih ni nič naučila, izrazito prikaže moro sodobnega starša. Njen psihiater je zapisal, da je požirala podatke iz knjige, kot bi hotela opraviti nek izpit ali narediti otroka, ki bo zmagal na nekem tekmovanju, saj je morala postati popolna mati. Vendar pa je v njenem odnosu do otroka primanjkovalo toplote (prav tam, str. 194). Današnji starši poskušajo otrokom vliti obutek, da so ljubljene in zaželjene, vendar to ne skriva hladnosti, ki se nahaja pod površino, oddaljenost tistih, ki imajo redko kaj prenesti naslednji generaciji in ki v vsakem primeru dajejo prednost svoji pravici za samoizpolnitev. Instinktivna ravnodušnost združena s poskusom, da se otroka prepričava v njegov lastni položaj v družini, je sijajen recept za nastajanje narcistične strukture osebnosti (prav tam, str. 57).

M. Kova Šebart (2009) opozarja, da starši po eni strani sledijo nekemu idealu starševstva, »/.../ s katerim jih opremljajo priro niki in strokovnjaki, po drugi pa jim ti isti priro niki narekujejo, naj ne poslušajo nikogar drugega razen sebe in otroka, naj upoštevajo le svoje in otrokove ob utke, saj jih bodo samo ti pripeljali do pravilne vzgoje otrok.« (Prav tam, str. 89) A oboje za avtorico ni združljivo: ideal starševstva namre prikrito narekuje ravnanja, za katera se po drugi strani verjame, da izhajajo iz ob utkov in medsebojne ljubezni otrok in staršev (prav tam).

Starši zaradi opisanih razlogov prenašajo naloge discipliniranja na številne strokovnjake, sami pa prevzemajo vlogo prijatelja, svetovalca in tistega, pri katerem otrok najde zato iš e. Starši po mnenju avtorice pri akujejo, da bodo otroka disciplinirali zdravniki, psihiatri, u itelji in vrstniki in da bodo poskrbeli tudi za to, da se bo le-ta disciplini uklonil (Kova Šebart idr. 2008, str. 208). Tako se, kot menijo M. Kova Šebart in sodelavci, starši sicer odpovedujejo svoji avtoriteti, kar pa, kot je poudaril Lasch »/.../ prej pove uje, kot blaži otrokov strah pred kaznijo, hkrati pa krepi, bolj kot kadarkoli, poistovetenje kaznovanja s svojevoljnim, uni ujo im nasiljem.« (Lasch 1986 v Kova Šebart idr. 2008, str. 208) Ravno zaradi tega odpovedovanja avtoriteti pride do paradoksa. Identifikacija otrok s starši se skozi prijateljske vloge ne pove uje, temve je otežena (prav tam). Lasch skladno temu govori o temeljni zna ilnosti zloma avtoritete, ki jo proizvedejo opisana vzgojna prizadevanja (Lasch 1986 prav tam). Starše, kot poudarjajo M. Kova Šebart in sodelavci (2008, str. 208), spremljajo pri akovanja, da bo taka vzgoja otroka osvobodila notranje prisile, da se bo s tem izmaknil družbenemu pritisku in sledil svoji notranji naravi in se 'svobodno razvijal', vendar je to le ena stran osvoboditve. Lascheva teza je namre , da je ta toliko slavljene 'zlom o etovske avtoritete', o etovskega Ideala-Jaza, zgolj sprednja stran procesa, katerega hrbtne stran je vznik nekega neprimerno bolj 'iracionalnega' in 'krutega' zakona, materinskega nadjaza, ki ne prepoveduje, marve zapoveduje, nalaga uživanje in ki morebitni neuspeh kaznuje še bolj kruto kot 'glas vesti' Ideala-Jaza, v obliki neznosne tesnobe, skrajnega mazohisti nega samoponiževanja (prav tam). Žižek pokaže (1987, str. 131), da Lasch veže ta proces na nastop birokratske družbe, ki je spodkopala vse oblike patriarhalne avtoritete in tako oslabilo družbeni nadjaz, ki so ga od nekdaj zastopali o etje, profesorji, duhovniki. Vendar pa zatoni institucionalizirane avtoritete v domnevno permisivni družbi nikakor ne pripelje do 'zatona

nadjaza' pri individuu. Prav nasprotno spodbuja razvoj krutega in kaznovalnega nadjaza, ki prevzema nadzor nad njegovim delovanjem.

Sklenemo lahko, da je osnovni paradoks sodobnega 'kulta avtentnosti' ta, da je njegovo gonilo gora prironikov, ki z videzom znanstvene legitimacije subjektu natančno predpisujejo, kako lahko doseže svojo 'avtentnost', kako lahko sprosti ustvarjalne potenciale svojega jaza, kako lahko zavrže masko. Toda prvi uinek prironikov ni, da zadovoljijo potrebe (npr. po avtentnosti), marveč, da le-te ustvarijo (Miller 1984 v Žižek 1987, str. 139).

1.3.5 Patološki narcis kot družbeno nujna forma subjektivnosti

M. Kovač Šebart zapiše, da ».../ opisana vzgojna prizadevanja vzpostavljajo osebnostno strukturo patološkega narcisa, ki je 'družbeno nujni' in zato prevladujejo značaj permissivne družbe. Kljub zapovedani avtentnosti oz. pristnosti stavi na ljubezen ter poslušanje svojih in ob utkov drugih, je subjekt take vzgoje /.../ popolnoma nezmožen empatije, nikoli ne more zares stopiti v drugega in se vanj vživeti. Pri njem je pogosto zaznati obutek globoke indiferentnosti, hladu in preraunljivosti, kar skriva za bleščečo masko. Tak subjekt je v bistvu nezmožen resnično navezanosti na drugega v pomenu zaveze in obveze, angažmaja, zaupanja in vdanosti.« (Žižek 1985 v Kovač Šebart 2009, str. 91) Patološki narcis je nezmožen resnično navezanosti na drugega in odvisnosti od drugega v pomenu zaveze in obveze, angažmaja, zaupanja in vdanosti, kar pomeni, da ga beseda, ki jo izrazi, ki jo da, notranje ne zaveže, ne zagradi: obljube, zaveze, pakti, vse to so zanj le 'pravila igre', ki jih je treba zunanje spoštovati, jih upoštevati, ki pa ga eksistencialno ne zavezujejo (Žižek 1986 v Kovač Šebart idr. 2008, str. 209).

Vzroke za to lahko najdemo pri Laschu (1986 v Salecl 1991, str. 111–112). Njegova temeljna teza je, da pri patološkem narcisu Ideal-Jaza, ki ga predstavljajo ponotranjena priakovanja drugih, zamenja agresivni, samouni evalski nadjaz. Tako je zlom avtoritete proizvedel posameznika, ki ne ponotranja zakona in ni več zavezan zunanjim, zahtevanim moralnim normam, ampak ga obvladuje sadistični kaznovalni nadjaz, ki izhaja iz predojdipovskih fantazem. Subjekt tako ni več zavezan simbolni avtoriteti nadjaza, omogočen naj bi mu bil 'svoboden razvoj' lastnih potencialov. Toda Lasch (prav tam) pokaže, da je prav ta, na videz svobodni neomejeni nadjaz, bolj agresiven, kaznuje in da oblikuje posameznika usmerjenega

v nenehno potrjevanje lastne pomembnosti, ki se venomer primerja z drugimi, ne zaupa vase in iš e pomo v terapiji. Nezavedni in iracionalni elementi nadjaza tako prevzamejo nadzor nad posameznikovim delovanjem. Narcisti na kultura je tako proizvedla posameznika brez moralne odgovornosti. Narcisti en posameznik je sicer konformist, toda družbenim normam se ne podreja iz notranje moralne dolžnosti, temve iz strahu pred avtoriteto.

»Za Patološkega narcisa, ki je /.../ v funkciji pomembnega Drugega [starša – op. avt.], se otrok reducira na sveženj opisanih lastnosti, predvsem tistih, ki zadevajo njegovo narcisisti no zadovoljitev. Otrok bi zato moral imeti lastnosti, ki jih pri akujejo tisti, od katerih je Drugi odvisen in od katerih pri akuje narcisisti no potrditev. /.../. To in dejstvo, da je nosilec pravil, avtoritete odsoten, onemogo a vzpostavitev mehanizmov, ki bi otroku zagotavljali, da preseže simbiotsko odvisnosti od prvega pomembnega Drugega.« (Kova Šebart idr. 2008, str. 210) Lasch meni, da je »/.../ Narcisizem psihološki izraz te odvisnosti. V svoji patološki obliki se prikazuje kot obramba zoper ob utek nemo ne odvisnosti v zgodnjem otroštvu, ki ga skuša premagati s 'slepim optimizmom' in z grandioznimi iluzijami osebne avtarkije.« (Lasch 1986 v prav tam, str. 262) Sodobna družba pa, kot zapiše, podaljšuje ta ob utek odvisnosti tja do odraslosti, s tem pa spodbuja pri ljudeh, ki bi v druga nih okoliš inah morda sprejeli neizogibne omejitve svoje svobode in svoje osebne oblasti, stopnjevanje narcisisti nih stanj (prav tam).

Permisivnost tako proizvaja samovše ne posameznike, ki 'samouresni ujejo svojo notranjost', ne proizvede pa trdnega jaza, ki verjame v svoje sposobnosti (Salecl 1991, str. 112).

Opisana pedagoška prizadevanja, ki si v izhodiš u za svoj cilj postavijo avtonomnega posameznika, dejansko proizvedejo povsem nasprotne u inke, opozarja M. Kova Šebart s sodelavci (2008, str. 213). Njihov rezultat je popolna subjektova odvisnost od Drugih. Z nastankom socialnih poklicev se je družba vrnila v družino in prevzela mnoge njene funkcije. Pove ala se je odvisnost staršev od strokovnjakov (Lasch 1981, str. 38). Starši se tako vedno bolj zanašajo na nasvete strokovnjakov, saj verjamejo, da so strokovnjaki tisti, ki bolje in ve vedo o vzgoji otrok.

2 VZGOJNO SVETOVANJE

Institucionalno vzgojno svetovanje predstavlja na dolo en as metodi no strukturirano strokovno svetovanje, katerega cilj je rešitev svetovan eve težave (Hundesalz 1995, str. 15–16). Tisto, kar nekemu svetovanju daje priznanje strokovnosti, je v naslednjih to kah podrobneje opisano:

- Usmerjenost k cilju: s svetovanjem naj bi bilo omogo eno boljše razumevanje težav, aktiviranje tistih, ki iš ejo pomo za reševanje svojih težav in doseganje konkretnih rešitev v celoti ali pa deloma (prav tam, str. 17).
- Orientiranost k procesu: na za etku svetovanja poskušata svetovalec in svetovanec oblikovati cilje v zvezi z rešitvijo težave, jih natan no dolo iti in se približati k na inom rešitve (prav tam).
- Povezanosti kontekstov: svetovanje poteka ob to no dolo enem asu na to no dolo enem mestu. To vpliva na svetovanje (prav tam).
- asovna omejenost (prav tam).
- Interakcionalno, dinami no dogajanje: svetovanec in svetovalec stopita za dolo en as v odnos, ki je ozna en z dolo enimi zna ilnostmi. Ena zna ilnost je med drugimi razpon v mo i, saj je svetovalec tisti, ki ima mo obrazložitve in definiranja težave (prav tam, str. 18).
- Strokovnost: vzgojno svetovanje je za avtorja konceptijsko in metodi no zasnovana pomo , kjer svetovalci razpolagajo z dolo eno izobrazbo (prav tam, str. 17–18).

Na tem mestu smo opredelili institucionalno vzgojno svetovanje, ker želimo vzpostaviti povezavo z na inom vzgojnega svetovanja preko oddaje *Super varuška* in prikazati, ali lahko tovrstno svetovanje preko televizije v obliki resni nostnega šova uvrstimo med institucionalno vzgojno svetovanje. Nadaljevali bomo s prikazom konceptov vzgojnega svetovanja.

2.1 KONCEPTI VZGOJNEGA SVETOVANJA

Na za etku je bilo vzgojno svetovanje zaznamovano s prevlado psihiatri nih in psihoanaliti nih postopkov znotraj podro ja psihoterapije, ki so jih zastopali predvsem

zdravniki (prav tam, str. 31). V šestdesetih letih pa so psihologi masovno kritizirali takšen na in vzgojnega svetovanja. Menili so, da bi se morala psihologija bolj orientirati na naravoslovne vede. Tako je prišlo do velike razširjenosti uporabe psihometri nih testov, ki so po mnenju takratnih psihologov zagotavljali boljšo objektivnost in veljavnost izjav vprašancev (prav tam, str. 32). Ti testi so se navadno izvajali na za etku vzgojnega svetovanja in so imeli na kasnejšo obravnavo velik vpliv, iz esar lahko zaključimo, da se je vzrok težav iskal v posamezniku. V sedemdesetih letih, kot zapiše Hundesalz (prav tam, str. 33), je bil terapevtski koncept skozi metodi ne pristope pogovorne in vedenjske terapije dopolnjen. Z za etkom osemdesetih let so se uveljavili družinsko-terapevtski oz. sistemski pristopi vzgojnega svetovanja, kjer so bile težave otroka interpretirane s pomo jo otrokovega okolja in njegovih staršev. Skozi ta razvoj se je izkristaliziral pluralizem metod, ki je nudil možnosti reagiranja na dolo eno vprašanje z različnimi pristopi. To je pomenilo širjenje kompetenc v vzgojnem in družinskem svetovanju.

V zapisanem odstavku smo torej videli kako se je vzgojno svetovanje skozi as razvijalo. Sprva je bil poudarek na psihiatri nih in psihoanaliti nih postopkih znotraj podro ja psihoterapije, ki so jih zastopali predvsem zdravniki. To je bil tudi eden izmed prvih korakov vzpostavljanja kontrole s strani zunanjih instanc, saj je družina tem novim zunanjim instancam prepustila svojo vlogo v vzgajanju otrok. Vzroki za otrokovo izstopajo e vedenje so se iskali v otroku samem. Psihometri ni testi pa so takšno miselnost dodatno podpirali. S asoma pa se je terapija usmerjena na otroka spreminjala, tako da je vklju ila v svojo obravnavo tudi starše, kar izhaja iz teze, da težave, ki jih ima otrok, ne izvirajo le iz njega samega, temve so posledica vplivov okolja v katerem živi.

2. 2 PROCES TERAPEVTIZACIJE

Vzgojno svetovanje v vzgojnih posvetovalnicah je po mnenju J. Puhar (1966) dopolnilna vzgojna disciplina in to pomembna, pa eprav ne osnovna, hkrati pa se zaveda, da s tem ne more biti 'vse' rešljivo (prav tam, str. 32). Da to drži, dve desetletji kasneje potrди Lasch (1986), ki zapiše, da so »/.../ naraš ajo a stopnja kriminala, mladoletniškega prestopništva, samomorov in mentalnih zlomov kon no prepri ali mnoge strokovnjake, celo tudi mnoge socialne skrbnike, da so socialne ustanove slaba zamenjava družine.« (Prav tam, str. 191) Avtor ugotavlja, da je kapitalizem razvil novo politično ideologijo: skrbniški liberalizem, ki

posameznike osvobaja moralne odgovornosti in se vede do njih kot do žrtev družbenih okoliš in. Tudi na področju prestopništva je uvedel nove načine družbenega nadzora, ki prestopnika tretirajo kot pacienta, kazni pa zamenjujejo z medicinsko rehabilitacijo (Lasch 1986, str. 248). Kaznovanje se po Foucaultu (1984 v prav tam, str. 6) premika od odkrite, neposredne represije k bolj pretanjenim, prikritim načinom nadzora posameznikov. To je trend, ki ga je Lasch označil za novo vrsto paternalizma, zaščitniškega skrbništva države, ki vodi v nove oblike odvisnosti: posameznik je postavljen v položaj nezrelega, nedoraslega individua, nesposobnega za upravljanje s svojim življenjem in zato potrebnega usmerjanja in pomoči (prav tam). V tistem trenutku, ko je posamezniku potrjena vloga bolnika, je osvobojen moralne odgovornosti in sodeluje z zdravniki v svojem lastnem 'zdravljenju' (Lasch 1986, str. 261). »Obstajata pa ozka povezanost za etika razpadanja moralne odgovornosti in izginjanja sposobnosti za samopomoč. Tisti, ki vam pove: »vi niste krivi«, vam tudi pove: »vi si ne morete pomagati«. Terapija priznava odklon kot bolezen, toda hkrati proglasi pacienta za nesposobnega pri upravljanju lastnega življenja in ga izroča strokovnjakom, kar povzroča neke vrste odvisnost od medicinske avtoritete. Kot smo že zapisali, pa je psihološki izraz te odvisnosti narcizem.« (Prav tam, str. 262) Komar (1996) pa poudarja, da se je izkazalo, da je vzgojna posvetovalnica nekaj ugodnega za otroka, saj »/.../ otroci radi prihajajo v vzgojno posvetovalnico in uspešno napredujejo, če jim starši in šola nudijo primerno pomoč.« (Prav tam, str. 73) Lasch (1986) pa se ne bi ravno strinjal s tem, saj meni, »/.../ da otrok, s tem ko prizna potrebo po pomoči, s čimer v bistvu da zaupanje terapevtskemu scenariju, zamenja svoje zakonite pravice za zaščitniško skrbništvo države, ki se je v praksi pokazalo za enako strogo in nemilostno kot kazni, od katere ga nov sistem sodne terapije prvotno odrešuje.« (Prav tam, str. 180) M. Van Waters je sredi 20-ih let prejšnjega stoletja (v prav tam, str. 181) ugotovila, da lastni dom daje otroku nekaj, kar sama ljubeznivost in neka zaščitniška institucija ne morejo ponuditi in kar vsi svetovalni delavci tega sveta ne bi mogli omogočiti.

Prikazali smo torej proces terapevtizacije v različnih družbenih okoljih, tako pri vzgoji kot pri obravnavanju kaznivih dejanj prestopnikov in videli, da postane bistvo poboljšati, prevzgojiti posameznika, kar pa vodi v nove oblike odvisnosti, saj je posameznik označen kot nezrel in nesposoben upravljanja s svojim življenjem. Za terapevtizacijo se torej skriva prikrit način nadzora posameznikov. Vzgoja v rokah svetovalnih služb pa ni nujno

uspešnejša od družinske vzgoje. Vzgojno svetovanje in potrebe po njem so se v današnjem času zelo razširile. Ljudem se ne svetuje samo na področju vzgoje, temveč tudi na vseh ostalih področjih življenja (kako premagati stres, kako biti srečen, kako ohraniti zakonsko zvezo, kako ljubiti, kako vzgajati otroka itn.). Poleg tega, da množica vzgojnih in drugih posvetovalnic in prirobnikov skuša te potrebe današnjih posameznikov zadovoljiti, se tudi televizija trudi biti prenašalka vzgojnih nasvetov. Resničnostna oddaja *Super varuška*, o kateri bomo v nadaljevanju še spregovorili, pa je ena najbolj znanih in razširjenih vzgojnih oddaj po vsem svetu, ki se ukvarjajo z vzgojnim svetovanjem.

3 KONCEPCIJA RESNIČNOSTNEGA ŠOVA

V tem delu besedila nas bo zanimal fenomen t. i. resničnih šovov. S pomočjo koncepta reprezentacije bomo poskušali pokazati, da gre v teh šovih zgolj za medijsko konstrukcijo realnosti in ne za realnost samo, zato bomo pod vprašaj postavili tudi samo poimenovanje resničnih šovov. Glede na to, da se v diplomski nalogi ukvarjamo z resnično oddajo *Super varuška*, bomo v tem poglavju predstavili vzgojno svetovanje preko televizije in resnične šove, ki se ukvarjajo s tovrstnim svetovanjem.

3.1 REPREZENTACIJA

Termin 'reprezentacija' je zaslediti v učeniku z naslovom *Medijsko sporočanje*, kjer Hall reprezentacijo opredeli kot proces, »/.../ s katerim mediji prezentirajo obinstvu 'realni svet'. Medijski teksti tvorijo pomen o svetu. Film, televizijski program in časopisni članek svet tako re-representira obinstvu in jim ga hkrati pomaga razumeti. Reprezentacija je proces, s katerim pripadniki iste kulture uporabljajo jezik za produkcijo pomenov, je na in, kako podobe in jezik tvorijo pomen glede na celoten niz konvencij in pravil. Pomeni se nenehno producirajo in izmenjujejo v vsaki družbeni interakciji, v kateri sodelujemo.« (Hall 1996 v Matoski in Planšek 2008, str. 44)

3. 1. 1 Reprezentacija in mediji

Dalje menita avtorici M. Matolski in M. Planšek (2008, str. 44), da pojem reprezentacije predpostavlja, da dogodki, fenomeni, skupine itd. nimajo naravne pojavnosti, ampak jih sooblikuje na in, na katerega so 'reprezentirani'. Menita, da so medijske vsebine tako vedno re-reprezentacija realnosti, kar pomeni, da podobe in zvoki ne predstavljajo preprosto sveta, ki nas obkroža, pa pa so vedno nekakšna konstrukcija in ne preprosto okno, skozi katero zremo v svet. V tem smislu je reprezentacija konstitutivna, bistvena za dogodek, skupino in je torej vedno del procesa družbene konstrukcije, ne pa odraz realnosti.

3. 1. 2 Reprezentacija sveta preko televizije

Kako pa reprezentacija sveta poteka preko televizije⁵, nam v svojem prispevku prikaže M. Zajc (1993). Avtorica meni, da se vzporedno s spreminjanjem sveta spreminjata tudi televizija in njena družbena percepcija. »Ljudje na televiziji res gledajo te ali one vsebine, podobe, informacije, zgodbe. Toda to, kar se jim daje po televiziji, niso samo te vsebine, ampak hkrati z njimi tudi glediš e, s katerega so vse te raznolike vsebine videti kot urejena in smiselna podoba spremenljivega in nestabilnega sveta.« (Prav tam, str. 11–12) Industrijska produkcija je razbila družbo na atomizirane posameznike, družbeno ravnanje se je individualiziralo, stari družbeni mehanizmi ne delujejo ve . Namesto tega so se razvijale nove kulturne prakse, ki so generirale nove forme družbenega veziva, novo percepcijo prostora in asa oz. novo obliko družbenosti. Ena izmed teh novih praks je tudi televizija, ki je s seboj nosila sledi sprememb družbenega koncepta asa in družbene reprezentacije prostora. Družbena pozornost se je takrat usmerila k o esu, identiteti posameznika, oblikam vizualnega ugodja in idejam upodobljivosti sveta (prav tam, str. 12). »Vtis realnosti, torej da je to, kar gledalec vidi na podobi, identi no tistemu, kar bi videl sam, e bi upodobljeno gledal v resni nosti, potemtakem ni u inek upodobljenega, temve samega na ina upodabljanja. Tega, da je v samo podobo že vpisano mesto gledalca kot natanko tista in edina to ka, s katere je mogo e v podobi razbrati to, kar upodablja.« (Prav tam) To, kar gledalec zaznava, so predstave, podobe, ki jim šele zaznava zagotovi status resni nosti. Dalje piše M. Zajc (prav tam, str. 13), da gledalec, medtem ko prepoznavo podobe kot podobe smiselnega in urejenega sveta, v njih hkrati prepoznavo svoje mesto v tem svetu, svojo varno in stabilno identiteto. Televizija se

⁵ »Televizija je tele-vizija, se pravi tehni no sredstvo za gledanje na daljavo.« (Grabnar 1977, str. 3)

»/.../ od vseh drugih na inov reprezentacije razlikuje po tem, da nam daje gledati podobe in hkrati prikriva, da so to le podobe, ne pa stvari same.« (Prav tam, str. 14) Televizijska reprezentacija sveta tako še danes ustreza dvema temeljnima družbenima zahtevama, ki sta vpisani v njene za etke: generira vtis varne, stabilne identitete posameznika in hkrati ob utek pripadnosti skupnosti. Kot zapiše avtorica pa »/.../ ob tem prikriva, da je reprezentacija, kajti vsaka družbena reprezentacija deluje le dotlej, dokler u inkuje naravno. Televizija je pomenila izpolnitev družbenih pri akovanj, to je vir njene mo i, da spreminja svet in dela svojega, toda, e to opazimo ali ne, pod pritiskom spremenjenih družbenih razmer se spreminja tudi sama.« (Prav tam, str. 18) Bourdieu (2001) opozarja, da »/.../ politične nevarnosti, ki jih prinaša gledanje televizije na običajen način, izvirajo iz posebne sposobnosti podobe, da povzroči nekaj, kar literarni kritiki imenujejo *u inek realnosti*, lahko nam nekaj prikaže in nas prepriča, da je tisto res.« (Prav tam, str. 18)

3. 2 NEPOSREDNI TELEVIZIJSKI PRENOS IN RESNOST

Bistvo televizije in temelj predvajanja programa naj bi bil neposredni prenos nekega dogodka, meni Grabnar (1977, str. 5). »Neposrednost je ob utek, da je tisto, kar lovek vidi na televizijskem ekranu, živa in aktualna resnost, ki se prav tedaj dogaja.« (Bretz in Stasheff 1951 v Grabnar 1977, str. 5) Pri tem gre torej, tako Grabnar, zgolj za ob utek, ne pa za pravo in pristno neposrednost. Noben dogodek se na televiziji ne more pojaviti brez zavestne loveške dejavnosti, njegovega vmešavanja in zavestnega predelovanja danega 'naravnega materiala', saj je treba vsakemu dogodku vnaprej dati poseben poudarek in mu določiti smisel, kar pa je izvedljivo s komentatorjem (prav tam, str. 5–6). Le-ta naravni dogodek razmeji, ga za ne in konča ter mu da notranjo konstrukcijo, obliko, ki bo primerna za percepcijo na malem ekranu. Sedaj to ni več naravno dogajanje (prav tam, str. 60). Za avtorja pa je zanimivo še to, da televizija v skladu s svojimi potrebami najraje sama ustvarja svoje lastne dogodke, ki jih potem predstavlja kot resnično družbeno dogajanje (prav tam, str. 61).

K. Vidmar (1990, str. 208) v zvezi z neposrednostjo televizije omenja strategije, s katerimi televizija zagotavlja svojo neposrednost. Prva strategija predstavlja direktno naslavljanje, ki predstavlja eno najmojnejših orodij televizije, ki ga lahko uporabljajo tisti, ki na televiziji predstavljajo nevtralnost stališča in tisti, ki na televizijo pridejo posebej oblasti.

Druga strategija pa je tehnika hitrih rezov. Ta je nasledstvo preprostosti v podobi, je substitut za majhno informativno vrednost televizijske podobe. S tem, ko televizija svojo podobo omeji v informativni vrednosti, je prisiljena uporabiti njeno hitro menjavo, to je fragmentirati dogajanje, ki ga povzema, s čimer daje vtis, kot da bi podobe oživljale pred našimi očmi, kot bi bile žive podobe. Fiske in Hartley pa po K. Vidmar menita (prav tam, str. 209), da nas ravno pred-televizijski kodi, zaobseženi v naši vsakodnevni izkušnji pripravijo do tega, da verjamemo, da se tisto, kar vidimo na ekranu, tudi resnično dogaja. »Televizija temelji na tej mišljenjski navadi, z njeno pomočjo ustvarja realnost.« (Prav tam)

3.3 REALITY TV

Pojem Reality TV ali resničnostna televizija obsega več različnih vrst formatov⁶ oddaj. V literaturi pojem resničnostna televizija vključuje oddaje, v katerih predvajajo originalne posnetke ali so v njih odigrani resničnostni dramati ni dogodki, vendar tudi pogovorne oddaje in igrane oddaje. Od konca 90-tih let prejšnjega stoletja spadajo v kategorijo resničnostne televizije tudi tako imenovane resničnostne limonade ali 'Reality soaps' (Braun 2001, str. 5).

Mielich (1996) definira resničnostno televizijo na naslednji način: »K resničnostni televiziji spada vsaka oddaja, ki jo je televizija kot takšno legitimirala.« (Prav tam, str. 7) Kot piše Braun (2001) nam Eberle ponuja natančnejšo definicijo resničnostne televizije, za katero meni, da predstavlja resnico na poseben, deloma spremenjen način. Ob tem uporablja naslednje oblike:

- **Filmske dokumente:** resnične posnetke, ki služijo ali nametovano dokumentirajo neke nenavadne dogodke.
- **Dokumentacijske drame:** realni dogodki, ki so implicitno ali eksplicitno podobni resničnostinim dogodkom in zaigrani ali producirani s strani televizijskega kanala.
- **Resničnostni šovi:** pogovorni, psihodramatični in akcijski šovi, v katerih so prikazani resnični konflikti nastopajočih in kjer deloma pride tudi do rešitve konfliktov.

⁶ Pod pojmom televizijski format razumemo 'specifično komercialno opremljenost in z licenco povezano predpisano' filmskih produkcij (Hickethier 2003, str. 152).

- **Oddaje v katerih rešujejo težave:** oblike programa pri katerih televizija sama predlaga in ponuja rešitev nekega socialnega problema, ali kjer se televizija kot odvetnik gledalcev in gostov zavzema za reševanje njihovih težav (Eberle 2000 v prav tam, str. 8).

Dalje piše Braun, da je na podlagi velike ponudbe oddaj, ki se v kakršni koli obliki ukvarjajo z realnostjo in jih je tako mo uvrstiti v podro je resni nostne televizije, težko najti univerzalno definicijo resni nostne televizije (prav tam).

Naslednja splošna definicija resni nostne televizije po Eberleju (prav tam) vklju uje vse možne oblike: »Pojem vklju uje vrsto televizijskih oddaj, ki se – *po njihovem na elu* – ukvarjajo z realnostjo, vendar z njo na poseben na in ravnajo.« (Prav tam, str. 10)

3. 4 USPEH RESNI NOSTNE TELEVIZIJE

Ob udovanje takšnih televizijskih formatov, v obliki resni nostnega šova, izvira iz posredovane bližine dogodka. »Medijsko objavljena intimnost osebnih ob utkov sodelujo ih ljudi dopuš a publiki 'prisotnost' pri spremljanju usode posameznika.« (Wegener 1994 v Rosenmayr 2006, str. 64) Wegener (1994 v Bente in Fromm 1997, str. 29) meni, da je ogromen interes po predstavljanju avtenti nih loveških ustev tisto, kar poraja veliko zainteresiranost gledalcev in s tem tudi uspeh resni nostne televizije.

K. Jakopi (2004a) pa zapiše, da je glavni cilj vseh producentov vsekakor oblikovanje oddaje, ki odstopa od drugih, tako da s svojo prepoznavnostjo uspešno privablja ob instvo. »Zato zares inovativne forme televizijskih oddaj, ki slonijo na osnovnem televizijskem formatu, tudi zagotavljajo velik uspeh pri gledalcih.« (Prav tam, str. 12–13)

K uspešnosti resni nostne televizije so torej pripeljali ob utek neposredne bližine dogodka, 'avtenti na' ustva, ki so predstavljena v oddajah kot tudi prepoznavnost, posebnost same oddaje.

3. 5 RESNI NOSTNA TELEVIZIJA IN REPREZENTACIJA REALNOSTI

V zadnjih letih, zapiše K. Jakopi (prav tam, str. 8) so TV-ustvarjalci gledalcem pri eli ponujati resni nostne oddaje, ki so prinesle gledalcem dramo, izzive za tekmovalce v oddajah

in nagrade. Takšni resni nostni programi so po mnenju avtorice primer novega na ina pripovedovanja zgodb, ki skušajo posnemati resni nost. A prav oddaje resni nostne televizije prinašajo pomembno epistemološko vprašanje o izvoru 'realnega'. Tako se sprašuje, kaj 'resni nost' sploh je in kako definirati resni nost v kontekstu televizije in e je realizem 'ustrezanje resni nosti', sprašuje se, kako lahko vsebine televizijskih oddaj ustrezajo resni nosti in zakaj gledalci, kljub temu da se zavedajo, da je njihova pozicija konstruirana, prikazane podobe resni nosti na televiziji sprejemajo, e potrjujejo njihov ob utek, kakšna je resni nost.

Že sam na in snemanja oddaj resni nostne televizije sledi, po mnenju K. Jakopi (prav tam, str. 21), na inom dokumentarnega stila, nekoliko pa tudi na inu snemanja amaterskih videosnemalecev, kar doda ob utek avtenti nosti posnetkov. Prav amaterski videoposnetki nepredvidenih dogodkov ali pa posnetki nadzornih kamer, na primer pri ropih trgovin, ki se v asih pojavijo tudi v oddajah informativnega programa, namre pomenijo jamstvo za resni nost. Resni nostna televizija, kot meni avtorica (prav tam, str. 21–22) ne taji, temve poudarja, da posega v realnost. Konstrukt pa v tem primeru nastaja interaktivno, eprav konstrukcija ne uni i realnosti, ampak jo le dolo a. Sleherni diskurz, ki reprezentira realnost, je vedno to, na kar se nanaša. Tako avtorica sklepa, da je realisti no pri akovanje tudi element v žanrih resni nostne televizije. Resni nostna televizija vzpostavlja kontinuiteto, gre namre za sinhroniziranost gledalca s programom, pri tem pa ima pomembno vlogo instantno poro anje, ki ga resni nostna televizija 'jemlje' iz televizijskih novic kot glavni element realizma. Tudi Lasch (1986, str. 53) ugotavlja, da danes živimo v vrtincu slik in objektov, ki ujamejo dogodek in ga ponovno upo asnjeno prikažejo. Ne samo, da kamere in snemalne naprave transkribirajo dogodek, temve tudi spreminjajo njegovo kvaliteto. Avtor ugotavlja, da »/.../ vedno ve ja uporaba zabeleženih slik uni uje naše ob utenje realnosti.« (Prav tam, str. 54)

Celo pri dnevnih novicah novinarji s pomo jo svojih virov gledalcem ponujajo poro ila o realnosti, svoje verzije realnosti, za katere so prepri ani, da so najprimerneje vizualizirane. Kot zapiše K. Jakopi (2004b, str. 60–61) 'realnost', »/.../ ki jo lahko predstavljajo oseba, dogodek ali dokument, ne pomeni tisto, kar 'govorijo', vsaj ne za gledalce novic. Pomeni: lahko me vidiš z lastnimi o mi, kako predstavljam realnost. Videti pomeni verjeti. Toda kar

gledalec zares vidi, je novinarsko poročilo, ki z vizualnimi dokazi 'naslavlja' realnost. Novinarji so vpleteni v produkcijo 'realisti ne logike', gledalci pa vidijo le njihovo poročilo, verzijo in ne 'resni nost'. Novice namreč izhajajo iz obstoja dogodka, verjetnost pa se nanaša na interpretacijo pomena dogodka.« (Prav tam)

Razac (2007) pa primerja televizijo z živalskim vrtom. Tako govori o ureditvi bližnjega okolja, kamor spada izgradnja bivališča, to se pravi prostora, ki varuje navzven in omogoča temu primerne dejavnosti (prav tam, str. 106). »Zato vsak posameznik predeluje svoje bivališče in ga po najboljših močeh prilagaja lastnim potrebam. Vlaga v materijo, ki ga obdaja in jo oblikuje po posebnih zahtevah, tako da bivališče postane podaljšek osebe, ki v njem prebiva, ga oblikuje iz sebe in zase.« (Prav tam, str. 107) Za prizorišče, ki ima v našem primeru svoje mesto na televiziji, je nasprotno od bivališča nujno, da najprej deluje navzven. Tako scenografija zelo malo ali sploh ne vpliva na gledališkega igralca. V njej igralec ne stanuje, temveč igra. Za gledalca pa so to le pobarvane površine, ki vzbujajo vtis resničnosti, zapiše Razac (prav tam). Scenografija je, kot meni avtor, samo iluzija, ki daje kratkotrajno in ne nujno potrebno zadovoljstvo. V resni nostnem šovu pa je razlika med bivališčem in prizoriščem zabrisana. Iz nepristnega bivališča nastaja prizorišče in prizorišče kot življenjsko okolje postaja bivališče (prav tam, str. 108). »Prilagoditi se bivališču – prizorišču pomeni integrirati instanco obinstva kot nekakšno okoljsko prisilo. Bivališče, 'ki postaja prizorišče', zamenjuje prizorišče, 'ki postaja bivališče'.« (Prav tam, str. 110) Dobra scenografija v resni nostnem šovu ni dovolj. Posameznik mora dobiti še uprizoritvena navodila (prav tam, str. 116). »Tako se v resni nostnem šovu le redkokdaj zgodi, da bi pobrali koga na ulici in ga takoj postavili pred kamero ali na oder. Ulovijo ga s preišljenimi izbirnimi postopki glede na predstavo, ki jo hočejo pokazati.« (Prav tam, str. 117)

Uprizarjanje naravnega je še toliko bolj paradokсно, ker gre za izzivanje spontanosti 'resni nih ljudi' (prav tam, str. 117). Igralec – gledalec resni nostnega šova je sam svoja vloga, scenarij je predvideni potek oddaje, obinstvo pa je nekaj morebiti navzočih oseb in množica nevidnih televizijskih gledalcev. Za igralce resni nostnega šova je vse ena sama predstava (prav tam, str. 118). »Ko resni nostni šov prenaša resni nost v predstavo, hkrati okuži resni nost z uprizoritvijo, proizvaja spektakelsko resni nost.« (Prav tam, str. 119) Igralec mora igro torej hkrati nadzorovati zavestno in nezavedno. Razdeliti se mora na dvoje,

biti mora naraven, eprav medtem svoj na in obstoja prilagaja dobrim in slabim trenutkom oddaje. Ker oddaja zahteva, da sta vloga in igralec eno in isto, trdi avtor, da med njima ni jasne razlike. »Dvojna prisila, biti sam svoj in se medtem prilagajati uprizoritvi, povzro i, da sebe igra druga e, kot je vajen, eprav bolj spontano in pristno, ne da bi se tega zavedal. Druga e re eno, samopoosebljanje, ki ga proizvaja resni nostni šov, je obenem bolj udoma eno in prepri ljivo kot vsakdanja družbena komedija.« (Prav tam, str. 121)

Protagonisti resni nostnega šova so posajeni v okolje, uprizoritev jih prisilno zdresira, oni pa so vsemu navkljub prostovoljci. Prišli so, da bi zastopali sebe in se nadejajo, da jim bo predstava, ki ne zahteva drugega kot to, da so oni sami, prinesla nekaj koristi. Skupni imenovalec vseh resni nostnih šovov je želja po proizvodjanju podobe, ki ovrednoti samega sebe (prav tam, str. 122–123). Sebe in druge mora uspešno prepri ati, da spontano in v popolnosti ustreza družbeno dolo eni vlogi (prav tam, str. 123). Anonimnež posnema, kar spektakelski dispozitiv od njega zahteva, to se pravi neko identiteto, ki ji deloma ustreza, v zameno za nagrado. Anonimnež posnema odklon samega sebe v želji, da bi bil še bolj on sam. »To križanje ustvarja bitje, ki ni ne izmišljeno ne resni no, temve dovolj resni no, da prepri a, in dovolj izmišljeno, da zapelje.« (Prav tam, str. 124) Oddaje teleresni nosti prenašajo nejasno, a tudi mo no družbeno potrebo, ki poziva k temu, da naj vsakdo zahteva samega sebe, svoja dejanja, zna aj in življenjski slog. Kot meni avtor, ni ve dovolj, da nekaj storimo, to moramo tudi javno zagovarjati ali obžalovati. Družbena dramatizacija identitete se stopnjuje na ekranu, ker ne gre ve za to, da si 'jaz' pred trgovko ali sosedi, temve pred tiso i ali milijoni oseb, kjer napaka ni dovoljena (prav tam, str. 127). Pomembno je biti viden in se pokazati, saj »/.../ biti pomeni biti opažen.« (Berkeley v Bourdieu 2001, str. 12) »Tako je danes televizijski ekran postal nekakšno Narcisovo ogledalo, kraj, namenjen narcisoidnemu razkazovanju.« (Bourdieu 2001, str. 12)

Narcisti na družba tako uvaja spektakel na mesto stare oblike gledališ a. Medtem ko javno življenje – tudi privatno, pridobiva lastnosti spektakla, nasprotno gibanje poskuša upodobiti spektakel, gledališ e in vse oblike umetnosti po vzoru stvarnosti (Lasch 1986, str. 97). Lasch meni, da je »/.../ opaziti ozko povezanost ogromnega števila spektaklov, cini no zavest o iluziji, ki jo ustvarjajo, celo pri otrocih, neob utljivost na šoke in presene enja ter kot rezultat vsega tega: ravnodušnost do razlikovanja privida od stvarnosti.« (Prav tam, str. 98) Avtorju

se zdi, kot da bi naše ob utenje stvarnosti slonelo na naši pripravljenosti biti prevarani z iluzijo stvarnosti z gledališkega odra (prav tam, str. 99).

Spektakelska predstava vedno vklju uje gledalca (Razac 2007, str. 130). Spektakelska vklju enost se podvaja s psihološko in družbeno identifikacijo z uprizorjenimi 'resni nimi ljudmi'. Gledalec se projecira v ekran in stopa v svet spektakla preko identifikacije (prav tam, str. 131). Teleresni nost proizvaja nekakšen 'videti in biti viden' na daljavo, ki vsakdanja družbena razmerja predstavlja na medijskem odru in prenaša spektakelsko resni nost v vsak dom (prav tam, str. 133).

K. Erjavec tako meni, da mediji, s televizijo na elu, ustvarjajo svojo, medijsko realnost, ki ustreza njihovim kriterijem v smislu novi arskih vrednot pa tudi oblikovnim in tehni nim kriterijem. Na ta na in ob instvo zavedejo v skonstruirani svet, v katerem je odpravljena vsakršna distanca med njimi samimi in dogajanjem v zunanjem svetu (Erjavec 1999 v Jeri ek Klanš ek 2000, str. 44).

Televizija je, po mnenju Razaca (2007), z resni nostnim šovom sredi življenja vsakogar in ga isto asno absorbira vase. V gledal ev življenjski slog, zna aj in vedenje se zajeda tako, kakor ni še nikoli uspelo nobeni obliki spektakla (prav tam, str. 134). Vklju enost in identifikacija, ki sta zna ilni za resni nostni šov, proizvajata, kot meni avtor, poseben pojav družbenega primerjanja z anonimnimi primerki. »Ko se primerjamo z imaginarno osebo zapustimo resni nost lastnega zna aja in ga projiciramo v neresni ne lastnosti nenavadnega junaka. To, kar smo, v resni nostnem šovu primerjamo s tem, kar je nekdo drug, nam podoben. Tu ni posrednosti, primerjava je neposredna in samodejna kot vsaka druga nespektakelska primerjava.« (Prav tam, str. 135)

Teleresni nost proizvaja itljive družbene slike, ki so zaradi spektakelske intenzivnosti še posebej privla ne ali odvratne. Vklju eni gledalec se identificira s temi podobami in se nemudoma strinja s spektakelskimi tipi ali pa jim nasprotuje (prav tam, str. 137). Resni nostni šov proizvaja podobo stvarnosti, ki po mnenju avtorja vpliva na telesa in osebnosti gledalcev. Tako z njihovim fizi nim in mentalnim vklju evanjem odpira prenosne kanale med spektaklom in resni nostjo (prav tam, str. 139).

Telersni nost iluzijo svobodne resni nosti ponuja s predstavo spontane, pristne in zabavne resni nosti, ki je obenem predvidljiva, prisiljena in banalna (prav tam, str. 158). »Reality shows /.../ okrepijo željo, ki je niso zadovoljili, uvedejo neko resni nost, ki naj je prej ne bi odigrali. [Žal] je vse sprogramirano, vnaprej organizirano. Splošno sklicevanje na vtis neposrednosti prispeva k simulaciji nepredvidljivega.« (Leblanc 1997 v prav tam, str. 159) Da bi verjeli v nepri akovano, organizirajo v resni nostnih šovih presene enja. Izmišljajo si peripetije, ki naj bi pri anonimnih igralcih vzbujale spontane odzive. S tem ustvarjajo presenetljive situacije, da bi primerke privadili na 'neposrednost' (prav tam).

Resni nostni šov naj bi ob upoštevanju razlik proizvajal družbeno vez. To je dvojna laž. »Delarue⁷ nas seznanja z ljudmi, ki jih ni videti nikjer drugje, z neobi ajnimi osebami, hendikepiranimi, alkoholiki, obsedenci, bulimiki, anoreksiki. Zasluga 'mojstra ceremonije' je, da iz njih naredi ljudi, kot ste vi in jaz. Postanejo del družine. In e bi se ta gluma vedel, kot da jih integrira?« (Humbolt 1999 v prav tam, str. 168–169) Resni nostni šov neobi ajne posameznike preoblikuje v 'vsakdanje ljudi' (prav tam, str. 169).

Razac (prav tam, str. 170) trdi, da spektakel obvladuje 'naklju ni dogodek' diskurza in dejanj, ker ureja verjetnost dejstev, za katera trdi, da so spontana.

K. Jakopi (2007) pa v povezavi s spontanostjo v resni nostnih šovih v svojem prispevku *Resnica o telersni nosti* piše o tem, da morajo tekmovalci v resni nostnih šovih podpisati posebno pogodbo, v kateri se zavežejo, da ne bodo razkrili prav ni esar iz nastajanja oddaje, na primer da producenti po svoje kreirajo 'resnico' v oddajah, da se posamezni prizori snemajo celo ve krat in da je življenje v hiši resni nostnega šova, recimo *Velikega brata*, po televiziji videti zelo druga e kot sicer (prav tam, str. 212). Dalje piše, da so nekateri nekdanji tekmovalci v oddajah resni nostne televizije na tujih televizijah javno razkrili, da so bili v oddajah *The Restaurant* in *Survivor* nekateri prizori, ki so se dejansko zgodili, slabo posneti ali pa jih sploh niso posneli, zato so enake prizore še enkrat odigrali, da so jih lahko predvajali, v nekaterih drugih oddajah (*Joe Millionaire*) pa so kombinirali avdio- in videoposnetke iz razli nih asovnih obdobj (prav tam, str. 213). Razkrit je bil tudi vpliv producentov oddaje na potek dogodkov (prav tam str. 214).

⁷ Jean-Luc Delarue je francoski napovedovalec pogovornih oddaj (Talk Show) in tudi producent le-teh ter nekaterih drugih televizijskih oddaj.

Naj to, koliko je resni nostni šov resni en, zaključimo z besedami Pribaca (2007), ki meni, da ko spremljamo peripetije na prizorišču šova kot nevidni vsevidni opazovalci iz udobnega naslonjača in se nam morda zdi, da v ni emer ne vplivamo na dogajanje v njem, ni res, da nimamo nobenega vpliva, saj je »/.../ zavest o tem, da so del neke mizanscene in vseskozi izpostavljeni indiskretnemu pogledu gledalcev, brez dvoma prisotna v mislih udeležencev in vpliva na njihovo vedenje.« (Prav tam, str. 227) Resni nost njihovega odzivanja je v tem pogledu za avtorja neubranljiva, toda – in v tem je zanj težava tega odgovora – e je ta aspekt resni nosti odločilen, potem smo 'neresni ni' vselej, ko se zavedamo ali si mislimo, da smo opazovani (prav tam).

3. 6 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE PREKO TELEVIZIJE

Družbeni razvoj je povezan z oddajami na televiziji. Njeni programi reproducirajo obstoječo družbeno razmerja. To pa vpliva tudi na starše. Dobner s sodelavci (2006 v Hafner 2006, str. 10) meni, da veliko staršev ni prepričanih vase, sprašujejo se, kako naj vzgajajo otroka, saj pogosto nimajo vzorov po katerih bi se pri vzgoji lahko zgledovali. Bodisi da njihova primarna družina, v kateri so nekoč živeli in po kateri bi se lahko zgledovali, ne živi v bližini ali pa se jim vzgoja, ki so je bili deležni sami, ne zdi sprejemljiva. Menimo, da ne gre za bližino primarne družine, temveč, kot smo že opozorili, za dejstvo, da »/.../ starši pri vzgajanju otrok ne upoštevajo svojega notranjega prepričanja in sodb, temveč ravnajo v skladu s predstavo o tem, kakšni naj bi bili dobri starši in si skladno z njo prizadevajo ustvariti videz popolnih staršev. Pri tem so tako odvisni od strokovnjakov, da ne morejo imeti lahkotne, skoraj nezavedne samozavesti staršev iz družb, v katerih so vzori bolj prisotni in v katerih starši brez vprašanj posnemajo vzgojne modele, ki jih poznajo in za katere vedo, da so pravilni.« (Kovač Šebart 2009, str. 90) Oseba, ki vzgaja »/.../ mora biti vzor, kateremu se želi gojenec približati«, tako M. Kovač Šebart in M. Javornik (1991, str. 142), saj »/.../ vzgojitelj lahko na gojenca vpliva le, kolikor ga ta postavi na mesto svojega Ideala-Jaza. To je to ka v Drugem, od koder se gojenec vidi v obliki, ki je vredna ljubezni, od koder se prikaže kot vreden ljubezni Drugega. /.../. Rezultat tega procesa, ki ga označujemo kot proces t. i. simbolne identifikacije, pa je ponotranjenje pravil, preko katerih vzgojitelj usmerja obnašanje in ravnanje gojenca v notranje-zavezujoči zakon, glas vesti.« (Prav tam, str.143) Proces simbolne identifikacije pa poteka že v zgodnjem otroštvu. V zvezi z navedenimi Dobner-

jevimi trditvami, lahko zapišemo tudi to, da je res, da se staršem na in, na podlagi katerega so bili sami vzgojeni, lahko zdi nesprejemljiv, pa vendar nezavedno vseeno lahko deluje tako, da le-ti vzorce iz lastne vzgoje ponavljajo pri vzgoji svojih otrok, saj so tudi njihovi starši v procesu vzgoje s svojim Nezavednim vplivali na takrat otrokovo Nezavedno (Millot 1983 v Kova Šebart 1990b, str. 49).

Zapisali smo že, da starši pogosto posežejo po priro nikih in ostalih medijih, ki bi jim lahko pomagali pri vzgoji. Raziskave, ki jih bomo v nadaljevanju opisali, nam to veliko 'potrebo' tudi potrjujejo.

Potrebo po svetovanju nam kaže število izposojenih knjig v nemških knjižnicah v letu 2008, saj je bilo izposojenih kar 21 milijonov priro nikov, od skupaj 80 milijonov izposojenih knjig. Ne gre samo za vzgojne priro nike, temve tudi za priro nike, ki svetujejo glede težav v zakonski zvezi, glede konfliktnih situacij v razli nih odnosnih razmerjih ali pa glede težav, s katerimi se ljudje sre ujemo v vsakdanjem življenju. Tudi ko gre za kompleksne odlo itve pri delu ljudje pogosto posegajo po priro nikih, revijah in asopisih (Rat in Hilfe... 2008, str. 1). Starši iš ejo nasvete tudi preko interneta. Internet omogo a pristop k razli nim temam, ki so hkrati neodvisne od asa pristopa pa tudi neposredno blizu iskalcem pomo i. Internet dovoljuje individualno pomo preko elektronske pošte, Chata ali skupinskih Chatov in forumov. Pomemben princip pri tem je, da poteka vzgojno svetovanje preko interneta v sodelovanju z nekim obstoje im svetovalnim sistemom. Internet že obstoje ega svetovalnega sistema torej ne nadomeš a, temve ga dopolnjuje (Theunert 2005, str. 1). Tako na primer Telefonseelsorge⁸ opravlja svetovanje preko elektronske pošte. Njihovi svetovalci so kompetentni na podro ju psihološko-pastoralnega⁹ svetovanja. Od leta 2000 do leta 2008 so zabeležili porast svetovanja preko elektronske pošte (TelefonSeelsorge brez letnice, str. 1). Vsa ta dejstva dodatno osvetljujejo družinsko vzgojo v permisivni družbi, o kateri smo v prejšnjih poglavjih že pisali.

Ob utek negotovosti, ki povzro a potrebo po pomo i, kot meni J. K. Bleicher (2006), skuša zadovoljiti tudi televizija z razli nimi svetovalnimi oddajami. Kot navaja Žižka A. Tratar

⁸ Svetovanje in skrb o duši, ki ga brezpla no nudita evangeli anska in katoliška cerkev v Nem iji.

⁹ Pastoralna psihologija spada v disciplino prakti ne teologije in 'služi loveku kot takemu'. Gre za dojetanje religijskih in cerkvenih praks v povezavi z drugimi disciplinami, s humanisti nimi in družbenimi vedami, še posebej s psihoterapijo in psihologijo (<http://www-theol.uni-graz.at/cms/ziel/66451/DE/>).

(2002, str. 25) se televizija ponuja sama, saj lahko nadomesti odsotne starše in pogosto funkcionira kot varuška, ki gledalcu nalaga predvsem uživanje, kajti televizijski program ponuja predvsem zabavo, reklame pa tesnobo patološkega narcisa spretno izkorišajo in mu z 'odgovori brez vprašanj' neprestano dopovedujejo, kaj 'v resnici hoče'.

Ali nam mediji in njihova percepcija resnično lahko pomagajo pri reševanju vsakdanjih težav s katerimi se soočamo? Tudi pri vzgoji otrok? In če je odgovor pritrdilen, kako? V nadaljevanju bomo poskušali odgovoriti na zastavljena vprašanja in vzpostaviti zvezo med televizijo in vzgojo.

3. 6. 1 Medij televizija

A. Tratar (2002, str. 19) povzema K. Erjavec (1999), da je socializacija ena izmed štirih¹⁰ osnovnih funkcij, ki jih opravljajo množici mediji. Socializacijska funkcija televizije tako omogoča prenos družbene dediščine, ki je osredotočen na prenos znanja, vrednot, norm iz ene generacije na drugo. »Kajti socializacija človeka je proces, ko mlado bitje od prvih dni življenja vlenimo v neko družbeno skupino, prek katere si usvaja tisto kulturo (način mišljenja, govora, način medsebojnih komunikacij, znanje, prepričevanja, ustvovanja, vrednotenja, uporabo materialnih dobrin, delovna področja itd), ki jo ta skupina nosi in ki je navadno del širšega kulturnega okolja. Prek procesa socializacije se otrok vrašča v socialno-kulturni sistem, v katerem je rojen in ki ga obdaja.« (Bergant 1970 v Tratar 2002, str. 19)

Percepcija programov v medijih predstavlja tako kognitivni kakor tudi emocionalni proces. Ta percepcija temelji na domnevi, da se starejše, nedokončane scene emocionalnega pomena podoživljajo. Uporaba medijev lahko pomaga ljudem prebroditi vsakdanje težave, v kolikor so z mediji npr. zadovoljene potrebe po zabavi, informaciji in socialnih odnosih (Charlton in Neumann 1986 v Hafner 2006, str. 11). Tudi Grimm (2006a) meni, da ima televizija teoretično velik potencial in enkratne možnosti posredovanja splošnih stališč do vzgoje in vzgojnih ravnanj. Tako resnična oddaja *Super varuška* doseže s samim bulevarskim

¹⁰ Funkcije televizije so: informacijska funkcija (nadzorna), ki omogoča seznanjanje obinstva z dogodki; interpretacijska funkcija (korelacijska), ki omogoča obinstvu, da si oblikuje mnenje; socializacijska funkcija, ki omogoča prenos znanja z ene generacije na drugo; zabavna funkcija, ki omogoča razvedrilo in sprostitve obinstva (Erjavec 1999 in Volčič 2000 v Tratar 2002, str. 19; Jeršek Klanšek 2000, str. 43).

insciniranjem veliko publike. Motivi za gledanje oddaje so lahko različni: enim je v tolažbo, da gre drugim tako slabo, drugi želijo opazovati strokovnjake, tretji gledajo oddajo iz navade in nenazadnje obstajajo tudi ljudje, ki se zabavajo ob prenosu obupa drugih, medtem ko ti gojejo (prav tam, str. 23). Osrednja aktivnost v resničnosti oddajah pa je pogovor – pogovor med 'udeleženci' oddaje in še zlasti izpovedovanje posameznikov, kjer gledalce oddaje nastopajo in nagovarjajo neposredno prek kamere. Kot meni Pieta (2003 v Jakopi 2004a), so s tem oddaje resničnosti televizije vpeljale tako imenovane tehnike terapije, kot so spoved, intervju in intimno razkritje ter na ta način razširile nadzor sodelujočih. Tako ni nadzorovano le vedenje, ampak tudi čustva, želje in misli posameznikov. Nadzorovanje je tako vdrlo v vedenje subjektov in razkrilo vsebino njihove zavesti in vesti (prav tam, str. 17). Dalje piše K. Jakopi o tem, da je, kar je bilo nekoč strogo določena domena terapevtov in psihoterapevtov, postalo odprto za javnost. V Evropi je bilo dovolj, da je posameznik svoje osebne travme diskretno razkril poklicnemu terapevtu, zdaj pa so posamezniki to pri sebi razlagali kameri in televizijskemu občinstvu. Terapija tako v družbi popolnega nadzora ni več sredstvo za pomoč ljudem, temveč tehnika razkrivanja vseh podrobnosti življenja (prav tam).

3. 6. 2 Izpostavljanje javnosti

U. Kastner-Koller (v Felhofer 2008, str. 43) meni, da je vzgojno svetovanje preko televizije lahko nevarno za nekatere starše. Nevarno zato, ker v sebi skriva možnost psihološkega 'samozdravljenja'¹¹. Pozitivno pa je po njenem mnenju to, da je profesionalno delo svetovalk in svetovalcev s pomočjo vzgojnega svetovanja prek televizije posredovano veliki množici ljudi. Tako so deležni vzgojnih nasvetov tudi tisti, ki sicer nikoli ne bi poiskali pomoči.

Grimm (2006a, str. 221) vidi v oddajah *Super varuška* moralni problem v odnosu do otrok. Otroci so namreč preko oddaje izpostavljeni osem javnosti. Nemoralno je, da so v oddaji prikazani tudi konflikti v družini v njihovem naravnem razvoju¹², z otroci vred. Producentom bi morala biti zaščitena otrok in mladostnikov racionalno utemeljena samoumevnost.

¹¹ S tem misli avtorica na samozdravljenje tistih posameznikov, ki bi po njenem mnenju nujno rabili strokovno pomoč.

¹² S tem je mišljen konflikt takšen kot je, z vsemi razburjanji, jokom, jezo, nepremišljenimi besedami.

3. 7 ODDAJE O VZGOJI

V tem poglavju bomo spregovorili o vzgojnih oddajah na mednarodni ravni. Najprej bo govora o oddajah *Super varuška*, nato pa bomo predstavili tudi druge oddaje, ki tematizirajo vzgojo in vzgojne težave. Za eli bom z oddajo *Super varuška* v Veliki Britaniji, ki je hitro postala zgled nemški oddaji. Le-ta pa je bila vzor avstrijski oddaji *Super varuška*. Zelo hitro se je oddaja razširila po vem svetu.

3. 7. 1 Oddaje *super varuška*

Grimm (2006a) ugotavlja, da se veliko staršev giblje med popolno pasivnostjo v vzgoji in strogim kaznovanjem, kar pa navadno ne prinaša velikega uspeha.¹³ Posledica takega ravnanja so zanemarjeni otroci in otroci, ki svojih staršev sploh ne upoštevajo. Starši pogosto na svoja neuspešna vzgojna dejanja reagirajo z brezupom in negotovostjo. Tako se zdi, kot da bi oddaja *Super varuška* lahko dala odgovore obupanim in negotovim staršem, njihov interes za ogled oddaj se namre zrcali v veliki gledanosti oddaje.

***Super varuška* s svetovalko Jo Frost v Veliki Britaniji**

Prvi so vzgojno oddajo v obliki resni nostne šova predvajali leta 2004 v Veliki Britaniji. Svetovalka Jo Frost se v oddaji *Super varuška* predstavlja kot hobi-vzgojiteljica, saj nima pedagoške izobrazbe. Svoje znanje 'Know-How' si je pridobila sama s uvanjem otrok že v zgodnjih letih svojega mladostništva. Njena glavna naloga v oddaji je odkrivanje in spoznavanje vzgojnih težav (prav tam, str. 10).

***Super varuška* s svetovalko Katharino Saalfrank v Nem iji**

Slabe tri mesece po premieri britanske oddaje v juliju 2004, je RTL za el predvajati oddajo z istim nazivom, vendar tokrat s svetovalko, ki je diplomirana pedagoginja in glasbena terapevtka. Tudi vsebna oddaje je podobna angleški izvorni oddaji. Septembra leta 2004 je oddajo spremljalo kar 4,1 milijona gledalcev (Krei 2006, str. 1).

***Super varuška* s svetovalkami Sabine Edinger in Sandra Velasquez v Avstriji**

¹³ Popolna pasivnost v vzgoji, kot tudi strogo kaznovanje, sta dve skrajnosti v vzgojnem procesu in zato ne moreta prinesiti velikega uspeha, tj. oblikovati posameznika, ki bi bil samostojen, zadovoljen, aktiven, avtonomen itd.

Pol leta po prvem predvajanju nemške oddaje je avstrijska televizija ATV za elar marca 2005 predvajati svojo oddajo *Super Varuška*, ki pa je imela za razliko od do sedaj naštetih oddaj dve svetovalki. Njihov koncept postavlja otroke, kakor tudi ravnotežje med otrokovimi različnimi interesi, v središče pozornosti (Grimm 2006a, str. 9). Za razliko od nemške in britanske oddaje se avstrijska oddaja zaradi premajhne gledanosti ni uspela ohraniti na programu dlje časa.

Razlike med britansko, nemško in avstrijsko oddajo v posredovanju vzgojnih nasvetov svetovalk so vidne v tem, da avstrijska in nemška svetovalka reflektirata vzgojne težave predvsem sami in sta usmerjeni na reševanje težav. V britanski oddaji pa svetovalka bolj ali manj prepušča razmislek o možnih rešitvah težav staršem. Razlog za to je, kot meni Grimm, v tem, da imata avstrijska in nemška svetovalka pedagoško izobrazbo, medtem ko britanska nima pedagoške izobrazbe in zato prepušča razmislek staršem in jim na ta način pomaga oz. jih vodi, da sami poiščejo rešitev za obstoječe težave (prav tam, str. 38).

***Super varuška* s svetovalko Jo Frost in pripovedovalcem Jeff Bartschom v Združenih državah Amerike**

Ameriška televizijska mreža ABC je januarja 2005 oblikovala lastno verzijo *Super varuška*, tako da ponavlja oddaje z Jo Frost, ki pa jih v ozadju komentira napovedovalec Jeff Bartsch. Trenutno se predvaja že peta sezona *Super varuška* (<http://abc.go.com/shows/supernanny>).

Oddaje *Super varuška* so še:

- Na Poljskem s svetovalko Doroto Zawadzko v oddaji *Super varuška*, ki se predvaja na poljski televizijski mreži TVN (<http://superniania.onet.pl/>).
- Cathy Kalthoum Sarrai je super varuška v francoski oddaji *Super varuška*, ki se predvaja na kanalu M6 (Super Nanny... 2009).
- Rocio Ramos je svetovalka v španski oddaji *Super varuška*, ki se predvaja na kanalu Cuatro (<http://www.cuatro.com/supernanny/rocio-ramos-paul/>).
- Italijanska verzija poteka pod nazivom *S.O.S. Tata* (*S.O.S. varuška*) in se predvaja na kanalu La7 (<http://www.sos-tata.tv/tata/home.html>).

- Prva romunska super varuška je bila Irina Petrea leta 2006 v oddaji *Super varuška*. Druga pa je Raluca Iuga. Oddaja se predvaja na kanalu Prima TV (http://witchclub.ro/e107_plugins/forum/forum_viewtopic.php?96285).
- Izraelska svetovalka v oddaji *Super varuška* je Michal Daliot. Predvaja se na Channel2 (<http://tripatlas.com/Supernanny>).
- V Braziliji se s svetovalko Cris Poli oddaja *Super varuška* predvaja na brazilski televizijski mreži SBT (<http://tripatlas.com/Supernanny>).
- V Belgiji, v Rusiji, na Nizozemskem, Danskem, Hrvaškem, v Ile-u, na Slovaškem itd. (About Supernanny... brez letnice).

Kot kažejo podatki, je oddaja *Super varuška* »/.../ globalni televizijski hit, ki dosega desetine milijonov gledalcev v 47-tih državah po celem svetu.« (Prav tam)

3. 7. 2 Druge vzgojne oddaje

V Nemčiji so kmalu, to je leta 2004, za predvajanjem oddaje *Super varuška* začeli predvajati oddajo z naslovom *Supermamas (Super mame)*. Z vzgojnim delom sta se ukvarjali dve pedagoginji. Njun pristop je temeljil na praktičnem vzgojnem svetovanju (Grimm 2006a, str. 28). Danes te oddaje na televizijskem programu ni več.

Decembra 2004 so začeli na avstrijski televiziji ORF predvajati oddajo *Nanny (Varuška)*. V oddaji gre za iskanje odgovorov na splošna pedagoška vprašanja. Od oddaje *Super varuška* pa se razlikuje v tem, da ni usmerjena na posamezen primer, ki je predvajan v obliki resničnosti šova, temveč v oddaji poteka strokovna debata, kjer se iščejo odgovori na različna vzgojna vprašanja (prav tam, str. 37).

Super varuška D. Zawadzka iz Poljske je tudi ena od voditeljic pogovorne oddaje *Tudi ti imaš lahko super otroka*, v kateri analizira svoje oddaje *Super varuška*, govori z znanimi starši in jim svetuje. To oddajo predvaja TVN Style (<http://www.dobreksiazki.pl/b9027-i-ty-mozesz-miec-superdziecko.htm>).

V Španiji obstaja tudi druga verzija oddaje *Super varuška* z nazivom *S. O. S. Adolescentes (S. O. S. mladostniki)*, v kateri nastopajo najstniki. Svetovalka je Ana Isabel Saz-Marín. Kot

oddaja *Super varuška* se tudi ta predvaja na kanalu Cuatro (<http://www.cuatro.com/microsites/sosadolescentes/elprograma.html>).

Nemške oddaje, kot so *Service Familie (Servis družina)* (HR), *Servicezeit: Familie (Servisni as: družina)* (WDR), *Elternsprechstunde (Govorilna ura za starše)* (BR) ali posamezne vzgojne dokumentarne oddaje, kot na primer iz vrst 37^o¹⁴ (ZDF) ravno tako tematizirajo vzgojne težave, kot tudi že predvajane resni nostne vzgojne oddaje, vendar s spoštovanjem do sodelujočih članov v oddajah (Theunert 2005)¹⁵. S tem misli avtorica na to, da se ne predvajajo najbolj intimni prizori (npr. izbruhi negativnih ustev) tako otrok, kakor tudi staršev.

V nadaljevanju bomo predstavili resni nostno oddajo *Super varuška*, svetovalko K. Saalfrank in njene metode dela, kot tudi kritiko in raziskave povezane s to oddajo in delom svetovalke. Vse skupaj bo predstavljalo teoreti ni okvir oz. podlago znanj za nadaljno obravnavo tematike vzgojnega svetovanja preko televizije v empiri nem delu diplomske naloge.

¹⁴ 37° je naslov oddaje, ki se ukvarja z različnimi temami in tako v njih tematizira tudi vzgojo.

¹⁵ Filmski posnetki s ciljem svetovanja že dolgo ne predstavljajo nič novega. Ena izmed strokovnih ponudb je tudi z video-posnetkom podprto svetovanje po metodi 'Marte Meo'. 'Marte Meo' izvira iz latinščine in pomeni doseči nekaj 'z lastno močjo'. Tu gre za svetovanje s pomočjo video posnetkov brez udeležnosti publike. Dogajanja in dejanja v družini se posnamejo zato, da bi vsak član lahko videl samega sebe oz. svoja dejanja tudi iz druge perspektive. Težave na posnetkih se obravnavajo samo med družinskimi člani, ki so deležni vzgojnega svetovanja in svetovalke. Posneto se ne predvaja pred publiko. To video-svetovanje se že nekaj let uporablja tudi v Nemčiji, z namenom vzgojnega svetovanja staršem v domačem okolju. Ta metoda svetovanja je prišla iz Nizozemske (Bünder 2005, str. 34). »Teoreti na osnovi 'Marte Meo' metode je zgrajena na spoznanjih humane etologije, razvojne psihologije, komunikativne in systemske teorije. Svetovanje poteka s pomočjo video posnetkov iz družinskega vsakdana, tako da se s starši razdelajo koristne spremembe v družinski komunikaciji.« (Prav tam, str. 36)

4 O ODDAJI *SUPER VARUŠKA*

Resni nostno oddajo *Super varuška* predvajajo že šest let na nemškem kanalu RTL, in sicer ob sredah ob 20.15. Ime produkcijskega podjetja oddaje *Super varuška* je Tresor, ki je producent tudi drugih resni nostnih oddaj, kot so *Big Brother* in podobno.

4.1 *SUPER VARUŠKA* - RESNI NOSTNI ŠOV

Resni nostni šov je televizijski format¹⁶, ki predstavlja nescenirane dramati ne ali smešne situacije, dokumentira aktualna dogajanja in predstavlja navadne ljudi namesto profesionalnih igralcev (Hill 2005, str. 2). Ta format se je pojavil že na za etku obstoja televizije. Naziv resni nostni šov pa je novejši pojem, ki ponavadi ozna uje resni nostne šove od 90-tih let naprej (prav tam).

»Nasploh ni nekega strinjanja med strokovnjaki o tem, katere lastnosti so tiste, ki bi lahko opisovale resni nostni šov, pa tudi o tem ne, kakšne vrste reni nostnih oddaj obstajajo.« (Bente in Fromm 1997, str. 29) Tudi K. Jakopi (2004a) piše o oddajah resni nostne televizije, pri katerih gre za uporabo hibridnih oblik različnih žanrov, kot so drama, TV-serija, *soap opera*, t. i. dokumentarni film *fly on the wall*¹⁷, observacijski film, *docu-soap* in kviz. Meni, da je mešanje kodov različnih žanrov prineslo obliko TV-žanra, ki ga ne moremo uvrstiti v noben prejšnji žanr. e torej avtorica upošteva Nealove predpostavke, je tudi pri resni nostnih šovih, po njenem mnenju, prišlo do variacije in nove oblike žanra, ki so ga narekovali predvsem ekonomski pritiski, mešanje različnih žanrov pa je pove alo število gledalcev (prav tam, str. 9).

Tako zasledimo celo paleto podžanrov resni nostnega šova, vendar kot smo že nakazali, ne obstaja neka univerzalna definicija le-teh. Tudi nove oblike nenehno nastajajo. Tako v

¹⁶ V nasprotju z žanrom je format bolj uporaben med ustvarjalci in ob instvom kot pot do odgovora, kakšen program so pravzaprav ustvarili oz. ga gledajo. Formati so tako lahko originalni ali vodeni v okviru licence, ki jo televizijske hiše zakupijo. Vsekakor pa gre v najve ji meri pri formatu za množico produkcij, s priokusom komercialne note. In eprav se žanr in format razlikujeta, je njuna skupna to ka prav v tem, da se format vedno znova v svojem bistvu približuje žanru (Neal in Turner 2001 v Fende 2010, str. 30). »Televizijski format je set nepomenljivih elementov v programu, skozi katere se elementi individualne oddaje oziroma epizode producirajo.« (Allen in Hill 2004 v prav tam)

¹⁷ Dokumentarni film tipa *fly on the wall*, ki izhaja iz 80. let prejšnjega stoletja, so dolo ala tri pravila: dogodke posnamejo popolnoma tako, kot so se zgodili, osebe, ki nastopajo, vnaprej privolijo v snemanje in udeležencem se vnaprej pokaže kon na oblika filma (Jakopi 2004a, str. 9).

ameriškem prostoru omenjajo naslednje podžanre resni nostnega šova: zmenki na slepo; oddaje samoizpolnitve, oddaje stilske preobrazbe in življenjskega stila; skrita kamera; kvizi, tekmovanja v razli nih talentih in spretnostih; dokumentarna drama (gre za prikaz življenj resni no obstoje ih ljudi); televizijska komedija, ki je zasnovana na resni nih dogodkih; spremljanje resni nih policijskih akcij in uprizorjena sodiš a, v katerih je sodnik postavljen med dve nasprotujo i si stranki, kjer na koncu pride do rešitve primera in dolo itve krivca (Redefining Reality TV... 2008, str. 4).

Za takšne šove, ki ponujajo prisotnost pri težavah drugih ljudi, v Nem iji pogosto uporabljajo izraz Helfer Shows (Help Shows – oddaje za pomo), ki spadajo med podžanr oddaj za življenjsko pomo in so trenutno zelo gledane. Te oddaje v širšem pomenu ponujajo pomo ljudem, da bi se usposobili za obvladovanje dolo enih življenjskih situacij (npr. socialna podpora, ponudba izobraževanj, psihološko svetovanje in tudi vzgojno svetovanje ali svetovanje (poro enim) parom ter svetovanje starejšim ljudem) (spletni Meyers Lexikon brez letnice, str. 1). Resni nostna oddaja *Super varuška* spada glede na nemško razvrstitev v t. i. oddaje za pomo (Reality Show... 2007, str. 1).

4. 1. 1 Zna ilnosti resni nostne oddaje *Super varuška*

Bente in B. Fromm (1997) menita, da t. i. 'afekt televizijo'¹⁸, kamor uvrš ata tudi resni nostni šov, dolo ajo štiri dimenzije, ki smo jih zasledili tudi pri resni nostnem šovu *Super varuška*: personalizacija, avtenti nost, intimnost in emocionalnost.

Personalizacija: prikazovanje usode posameznika; ob e stopi v ozadje individualnega; napovedovalec v oddaji vzpostavi klimo zaupanja in zanesljivosti (prav tam, str. 20).

¹⁸ Pojem afekt televizija je Majcen (2006) prevedla iz nemškega izraza 'Affekt TV' in sicer na osnovi Velikega nemško slovenskega slovarja. Slovar tujk pa besedo afekt razlaga z besedami: »zelo mo no kratkotrajno ustvo (navdušenje, strah, žalost ipd.); ustvena razvnetost.« (Prav tam, str. 6) Pri afekt televiziji imamo ob utek, kot bi bili zraven, vpleteni v dogajanje (prav tam).

Na za etku so, kot pravita Bente in B. Fromm (1997), v žanr afekt televizije spadale vse televizijske oddaje, pri katerih so bili v središ u pozornosti posamezniki ali pa usoda posameznika. Kasneje pa so samo dolo eni formati oddaj prevzeti v ta žanr: 'Affekt-Talk', ki ustreza t. i. žanru Talk show (pri nas t. i. pogovorna oddaja) (vsebuje veliko elementov vsakdanje komunikacije med ljudmi in ne predstavlja nekega šova, temve vsebuje zelo osebne pogovore neznanih ljudi); Konfro-Talk (tudi Confrotainment; pri teh oddajah je v središ u pozornosti neka kontroverzna tema, o kateri pogosto razpravljajo ljudje iz organiziranih skupin. Bolj kot za vsebinsko diskutiranje gre tukaj za emocionalno prepiranje vpri o publike); oddaje kjer gre za združevanje samskih ljudi ali romance; šovi iger (npr. Big Brother); Infotainment (gre za zabavni prenos nekih informacij, kot npr. oddaja *Spiegel TV*, v kateri gre za politi no informiranje pri katerem nemalokrat znane osebnosti govorijo o svojih osebnih doživljanjih); resni nostna televizija (prav tam, str. 19–28).

Avtenti nost: 'resni ne' zgodbe neznanih oseb so glede na koncept oddaje pripovedovane ali pa z namenom medijske razširjenosti pred kamero inscenirane. V živo nastopajo i karakter podkrepi avtenti nost prikazanega (prav tam).

Intimnost: nekdanj jasno v zasebnost vmeš ene osebne potrebe in med loveški odnosi sedaj postanejo tema javnosti (prav tam).

Emocionalnost: oddaje poudarjajo emocionalno plat zgodb, osebnostno doživljanje in ob utenje, manj pa objektivnost same situacije. Kamera to tendenco podpira s tem, ko prikazuje nastopajo e v zelo ustvenih trenutkih preko celega ekrana (prav tam).

4. 1. 2 Zakaj se ljudje odlo ijo za sodelovanje pri resni nostnem šovu?

V literaturi zasledimo tudi razli ne predpostavke o tem, zakaj se ljudje odlo ijo za sodelovanje v resni nostnih oddajah. Bente in B. Fromm v raziskavi predstavljata možne razloge za sodelovanje, ki sta jih objavila v knjigi *Affektfernsehen* (1997).

V raziskavi opravljeni na osnovi šestinšestdesetih intervijuev, ki so osredoto eni na dolo en problem, izpostavita osem razlogov, zaradi katerih se ljudje odlo ijo za sodelovanje v resni nostnih oddajah. Analizirata tudi osem 'tipov' ljudi, ki sta jih oblikovala glede na njihove motive za sodelovanje v resni nostnih oddajah: **televizijska zvezda**, ki ima potrebo po ugledu in ki bi rada postala znana; **bolnik**, ki si obeta preko oddaje priti do rešitve svojega problema; **oboževalec**, ki želi preko oddaje vzpostaviti kontakt z dolo eno osebo in ji izkazati svojo ljubezen; **ideolog**, ki izkoriš a televizijo, da bi izrazil svoja osebna stališ a ve ji masi ljudi; **propagandist**, ki želi izkoristit nastop kot nekaj lukrativnega, bodisi da nekaj reklamira ali pa da bo dobil denar za sodelovanje; **odvetnik v svoji stvari**, ki se po njegovem mnenju nepravi no nahaja v konfliktu z zakonom in ki s svojim javnim nastopom želi vzpostaviti pritisk; **maš evalec**, ki s svojim nastopom opravi uje neko svoje dejanje v nekih medosebnih odnosih; **ograjeni gost**, ki želi zadovoljiti svojo radovednost povezano z medijem televizija in no e nastopati v središ u pozornosti, temve opazovati dogajanje iz oddaljenega položaja (prav tam, str. 322–323).

Skladno z njunimi ugotovitvami bomo v empiri nem delu naloge prikazali tudi motive naših pogovornih partnerk, ki so sodelovale v resni nostni oddaji *Super varuška*.

4. 2 URADNI KONCEPT ODDAJE *SUPER VARUŠKA*

Na spletni strani programa RTL lahko poišemo mnogo informacij o oddaji *Super varuška*: vse informacije o oddaji, razne nasvete za vzgojo otrok, druge spletne naslove v zvezi s tematiko vzgoje pa tudi obrazec za prijavo družin k oddaji. Tisti, ki ne utegnejo pogledati aktualne oddaje, si jo lahko že v sredo takoj po predvajanju brezplačno pogledajo na spletni strani RTL-a.

Vzgojno svetovanje diplomirane pedagoginje K. Saalfrank poteka na naslednji na in (http://www.rtl.de/ratgeber/familie_874387.php):

1. teden: opazovanje družine in medsebojnih odnosov, s tem da je super varuška ves čas prisotna v bivalnem prostoru družine (prav tam).

2. teden: skupno delo z družino in določitev t.i. pravil za starše in pravil za otroke ter izdelava načrta za potek dneva. Varuška je stalno prisotna in v priporočila o otroku daje staršem navodila, kako naj le-ti ravnajo. Starši ponovijo stavke, ki jih varuška izreče in poskušajo izvesti to, kar izgovarjajo. Naslednje dni svetuje varuška le preko radijske telefonije, dogajanje v družini pa v živo opazuje preko video posnetkov (prav tam).

3. teden: družina sama uporabi znanje, ki ga je pridobila od super varuške. Svetovalka po odhodu s pomočjo video posnetkov opazuje stanje v družini in ne izvaja nobenega vpliva na dejanja staršev. Na koncu svetovalka s poročilom uradno zaključuje svetovanje (prav tam).

K. Saalfrank (2008a) svoje delo opisuje takole: »V desetih dneh, v katerih delam z družino, sem isto sama. Na začetku je v ozadju izmenično ena od dveh psihologinj, s katerimi se lahko pogovorim in posvetujem. Psihologinja je prisotna in je odgovorna za družino tudi po snemanju oddaje. To so nova delovna področja, ki niso običajna v televizijskem poslu, vendar zame predstavljajo neko osnovo in sem jih zato lahko tudi vključila. Pomembno je, da imajo družine nekega pogovornega partnerja. Drugi del spremljanja družine poteka ob predvajanju oddaje na televiziji, ko psihologinja sedi z družino in še enkrat vsi skupaj spregovorijo o dosežkih pri svetovanju. Pomembno se mi zdi, da družine znajo razlikovati med tem, kaj vse smo v tako kratkem času dosegli in tistim, kar je prikazano na televiziji. Saj pri do 100 ur

vzgojno svetovalnega dela ni možno prikazati vsega v 45-tih minutah oddaje, kar pa ne pomeni, da dolo eni pogledi niso bili obravnavani.« (Prav tam, str. 2)

4. 3 VZGOJNI KONCEPT ODDAJE

Vzgojni koncept oddaje se je s časom spreminjal tako, kot so se spreminjale metode vzgojnega dela pri super varuški. Tako je bilo na začetku zaslediti, da super varuška uporablja številne metode iz t. i. pozitivnega vzgojnega programa ('Positive Parenting Programm' ali krajše Triple P oz. programa pozitivnega starševstva (Tschöpe-Scheffler 2003, Žigon 2009), zato bomo v nadaljevanju predstavili temelje, cilje in metode tega programa.

4. 3. 1 Temelji vzgojnega programa pozitivnega starševstva

Program za pozitivno starševstvo je nastal pred približno petindvajsetimi leti na Univerzi Queensland, Brisbane v Avstraliji kot program za delo z otroci z izstopajočim vedenjem (Tschöpe-Scheffler 2003, str. 128).

4. 3. 2 Vsebine in cilji vzgojnega programa

Starši naj bi se s pomočjo vzgojnega programa naučili:

- omogočiti svojim otrokom nenasilno, zaščitniško in spodbujevalno okolje;
- podpirati otroka in mu stati ob strani ter ga spodbujati k samostojnemu delovanju;
- izvajati konsekventno in primerno vzgojno delovanje pri reševanju težav na ustvenem, vedenjskem in razvojnem področju;
- priakovati od otroka stvari, ki so skladne njegovim letom;
- povečati zadovoljstvo in zaupanje v družini;
- povečati samostojnost in dobro počutje v družini;
- spoznati lastne potrebe in morebitne vzroke za določeno vedenje otroka;
- s pomočjo pohvale pokazati otroku pozornost in ljubezen;
- sprejeti funkcijo vzora, da bi naučili otroka novega vedenja, pri čemer je pozitiven odnos do otroka predpogoj, ki mu omogoča vrsto in varno povezanost s starši (prav tam, str. 130–132).

4. 3. 3 Uporabljene metode

Metode, ki jih super varuška v oddaji uporablja in ki so del programa pozitivnega starševstva, so naslednje:

Metoda: 'Vprašati, re i, narediti'

»Najprej vprašajo starši otroka, kako kaj narediti; v kolikor otrok ne pozna odgovora, povedo otroku, kaj bosta skupaj naredila; nato izvedeta dolo eno dejanje. Pomembna je pohvala po vsakem opravljenem dejanju.« (Prav tam, str. 132) Super varuška poda jasna navodila oz. konkretne na ine vedenja v skupnem ravnanju otrok in staršev s pomojo t. i. starši – otrok – pravila (Gorris 2005, str.134). Ta pravila morajo biti pozitivna in jasno oblikovana, tako da jih otrok lahko razume. Otrok mora vedeti, kaj se od njega priakuje in kdaj je prekora il mejo. Takšna družinska pravila naj bi uravnovesila ravnanje pri otrocih z izstopajo im vedenjem. Otrok je lahko vklju en v postavljanje pravil (Tschöpe-Scheffler 2003, str. 132–133).

Metoda: 'Dolo iti posledice'

V kolikor otrok prekrši pravilo ali se ne drži starševih navodil, morajo slediti logi ne posledice. Starši morajo biti v višini otrokovih o i in mu mirno dati jasna navodila. V kolikor otrok uboga, mora slediti pohvala, v kolikor ne uboga, morajo starši navodila ponoviti. e otrok še vedno ne uboga, morajo starši otrokovo vedenje sankcionirati, na primer odvzeti otroku za nekaj minut neko igra o ali jed (prav tam, str. 133). Zna ilne situacije v oddaji, v katerih je ta metoda uporabljena, so med drugimi te, ko starši otroka peljejo v posteljo in ta no e spati, ko otrok pri mizi no e jesti, ali ko no e dolo ene igra e pri igranju deliti z bratom/sestro.

Metoda: 'Ignoriranje'

Ko ima otrok napade jeze, jih morajo starši ignorirati. To je koristno predvsem za mlajše otroke, da bi se nau ili premagovati žalost in jezo. Pri starejših otrocih morajo starši jasno ponoviti navodila, kaj naj otrok naredi, na primer da preneha vpiti na starše in naj se z njimi lepo pogovori (prav tam).

Metoda: 'Tihi stol'

V kolikor otrok ne posluša svojih staršev, ga je treba poslati v nek drug prostor, da bi se pomiril. V kolikor otrok še naprej ne uboga, se podaljšuje as bivanja v tem prostoru, v

primeru, da otrok uboga, pa sledi pohvala. Ta metoda naj bi se uporabila samo v izjemnih primerih (Erziehungskompetenzen... 2008, str. 1).

4. 4 K. SAALFRANK IN NA IN VZGOJE, KI GA UPORABLJA

V nadaljevanju predstavljamo tudi vzgojne pristope K. Saalfrank iz vzgojnega priročnika *Die Super Nanny* (Saalfrank 2007).

4. 4. 1 Starševske naloge

»Starši so ključ za srečo svojih otrok. Ravno tako kot so bili njihovi starši njim.« (Saalfrank 2006 v Zabel 2006, str. 1) Super varuška tako zahteva od staršev, da razmislijo o lastnem otroštvu in o tem, ali in kaj lahko popravijo pri vzgoji svojih otrok. »Je bilo veliko smeha v vaši družini? Ali ste se zelo malo pogovarjali? Ali ste se naglas prepirali? Ali pa ste prepire pometli pod preprogo?« (Prav tam) Avtorica C. Zabel verjame, da bo uvid v problematiko rodil uspehe: »Ko boste razumeli, zakaj ste taki kot ste sedaj, potem boste lahko začeli spreminjati stvari in iskati nove poti vedenja do vaših otrok.« (Prav tam)

K. Saalfrank (2007) meni, da se mora družina pogovarjati o težavah, da morajo imeti vsi v njej pravico kazati svoje občutke, kot so negotovosti, razočaranja in jeza, kajti v nasprotnem primeru se ti občutki lahko nakopičijo in vodijo do nezadovoljstev in frustracij. Pri tem sta pomembna potrpljenje in modrost pri soočanju s konflikti, saj se tako lahko pride do skupne rešitve dolo enih nastopajočih družinskih težav (prav tam, str. 24). K. Saalfrank dalje meni, da je pomembno prepoznavanje otrokovih potreb, kot so potrebe po ljubezni, varnosti, spoštovanju in priznavanju njihovih zmognosti. Pri tem poudarja telesni kontakt z otrokom in kontakt z očmi (prav tam, str. 28).

4. 4. 2 Kaj otrok potrebuje od staršev

V nadaljevanju predstavljamo še opredelitev potreb otrok, na način, kot jih K. Saalfrank predstavi v svojem priročniku.

Ljubezen: »Če uspete neomejeno sporočiti vašemu otroku, da ga imate radi takšnega kot je, potem ste mu dali najboljše, kar starši otrokom sploh lahko dajo: vero vase in občutek varnosti.« (Prav tam, str. 43) Svetovalka K. Saalfrank vidi poniževanje otroka kot ekstremno

obliko odrekanja ljubezni. To se v vzgoji ne bi smelo dogajati. V kolikor pa do tega zaradi trenutne preobremenjenosti ali razdraženosti staršev vendarle pride, potem naj bi se starši, ko se pomirijo, svojemu otroku opravi ili, mu razložili zakaj so tako reagirali in povedali, da nima to nobenega opravka z njim (prav tam, str. 50).

Priznavanje otrokovih zmožnosti: »Pohvala in priznavanje sta najlepši na in izkazovanja ljubezni do otroka, kot tudi osnova za njegov dober razvoj.« (Prav tam, str. 51)

Varnost: »Poleg ustvene varnosti otrok zaupa staršem tudi, da ga bodo š itili pred telesnimi poškodbami. Otrok zaupa staršem, da ga ne bodo pozabili nekje v mestu, kakor tudi da bodo pazili, da na igriš u pri plezanju ne pade. Seveda pa otrok rabi tudi svobodo in starši se morajo nau iti pustiti otroku svobodo. Vendar je pomembno tudi v takšnih situacijah dati otrokom ob utek varnosti, tako telesne kot ustvene.« (Prav tam, str. 54)

Zaupanje: »Vaš otrok mora vedno imeti ob utek, da se lahko zanese na vas. Otroci, ki staršem lahko zaupajo, razvijejo tudi zdravo zaupanje vase. Takšni otroci so sposobni vzpostavljanja odnosov z drugimi /.../« (prav tam, str. 58) pa tudi sami vase zaupajo. Otrok lahko vzpostavi zaupanje v starše takrat, ko ga bodo starši jemali resno, ko bodo priznavali tudi njegove majhne uspehe, e se mu ne bodo posmehovali, e ne bodo preve zaš itniški do njega, mu omogo ali dolo eno samostojnost, mu dali vedeti, da mu zaupajo in mu dovolijo sodelovati pri družinskih odlo itvah (prav tam, str. 60).

Zaš ita telesa in duše: »Vsak otrok ima pravico do vzgoje brez nasilja. Prepovedano je pretepati otroka, se mu posmehovati, ga zaklepati, dlje asa ne govoriti z njim ali zlorabljeti.« (Prav tam, str. 63) Kot meni K. Saalfrank (prav tam, str. 63 in 66) starši nikoli ne bi smeli otroka tepsti, mu dati klofuto po ritki, roki ali prstih, zlorabljeti svojo telesno nadmo , kakor tudi izkoriš ati otrokovo odvisnost, saj so ravno starši tisti, ki predstavljajo otrokove vzore in od katerih bi se morali otroci nau iti nenasilnega reševanja konfliktov.

Podpiranje: »Vsi otroci pridejo na svet radovedni, kreativni in navdušeni za u enje in imajo razli ne nadarjenosti in možnosti za razvoj teh nadarjenosti. Naloga staršev pa je, da razli ne nadarjenosti otrok podpirajo in na ta na in otrokom odprejo nove možnosti« (prav tam, str. 71), vendar je treba paziti, da ne pride do preobremenjenosti otrok.

Urejeno družinsko življenje: »Ni tako pomembno za razvoj otroka kot družina. V njej otroci odraščajo in tukaj preživijo odložitvena leta za razvoj svoje osebnosti. Izkušnje, ki jih otrok pridobi v družini, ga zaznamujejo za celo življenje, saj vplivajo na oblikovanje njegove osebnosti in njegovih vrednot, kot tudi na njegove predstave o tem, kaj pomeni biti starš, moški, ženska, mati in oče.« (Prav tam, str. 77)

Tisto, kar je za otroka po mnenju K. Saalfrank (prav tam) pomembno, je urejeno družinsko življenje, ki izraža naklonjenost in ljubezen odraslih ter zaupanje v medsebojne odnose. To izraža tudi skupno življenje ljudi, v katerem ima vsak družinski član svoje mesto, svoje pravice in dolžnosti in kjer je vsak do vsakega obziren (prav tam, str. 77).

4. 4. 3 Postavljanje meja in pravil

Po mnenju K. Saalfrank so otrokom meje potrebne, saj z njihovo pomočjo vidijo, da je staršem mar za njih in da jim ni vseeno, kaj njihovi otroci počnejo. Neomejevanje otroci pogosto dojemajo kot pomanjkanje ljubezni. In ne glede na to, kako nasprotujejo se zdi na prvi pogled, s postavljanjem meja starši pokažejo otrokom, koliko jim ti pomenijo (prav tam, str. 167). Glede na to, da nihče ne mara poleti stvari, ki jih ne razume, je treba tudi otroku pojasniti, zakaj so določene meje takšne kot so, zakaj ne sme dotikati vročih površin, zakaj mora pospraviti sobo in podobno. V kolikor otroci še vedno ne upoštevajo meja, morajo starši ostati potrpežljivi in izvesti sankcije, dokler do sprememb ne pride (prav tam, str. 173).

V najboljšem primeru pravila predstavljajo priljubljeni rituali. Ljudje smo v skupnem življenju razvili pravila, katerih se vsi bolj ali manj držimo. Opažamo lahko tudi, da z upoštevanjem pravil skupno življenje bolje uspeva. Otroci morajo ravno tako vstopiti v družbo, kar pa pomeni, da se morajo naučiti upoštevanja pravil (prav tam, str. 181).

V nadaljevanju bomo primerjali vzgojno svetovanje super varuške s strokovnim institucionalnim vzgojnim svetovanjem.

4. 5 ODDAJA SUPER VARUŠKA KOT STROKOVNO VZGOJNO SVETOVANJE

V nadaljevanju vzgojno svetovanje svetovalke K. Saalfrank primerjamo s strokovnim vzgojnim svetovanjem po Hundesalzu (1995):

Avtor (glej poglavje 2) omenja šest točk, ki morajo biti izpolnjene, da je svetovanje strokovno: usmerjenost k cilju, usmerjenost v proces, dinamično dogajanje, povezanost kontekstov, časovna omejenost in strokovnost. Oddaja *Super varuška* je usmerjena k reševanju težav, ki jih ima določena sodelujoča družina. Oddaja je usmerjena tudi v proces, s tem ko svetovalka obravnava težave in predstavi možne rešitve. Prisotno je dinamično dogajanje med svetovalko in svetovanci in svetovalka je tista, ki opredeli težave in razlaga, kako naj starši ravnajo. Tudi potek svetovanja je zaznamovan s točno določenim časom na točno določenem mestu, tj. pri sodelujoči družini doma. Sicer pa je svetovanje časovno omejeno na dva oz. tri tedne, kar pomeni, da je tudi peta točka strokovnega vzgojnega svetovanja izpolnjena. Svetovalka je diplomirana pedagoginja, kar ustreza zahtevi po usposobljenosti oz. izobrazbi svetovalcev, ki jo Hundesalz (prav tam, str. 17–18) postavi kot pogoj za strokovno svetovanje. Obravnavano svetovanje preko televizije v tem smislu lahko uvrstimo v strokovno vzgojno svetovanje.

V nadaljevanju bomo problematizirali teze, ki smo jih zasledili v vzgojnem prirobniku svetovalke, super varuške, K. Saalfrank.

4. 6 VZPOSTAVLJANJE KRITIKE NEGA ODNOSA DO VZGOJNIH METOD IN NASVETOV K. SAALFRANK, KI JIH JE ZASLEDITI V NJENEM PRIROBNIKU

Vprašanje, ki se nam ob branju prirobnika poraja je, zakaj sploh starši iščejo pomoč, kaj jih je pripeljalo do negotovosti pri vzgoji in zakaj je danes toliko govora o negotovosti in negotovosti staršev, kot to pišejo nekateri avtorji (Bleicher 2006, Grimm 2006a, Saalfrank 2007).

Izvor negotovosti in negotovosti staršev se kaže že v 19. stoletju, ko je razvoj tovarniškega sistema podružil produkcijo, ki se je do takrat odvijala v družini. Vzgojne funkcije so s tem prevzele institucije, ki niso več odgovorne družini, ampak državi, privatni industriji ali

merilom poklicne etike (Lasch 1992, str. 182). Na tej podlagi Lasch (1986 v Salecl 1991, str. 111) oblikuje tezo, da je sodobna birokracija prevzela popoln nadzor nad posameznikom, saj je s tem, ko je proizvedla nove oblike odvisnosti posameznikov od pomožnih služb, uvedla nadzor nad njegovim zasebnim življenjem. Starši tako po mnenju avtorja danes niso ve sami sposobni vzgajati otrok, vse bolj so odvisni od navodil strokovnjakov, množi nih medijev, reklamne industrije in pomožnih institucij. Za Lascha (1992) je prav ta prenos funkcij v družini spremenil kakovost odnosov med starši in otroci. Uni il je zaupanje staršev v lastno zmožnost suverenega vzgajanja in ustvaril ideal popolnega starševstva (prav tam, str. 198). V strahu, da ne bi ponovili napake svojih staršev, so sodobni starši odvrkli koristna vzgojna ravnanja iz preteklosti in sprejeli »/.../ rutinizirane polresnice strokovnjakov za zakone življenja.« (Lasch 1986, str. 186) Starši tako izbirajo priro nike kot vodilo v njihovem vzgojnem procesu, s imer izkazujejo potrebo po pomo i že pri isto osnovnem, pri postavljanju pravil. Želijo si navodil, kako uveljavljati pravila v vzgoji svojih otrok. Tisto, za emer stremijo, so priro niški recepti, za katere verjamejo, da so uspešni in zato tudi oddaja *Super varuška* s svojo gledanostjo z ve milijoni gledalcev zrcali te želje staršev. Prav te recepte je najti tudi v priro niku svetovalke K. Saalfrank (2007). Opozoriti je treba, da golo uveljavljanje pravil in u enje priro nikov na pamet, terja dolo ene posledice, kar nam nazorno prikaže Lasch (1986), ko opiše primer matere, ki »/.../ je prišla k psihiatru po tem, ko je prebrala knjige o otroškem razvoju, a se iz njih /.../, kot je utila, ni bila ni esar sposobna nau iti.« (v Kova Šebart 2009, str. 90) Kot M. Kova Šebart povzema Lascha, je psihiater te ženske zapisal, da je goltala tovrstne podatke, »/.../ kot da bi želela opraviti nekakšen izpit ali ustvariti otroka, ki bo zmagal na kakšnem tekmovanju. /.../ Postala naj bi popolna mati.« (Lasch 1986 v prav tam) Vendar je v njenem odnosu do otroka izrazito 'primanjkovalo topline in ljubezni'. Mu il jo je tudi ob utek, da »/.../ neizkušeno in nespretno opravlja naloge, ki jih prej ni poznala /.../, zato se je primerjala z nekom, ki ni nikoli niti videl avtomobila niti se vozil z njim.« (Prav tam) Zavedanje o tem in u enje vzgojnih receptov pa ne zadoš a, saj mora nosilec pravil ta pravila tudi zastopati. Ali kot zapišeta M. Kova Šebart in Krek (2007), je pri postavljanju pravil kot nekega zunanjega zakona pomembno, da se vzgojitelj zaveda, da za privzetje pravil refleksija o njih ni zadostna (vzgojitelj – starš, mora pravila tudi udejaniti, uveljavljati) in vedno tudi ne nujno potrebna (prav tam, str. 36).

K. Saalfrank (2007) nam v svojem priro niku sicer ponudi pravila in prikaže pomembnost

dolo anja meja. Tudi M. Kova Šebart (1990b) se zaveda pomembnosti dolo anja pravil, saj »/.../ pravila otroku postavljajo meje, vendar so meje s temi pravili postavljene tudi pomembnim Drugim, tudi te obvezujejo, zato otroku zagotavljajo ob utek varnosti. Po drugi strani pa je bistveno, da otrok 'pravila igre' – Zakon – ponotranji.« (Prav tam, str. 60) Nadzor in omejitve, s katerimi usmerja ta avtoritativni lik otrokovo vedenje, so sprva realne in prihajajo od zunaj. Pozneje jih otrok postopno ponotranji, jih vgradi vase kot sistem vesti, lastni notranji nadzor (Žmuc Tomori 1988 v prav tam). Žižek bi to poimenoval kot »/.../ notranji zakon, 'glas vesti', tj. ponotranjeni o etovski Ideal Jaza.« (Žižek 1985 v prav tam) Na tem mestu se lahko vprašamo, kako je s ponotranjanjem pravil, ki jih v družini vzpostavlja super varuška. Se pri otrocih vzpostavi kot nosilec Zakona? Ali se med starši in svetovalko vzpostavi transferno razmerje? Se vzpostavi transferno razmerje med otroci in starši ali med otroci in svetovalko? Ali ostajajo navodila in pravila le na ravni nadjazovskega ukaza?

Opozorjamo pa še na to, da gradi oddaja na dvostarševski družini, vendar se je treba zavedati, da danes obstajajo tudi druge oblike družin (enostarševske, istospolne družine). D. Zaviršek (2009) meni, da je eden najmo nejših predsodkov ta, da sta za zdravje otrok potrebna o e in mati, še ve , o e, ki vzgaja s trdo roko, in mati, ki je bolj popustljiva. Po mnenju avtorice je zanimivo, da ljudje zagovarjajo to predstavo, eprav iz prakse vedo, da ni tako (prav tam, str. 13). Ostra delitev na o eta in mamu temelji na družbeno kreiranih stereotipih o tem, kaj naj bi otroku dala mama in kaj naj bi mu dal o e. Avtorica piše, da je to iluzija, saj so to pokazale vse študije spolov. Gre za to, da otrok ne potrebuje o eta in mame, temve potrebuje odgovorne odrasle, ki zanj kontinuirano skrbijo, mu zagotavljajo osnovno varnost in mu dajejo vso lovekovo dostojanstvo (prav tam). D. Zaviršek namenoma ni uporabila besede ljubezen, ker so nekatere raziskave pokazale, da starši, ki se jim zdi ljubezen na prvem mestu, pogosto ne spoštujejo otroka kot samostojnega bitja in njegovega dostojanstva (prav tam). Klasi na psihoanaliti na teorija pravi, da lahko simbolno mesto o eta zaseda samo biološki o e. Sodobna psihoanaliza tega ne zagovarja. Simbolna figura zakona je lahko kdor koli. Simbolni reprezentant zakona sta tako po mnenju avtorice lahko tako ženska kot moški (prav tam, str. 14). Da je temu tako, lahko potrdimo tudi z raziskavami, ki jih A. Ho evar (2009) navaja v svojem prispevku, in sicer da »/.../ kljub omejitvam obstajajo dokazi in dober razlog, da verjamemo, da se otroci in mlajši odrasli, ki imajo homoseksualne starše, ne razlikujejo /.../ od otrok, ki imajo heteroseksualne starše. Razlike sicer so, toda te,

ki obstajajo, kot kažejo raziskave, niso povezane s spolno usmerjenostjo staršev, temve so posledica /.../ selektivnih uinkov, povezanih s heteroseksistnimi družbenimi okoliš inami, v katerih živijo te družine.« (Stacey in Biblarz 2001 v prav tam, str. 215)

Prikazali smo torej, da svetovalka K. Saalfrank sicer zastopa mnenja o ugodnem ustvenem ozra ju, ki jih je zaslediti v mnogih priro nskih današnjega asa, a je kljub temu pomembno dejstvo, da pri razvoju otroka omenja pomembnost dolo anja meja in pravil, ki so pomembna za oblikovanje posameznikove osebnosti, njegove vesti.

5 KRITIKA ODDAJE IN NJENEGA VZGOJNEGA KONCEPTA

Na oddajo *Super varuška* je naslovljenih veliko kritik, kritiki pa si postavljajo tudi vprašanja: Ali je takšna oddaja sploh primerna za predvajanje na televiziji? Mar ni nekorektno in zavajajo e, e prikazujemo starše in otroke zgolj v njihovih slabih trenutkih? Ali ni vzgojni pristop *super varuške* problemati en? (Wahl 2006, str. 7) Ob tem pa je predvajanje prve oddaje *Super varuška* na nemški televiziji z gledanostjo ve kot pet milijonov gledalcev pokazalo, da starši potrebujejo pomo pri vzgoji.

Nemški Kinderschutzbund¹⁹ – Nemška zveza za varstvo otrok – je prvo oddajo in vzgojni pristop *super varuške* (takoj po predvajanju prve oddaje) na pobudo mnogih staršev kritizirala. Oddaja naj bi predstavljala avtoritarni model vzgoje, kjer naj bi bilo pogrešano predvsem spoštovanje otrokovih pravic in njihove asti (Felhofer 2008, str. 41). »Oddaja *Super varuška* pa niti s svojo obliko niti z vsebinami ne spoštuje otrokovih pravic in loveškega dostojanstva oz. asti.« (Deutscher Kinderschutzbund 2004, str. 1) Vzgojiteljice oddaje *Super varuška* so na to kritiko odgovarjale, da v oddaji ne gre za predstavljanje posameznega otroka, temve za specifi en položaj družine, v katerem se v dolo enem trenutku družina nahaja (Fischer 2005).

¹⁹ Nemška zveza za varstvo otrok. Zavzema se za revne otroke, pravice otrok in breznasilno vzgojo otrok (<http://www.dksb.de/CONTENT/SHOWPAGE.ASPX?CONTENT=456&TPL=1>).

Danes se je kritiki Nemške zveze za varstvo otrok pridružilo veliko drugih institucij, ki pa so se opirale na kritiko Nemške zveze za varstvo otrok. Kritika Nemške zveze za varstvo otrok se opira predvsem na ravnanje do Maxa, otroka, ki je bil obravnavan v prvi oddaji *Super varuška*. Max je nastopil kot tisti, ki ga označujemo kot otroka z izstopajo im vedenjem. V času snemanja oddaje so, kot smo že napisali, ves čas v hiši prisotni snemalci. »To velja tudi za situacije, v katerih naj bi šestletni Max sam preživel čas v svoji 'tihi sobi'. Snemanje deka v takšnih trenutkih in kasnejše predvajanje pred gledalci ne upošteva zasebne sfere otroka in zadeva v njegovo loveško dostojanstvo« (Deutscher Kinderschutzbund 2004, str.1), saj je otrok »/.../ objekt brez kakršnekoli intimne sfere.« (Theunert 2005 v Bleicher 2006, str. 3)

Na vprašanje kdo ščiti otroke, ko starši njihovo vedenje predstavijo širši javnosti, K. Saalfrank (2008b) odgovarja: »Kdo jih ščiti, ko nihče ne gleda? S tem ne mislim samo na televizijsko javnost, temveč tudi sosede, učitelje, družbo nasploh. Razumem, da se gledalci v asih počutijo nelagodno in si mislijo, da gledajo v intimo drugih. Vendar se vsakodnevno v družinah dejansko dogaja nasilje. Jaz pa želim s svojim delom prekiniti tabu na temo družinskega nasilja.« (Prav tam, str. 3) V zvezi z javnim svetovanjem piše dalje K. Saalfrank (2008a) naslednje: »Starši, ki se pri nas oglasijo, razumejo, da gre za to, da potrebujejo svetovanje in manj, da morajo na televizijo. V moji pedagoški ponudbi je možen tudi prihod neke kontaktne osebe, ki je stalno prisotna v družini, tudi v težkih trenutkih. To je pogosto pomemben dejavnik pri tem, ali se družina odloči sodelovati pri oddaji. V asih se temu pridruži tudi dejavnik javnosti: neka mama mi je pripovedovala, da v njenem otroštvu nihče ni opazil, kaj se je pri njej dolga leta dogajalo in se udeležila, kako ni nihče videl oz. opazil, da je bila žrtev nasilja. Omenila je, da sedaj želi celemu svetu pokazati, da ji je le uspelo.« (Prav tam, str. 2)

Vzpostavljanje problematike kršenja otrokovih pravic zahteva dodatno razlago. Andrews in sodelavci (2002) navajajo štiri ločene, toda medsebojno povezane koncepte zasebnosti:

- Informacijska zasebnost: nanaša se na vzpostavljanje pravil, ki določajo, kateri podatki o posamezniku bodo dostopni javnosti in kateri pogoji morajo biti za dostop oz. posredovanje takih podatkov izpolnjeni (v Štefanc 2003, str. 46).

- Telesna zasebnost: pokriva področje posameznikove fizične integritete in varuje posameznika pred poseganjem v njegov 'fizični jaz' (fizično nasilje, genetsko testiranje, ugotavljanje prisotnosti drog v telesu, fizično preiskovanje) (prav tam).
- Komunikacijska zasebnost: ščiti posameznika pred nepooblaščenim nadzorom njegovih komunikacijskih poti (prav tam).
- Teritorialna zasebnost: zagotavlja posamezniku, da nihče ne posega v njegovo zasebnost v domačem okolju, omejuje pa tudi posege v njegovo zasebnost na delovnem mestu ter širši javnosti (preiskovanja, video nadzor, preverjanje identitete) (prav tam, str. 47).

Če zapisano prenesemo na oddajo, potem lahko trdimo, da sta v oddaji kršeni informacijska in teritorialna zasebnost otroka, saj otrok nima nobenega vpliva na to, kaj vse se bo o njem predvajalo na televizijskem ekranu, pa tudi na poseganje svetovalke v otrokovo teritorialno zasebnost neposredno na domu otrok nima nobenega vpliva. Pri informacijski zasebnosti lahko povemo to, da oddaja sicer sodeluje med predvajanjem oddaje naslavlja z drugimi imeni, s tem pa jih ne zaščititi, saj so še vedno vidni na televizijskem ekranu, kar pa otroke za bližnjo okolico ne naredi neprepoznave.

Nemška zveza za varstvo otrok se je glede na to, da se je poleg sedem letne družine v bivalnem prostoru Maxove družine nahajalo še nekaj ljudi kot so snemalci, režiser, zvojni tehnik, svetlobni tehnik, nosilci kablov in podobno, spraševala, kje prebivajo ostali otroci ves ta čas in ali se kdo ukvarja z njimi, saj so bili starši kot tudi otrok z izstopajočim vedenjem zasedeni s snemanjem. Nemška zveza za varstvo otrok se je tudi spraševala o scenarijskih navodilih, ko je Max splezal na omaro. Mar oddaja zavestno inscenira tako nevarne prizore? Pri tako zasedenem urniku snemanja oddaje v več kot dveh tednih mora biti stalno preverjeno, ali to za sodelujoče otroke predstavlja prevelike zahteve (Deutscher Kinderschutzbund 2004, str.1). Dramaturgija oddaje je zelo enostavna: na začetku vidimo prizore, ki demonstrirajo Maxovo izstopajoče vedenje, kakor tudi nesposobnost matere, da težave reši. »Gledalec dobi vtis, da otrok nima nobenih pozitivnih lastnosti in da matere nimajo nobenih vzgojnih

kompetenc²⁰.« (Prav tam, str. 2) Na koncu oddaje so sestavljeni prizori, ki prikazujejo Maxa kot prilagojenega, mirnega otroka. Na ta na in postane uspeh super varuške za gledalce viden.

Pri predvajanju oddaje posamezni člani družine govorijo o Maxovem vedenju. »Max sam pa nikoli nima besede. Izrecno želimo opozoriti na to, da morata biti vpliv in pomen teh izjav za Maxa upoštevana tudi iz njegove strani.« (Prav tam, str. 2) Sicer pa, če bi si ogledali oddaje Super varuška, ki so bile posnete v zadnjem času, bi kmalu videli, da se svetovalka izrecno ukvarja tudi z otrokom, ki kaže izstopajoče vedenje, se z njim pogovarja o njegovih čustvih, o tem, kakšnih sprememb bi si želel in njegovo mnenje upošteva med vzgojnim svetovanjem. Nemška zveza za varstvo otrok (prav tam) opozarja, da se super varuška ne sprašuje o vzrokih Maxovega vedenja. Tako tudi gledalci ne dobijo razlag. Štiri leta po predvajanju prve oddaje pa svetovalka K. Saalfrank v zvezi s spraševanjem po vzrokih določenega vedenja trdi naslednje: »Kot pedagoginja vedno razmišljam, zakaj se je nekaj zgodilo, kakšni so vzroki. Brez predsodkov skušam priti do vzrokov nekega določenega vedenja.« (Saalfrank 2008b, str. 4) Cilji intervencije s pomočjo super varuške, pri akovanju staršev in njihove predstave o vzgoji, po menju Nemške zveze za varstvo otrok, sploh niso tema oddaje, kakor tudi Maxove potrebe, z izjemo potrebe po strukturi in pravilih. Maxovo vedenje bi morali opazovati v povezavi z njegovimi potrebami, kar pomeni, da bi ga morali opazovati z namenom ugotavljanja njegovih potreb. Vprašanje bi se moralo glasiti: »Kako lahko zadovoljimo njegove potrebe na drugačen način, kot je to bilo do sedaj in s tem dosežemo, da postane njegovo vedenje primernejše, in bi se vsi člani družine bolje počutili?« (Deutscher Kinderschutzbund, str. 3)

Nemška zveza za varstvo otrok opozarja še na to, da je v oddajah pogosto omenjeno, kako so družine iskale pomoč pri drugih ustanovah in da jim le-te niso mogle nuditi ustrezne pomoči, ker so bili svetovalci preveč zasedeni. Nemška zveza za varstvo otrok pa priakuje od oddaj, da so ne samo zabavne, temveč tudi poučne in da tovrstne izjave dokažejo in jih diferencirano predstavijo. Ko v oddajah govorijo o drugih svetovalnih ustanovah, predstavljajo oddajo

²⁰ Vzgojna kompetenca obsega sposobnost in spretnost spodbujanja in podpiranja kognitivnega, čustvenega, socialnega in telesnega razvoja otrok in mladostnikov. Vzgojno kompetentni naj bi se z odraščajočimi otroci srevali s spoštovanjem, jih spodbujali k samostojnosti in socialni odgovornosti. Ravno tako lahko reflektira vedenje otroka, kot tudi svoje vedenje in interakcijo med njima. Vzgojno kompetentni so v položaju naučiti se novega vedenja primerno razvojni fazi otroka in ga tudi v vsakdanjem življenju uporabljati. Negujejo socialne mreže, ki jih pri vzgoji otrok spodbujajo (Schweizerischer Bund... 2009, str. 1).

Super varuška kot alternativo drugim svetovalnim ustanovam, ki svetovanju s pomočjo super varušek niso kos. S tem je oddaja po mnenju Nemške zveze za varstvo otrok zapravila možnost, da staršem svetuje, naj poišče pomoč v vzgojnih posvetovalnicah (prav tam). V novejših oddajah *Super varuška* je ta kritika upoštevana. Družine so po mnenju Nemške zveze za varstvo otrok predstavljene izolirano. Nobenih besed ni o njihovih sosedih, sorodnikih, prijateljih, kakor tudi o tem, ali so otroci obiskovali vrtec ali ne in kaj navadno ti otroci počnejo dan. Maxovo vedenje je predstavljeno izolirano od družine in dogajanja v njej. Takšen na in opazovanja vedenja posameznih družinskih članov je enostavno nestrokovno, saj je vedenje posameznih članov vedno odvisno od medsebojnih odnosov in ravnanj v družini (prav tam).

Še posebej vznemirjena je Nemška zveza za varstvo otrok glede prikaževane reakcije okolja družine po predvajanju oddaje, saj so sosedje, učiteljice, prijatelji in ostali videli dogajanje v družini. Menijo, da je treba družino, ki seveda na reakcije okolja ni pripravljena, pripraviti na ravnanja okolice in jim nuditi oporo (prav tam). Na to pa K. Saalfrank odgovarja: »Družine spremljamo tudi ob predvajanju oddaje, z namenom, da bi se družine znale soočiti z odmevom reakcij iz njihovega okolja. Ta odmev običajno ne traja dolgo, je pa soočenje z njim pogosto zelo težko. Zato si želim zaščititi družine: nobenih intervjujev. Družine naj bi se vrnile nazaj v njihovo zasebno življenje – k temu stremimo.« (Saalfrank 2008b, str. 2)

To nujnost podpiranja družinskih članov po predvajanju oddaje lahko podkrepimo še s primerom *Leonie*, ki smo ga imenovali po petnajstletnem dekletu, ki je bilo deležno svetovanja v oddaji *Super varuška*. Mati ni vedela kaj narediti s svojo hčerko in je na pomoč poklicala super varuško. Leonie je po predvajanju oddaje doživela življenjski zlom: »Tako slaba pa nisem, to vse sploh ni res!«, pravi Leonie (Die 'Super'... 2007, str. 1). Obsodila je oddajo. Povedala je, da je bilo veliko scen zrežiranih in da je sodelovala zaradi prisile televizije. Scena, ko je mama želela Leonie kupiti novo jakno, je bila odigrana. V njej je Leonie mamo zmerjala z besedami »Na bruhanje mi greš!« Potem pa je v časopisu *Bild* povedala, da tega sploh ni mislila reči (prav tam). Leonie je svojo mamo zmerjala tudi v drugih prizorih. V opisanem trenutku pa je rekla, kot je mislila, brez kakršnih koli navodil televizije, a je kot kaže besede kasneje obžalovala, še posebej zato, ker je bilo to videti na televiziji. RTL pa meni drugače: »Scenarij za snemanje oddaje *Super varuška* ne obstaja. Posnamemo le tisto,

kar se resni no zgodi. Prekinitev snemanja oddaje je vedno možna, vendar ko je posneta, je to malo težje.« (Prav tam) O resni nosti resni nostnih oddaj in šovov smo v predhodnih poglavjih spregovorili in na osnovi znanstvenega aparata lahko trdimo, da je resni nost v teh oddajah zelo izkrivljena. Mati in h erka sta odvetnikom želeli prepri iti predvajanje oddaje, vendar je sodnik tožbo zavrnil z besedami: »Sodelovala je, zdaj se pa mora sprijazniti s posledicami. Saj je poznala oddajo!« (Prav tam) Pet ur po presoji je Leonie doživela zlom. »Celotno razburjanje, sram – to je bilo preve zanj«, pravi njena mati (prav tam).

Nemška zveza za varstvo otrok dalje kritizira tudi odzive v forumih na RTL-ovi spletni strani, kjer nekateri trdijo, da super varuška uspe terapevtizirati otroke v dveh tednih. »Vzgoja in terapija sta dolgoro na procesa. Svetovanje in spremembe vedenja, ki naj bi delovale tudi ve kot dva tedna, potrebujejo as, da nastanejo.« (Deutscher Kinderschutzbund 2004, str. 2) Tudi v vzgojnih posvetovalnicah se pogosto zgodi, da so starši ob prihodu nestrpni, ker pri akujejo takojšnje rezultate in nasvete, vendar obravnava lahko traja tudi ve mesecev, piše Kuhar (1966, str. 63). Zato je dokaj nerealno pri akovati takojšnjo pomo od oddaje *Super varuška*.

Glede vzgoje otrok pa Nemška zveza za varstvo otrok opozarja, da gre v oddaji predvsem za vzpostavljanje ubogljivosti in discipliniranja. Vzgoja je zreducirana na boj in premo mo nejšega, kar se kaže v tem, da je vzgojitelj, starš, svetovalka tista, ki je mo nejša in ki ukazuje, kako ravnati. Ravno tako pa trdi, da so struktura vsakdana, skupni rituali in skupaj preživeti as, pravila in dosledno vedenje pomembni principi vzgoje, vendar je pomemben tudi na in, kako jih posredovati. Z enostranskim kaznovanjem s pomo jo uporabe postopka 'tiha soba', je videti vzgoja enostavna. »Vzgoja ne vsebuje nobenih receptov /.../. Pravila morajo družine oblikovati same in sicer v prisotnosti vseh družinskih lanov.« (Deutscher Kinderschutzbund, str. 3) Tako meni tudi Gerth (v Quoten-Hit 2004, str. 1), saj je prepri an, da mora vsaka družina oblikovati svoja pravila in jih potem tudi dosledno upoštevati. Dalje svetuje Nemška zveza za varstvo otrok, da starši z otroki skupno dolo ijo posledice, ki sledijo kršenju pravil. Otroci so v tem smislu zelo kreativni, glede na to, da sodelovanje pri takšnih vprašanjih pove uje spoštovanje dogovorov. Tudi starši niso vklju eni v razmišljanje o lastnem vzgojnem delovanju in možnem iskanju vzrokov za otrokovo izstopajo e vedenje (prav tam, str. 4). Tukaj ne gre samo za refleksijo težav in prikazovanje poti k rešitvi težave, saj zavedanje o težavi in reševanje samo na ravni razgovorov in dolo anja skupnih pravil ni

nujno povezano z dejansko rešitvijo težav. Pomembno je pravila udejaniti in se vesti v skladu s postavljenimi pravili, jih zastopati. Vzgoja super varuške je po mnenju Nemške zveze za varstvo otrok (Deutscher Kinderschutzbund 2004, str. 3) kombinacija vzgojnih teorij, ki so deloma nestrokovno uporabljene.

Dalje meni Nemška zveza za varstvo otrok, da starši nimajo možnosti razvijanja lastnih idej v vzgoji, temveč da jim vse ideje posreduje super varuška. Pa tudi to, da je vprašljivo, kako si starši v teh okoliščinah sploh lahko vzpostavijo avtoriteto (prav tam). H. Theunert (2005), zapiše, da super varuška s kritikami staršev pred otroci starše diskriminira (prav tam, str. 3).

Bistvena točka kritike oddaje Nemške zveze za varstvo otrok (Kinderschutzbund 2004) je ta, da je vzgojni stil, ki ga posreduje super varuška, avtoritaren. »Ta vzgojni stil v oddaji ni omenjen, značilnosti vzgoje v oddaji, pa lahko povežemo z njim.« (Prav tam, str. 3) Tako je v besedah, ki jih uporabljata super varuška in pripovedovalec, opaziti, da gre le za discipliniranje in vzgojo, ki zahteva ubogljivost (prav tam).

Nemška zveza za varstvo otrok opozori še na to: »V celotni oddaji pogrešamo spoštovanje otrok in družine. Otrokom, kot tudi družinam, je skozi predvajanje na televiziji odvzeto dostojanstvo, saj so v svojih občutljivih trenutkih predvajani celotnemu občinstvu.« (Prav tam, str. 4)

Kritike oddaje govorijo tudi o voajerizmu. Meins (2007, str. 2) meni, da je to oddaja za voajerje²¹, ki se zabavajo z gledanjem sesulih družinskih življenj drugih, brez razmišljanja o svojem obstoju.

Odziv na Meinsovo članek *Kdo sploh še potrebuje oddajo Super varuška* (izvirni naziv: *Wer braucht noch die Super Nanny*) je bil precejšen in presenetljiv. Na ta članek se je odzvalo veliko družin, ki so bile deležne različnih terapij in uslug psihologov, brez nekega večjega uspeha. Potem pa so se po vseh razporočilih iz obupa prijavile RTL-u z namenom sodelovanja v oddaji in so po poteku snemanja poročale, da so svoje težave s pomočjo super varuške uspele vzeti v svoje roke in jih uspešno reševati. Za avtorja to pomeni, da RTL s

²¹ Voajer je v tem kontekstu tisti, ki gleda oddajo samo zato ali predvsem zato, ker se veseli gledanja tujih težav in ob tem še celo uživa (Arnold 2006, str. 1). Voajerizem je skladno temu v kontekstu gledanja televizije uživanje v gledanju tujih težav.

svojim posredovanjem vzgojnih nasvetov preko oddaje *Super varuška* le ni tako slab in da o itno obstajajo družine, ki jim je bila varuška v veliko pomoč (Meins 2007, str. 2). Sicer pa ne moremo vedeti, ali gre v tem primeru za vpliv javnih odnosov televizije na publiko, ki jo oddaja *Super varuška* naslavlja.

K. Saalfrank sama priznava, da obstajajo razlike med prvimi in novejšimi oddajami: »Nasploh je predstavitev oddaje bolj avtentna. V primerjavi z oddajami na za etku spoštljivejša do nastopajo ih, pa tudi tabu teme, kot so nasilje, so bolj natan no obravnavane.« (Saalfrank 2008a, str. 2) Bergmann (v Hildebrandt 2008) meni, da je »/.../ K. Saalfrank naredila preobrat.« (Prav tam, str. 2) Sprememba se odraža v oddaji. Izginile so 'tihe stopnice' (ali 'tihan stol' oz. 'tiha soba'). Domnevamo, da so se stvari spremenile z novimi izkušnjami svetovalke, kakor tudi zaradi vpliva strokovnih kritik.

6 KAJ ŽE VEMO O ODDAJI SUPER VARUŠKA IZ RAZISKAV?

Predstavili bomo raziskave, ki so bile opravljene v nemško govore ih podro jih o problematiki oddaje *Super varuška*. Grimm je v knjigi *Super Nannys und ihr Publikum* (2006a) objavil izsledke primerjalne analize vsebin oddaj *Super varuška* v Veliki Britaniji, Nem iji in Avstriji, izsledke poglobljenih intervjujev z avstrijskimi super varuškami in vzgojnimi strokovnjaki, katerih mnenja je objavil in povezal s svojimi ugotovitvami in mnenji 'lai nih' gledalcev, kakor tudi podatke spletnega spraševanja 1611-tih gledalcev televizije. Vodil je tudi tri skupinske diskusije. Prvo je vodil s strokovnjaki za vzgojno problematiko iz Nem ije in Avstrije, drugo diskusijo z gledalci oddaje *Super varuška* in tretjo diskusijo s sodelujo imi družinami pri oddaji *Super varuška* v Avstriji. Ugotavljal je razlike v mnenjih o vsebini oddaj glede vzgojnih pristopov v oddaji *Super varuška* pri nemških in avstrijskih strokovnjakih in gledalcih (prav tam, str. 15).

Analizo vsebin oddaje *Super varuška* je avtor opravil na vzorcu dvajsetih oddaj, ki so nastale v Nem iji in Avstriji in petih oddaj iz Velike Britanije, ki so jih predvajali od julija 2004 do decembra 2005 (prav tam, str. 18). Ugotovil je, da v Veliki Britaniji in Nem iji svetovalke

oddaje *Super varuška* bolj pogosto posegajo po strogih in rigidnih vzgojnih prijemih, kot to po nejo avstrijske svetovalke. Sicer pa vse zelo redko posegajo po strogih kaznih in tudi ne odobravanjo ali podpirajo takih posegov pri starših (prav tam, str. 56). Svetovalke v oddajah *Super varuška* želijo starše usposobiti za samostojno reševanje vzgojnih težav. Še posebej to velja za svetovalke v oddajah posnetih v Nemčiji in Veliki Britaniji (Grimm 2006b, str. 3). Avtor je zapisal, da ne more pritrđiti tezi, da svetovalke uporabljajo vzgojne metode, ki ne bi spoštovale otrokove osebnosti (prav tam, str. 4). Grimm ugotavlja, da v oddajah svetovalke s svojimi nasveti ve inoma naslavlja matere. V 57 % primerih obravnavanih oddaj, prevzema mati iniciativo pri reševanju problematike. O etje to po no le v 19,7 %. »To bi lahko sprejeli kot ogledalo družbenih vzgojnih odnosov, kar pa je v primeru reševanja vzgojnih težav vprašljivo«, komentira avtor (Grimm 2006a, str. 37–38). Zaradi tega varuške v oddaji *Super varuška*, po mnenju avtorja, ne izkoriš ajo možnosti za afirmacijo in spodbujanje enakopravne delitve odgovornosti za vzgojo med materami in o eti. Najbolj odprta za vklju evanje o etov v vzgojni proces je britanska oddaja, najmanj pa nemška oddaja *Super varuška* (Grimm 2006a, str. 38). V oddajah vseh treh analiziranih držav je avtor zaznal pomembno razliko v analizi težav sodelujo ih družin. Razmislek o vzgojnih ravnanjih opravijo v nemških in avstrijskih oddajah svetovalke same, medtem ko svetovalka v Veliki Britaniji prepuš a refleksijo o problematiki staršem (Grimm 2006b, str. 5).

Zapisi smo že, da je avtor opravil raziskavo na osnovi 1611-tih vprašalnikov gledalcev. Vprašalnik je bilo mogo e izpolniti na spletni strani www.supernanny.at. Povabilo k izpolnjevanju vprašalnikov je bilo posredovano prek spletnih strani televizije nemškega RTL-a in avstrijskega ATV-ja, kakor tudi preko spletnih strani strokovnih revij o vzgoji, na forumih, v asopisih, v številnih strokovnih svetovalnih institucijah v Avstriji in Nemčiji itd. (Grimm 2006a, str. 41). Link za vprašalnik so poslali tudi preko elektronskih pisem. Vprašalnik so izpolnili pretežno gledalci iz Nemčije in Avstrije, neznatno število pa tudi iz drugih evropskih držav. Vprašalnike je bilo mogo e izpolnjevati od oktobra do decembra 2005. Z vprašalniki je avtor ugotavljal predvsem socialne in demografske zna ilnosti sodelujo ih (spol, starost, izobrazba, zaslužek) kot tudi mo empatije, doživljanja ob gledanju oddaje, toleranco do sodelujo ih članov v oddaji ipd. (prav tam). Vprašalnik so lahko izpolnjevali samo gledalci oddaje, ki so bili starejši od 14 let (prav tam, str. 52). Tretjina tistih, ki so odgovarjali, je bila zaposlena na podro ju vzgoje in izobraževanja. Na vprašanja

je odgovorilo 665 (41,0 %) Avstrijcev in 887 (55,0 %) Nemcev. 3,0 % je bilo gledalcev iz sosednjih nemško-govore ih podro ij, še posebej iz Švice. Vprašalnike je izpolnilo 1438 (89,3 %) žensk in 135 moških (8,4 %) (prav tam, str. 54). Avtor je ugotovil, da oddajo gleda ve žensk kot moških. Ljudje mlajši od 30 let, gledajo oddajo bolj pogosto kot starejši ljudje. Tisti, ki imajo kon ano srednješolsko izobrazbo (61,4 %), gledajo oddajo pogosteje kot tisti, ki nimajo kon ane srednješolske izobrazbe (31,0 %) (prav tam, str. 55). Na vprašalnik je odgovorilo ve Nemcev kot Avstrijcev, eprav je gledanost oddaje, po mnenju vprašanih iz Avstrije, bistveno ve ja, kot pa pri vprašanih iz Nem ije (prav tam, str. 75). Grimm je tudi ugotovil, da oddaji v ve ji meri sledijo tisti, ki imajo otroka, kot tisti, ki otrok nimajo. Med njimi pa starši samohranilci gledajo oddajo v ve ji meri kot tisti, ki otroka vzgajajo skupaj s partnerjem (prav tam, str. 77). Razlika je med starši samohranilci in tistimi, ki imajo partnerja, statisti no pomembna. Glede osebnega dohodka posameznih gledalcev oddaje avtor ugotavlja, da je med vprašanimi 51,4 % tistih, katerih mese ni osebni dohodek je nad tiso evrov in 48,6 % tistih, katerih dohodek je pod tiso evrov (prav tam, str. 75). Avtor je iskal tudi motive za gledanje oddaje. Kaj je torej tisto, kar gledalce pritegne k gledanju oddaje *Super varuška*? Grimm je ugotovil, da je pri anketiranih v ve iji meri kot senzacionalizem, motiv za gledanje oddaje orientacija k harmoniji in reševanju težav v konfliktnih situacijah, kot tudi usmerjanje k socialnim vrednotam, kot so ljubezen in pripravljenost pomagati (prav tam 2006a, str. 76). Ta ugotovitev predstavlja eno klju nih ugotovitev njegove raziskave in ta razlika v motivih za gledanje oddaje, ki jo je ugotavljal, je statisti no pomembna. »Tisto, kar pritegne pozornost gledalcev, ni spektakel, temve predstavljanje reševanja vzgojnih težav.« (Prav tam, str. 64) Avtor zaklju i, da je slika o voajeristi ni, k senzaciji usmerjeni publiki oddaje *Super varuška*, napa na (prav tam, str. 208).

Saathoff in E. Grimm (2006, str. 1) povzemata, da se struktura oddaje v letih ni spreminjala glede na uporabo vzgojnih metod in na el, so pa se zelo spremenila filmska sredstva. Otrok je v novejših oddajah prikazan v dolgih sekvencah, ni ve v hitrih odlomkih, spremljajo a glasba pa je manj dramati na. Spremenjena je tudi montaža posnetega gradiva, ki ne gradi ve na tem, da bi gledalce šokirala s prikazovanjem ekscesnih prizorov, temve skuša dosledno predstaviti družinske težave in jih tudi rešiti.

Saathoff in E. Grimm (prav tam) pišeta še o tem, da je odnos svetovalke do staršev tudi v novejših oddajah direktiven in obsojajo, starši ne participirajo pri iskanju rešitev. Novih pravil, ki naj bi se jih družina držala, ne oblikujejo skupaj – varuška, starši in otroci. To pomeni, da svetovalka po tednu opazovanja družine pripravi na rt za spremembe starševskih vzgojnih ravnanj, starši in otroci pa pri tem ne sodelujejo. Sicer pa se super varuška »/.../ trudi racionalno analizirati situacijo, poskuša odkriti potrebe otrok in raziskati njihove motive, zavzema pa se tudi za uresničenje otrokovih pravic.« (Prav tam) Saathoff in E. Grimm sta opozorila tudi na vidno razliko svetovalk med ravnanji v različnih oddajah in oddajah, ki so kasnejšega datuma.

Raziskava, ki jo je prva opravila H. Theunert (2005) ugotavlja, da so otroci v velikem deležu gledalci te oddaje. Npr. 4. 5. 2005 je oddajo *Super varuška* gledalo 4,3 milijona gledalcev, to je 15,0 % vseh ljudi v Nemčiji, ki so v tem času gledali televizijo. V tem času je televizijo gledalo 19,0 % tri- do trinajstletnikov. To je 310.000 otrok. H. Theunert (2005, str. 1) meni, da bi to lahko pomenilo, da so starši s svojimi otroci gledali oddajo in jim tako sporo ali, da se ne bodo ubogali, bo prišla domov super varuška. Druge podobne oddaje namreč z gledanostjo daleč zaostajajo za oddajo *Super varuška* (prav tam).

Raziskava povezana z avstrijsko *Super varuška* (Bader 2006)

Od začetka decembra 2005 do konca januarja 2006 je na zahtevo največje avstrijske družinske organizacije *Otrokovi prijatelji* (nem. *Kinderfreunde*) 465 oseb, ki redno gleda televizijo, izpolnilo elektronski vprašalnik na temo oddaje *Super varuška*. Kvalitativni del študije so opravili s sedmimi intervjuji strokovnjakov za pedagoška in socialna področja. Od 465 oseb, ki so odgovarjale na vprašalnik, je bilo 73,1 % žensk in 26,9 % moških (Bader 2006, str. 1). Vidimo, da je tudi pri tej raziskavi, enako kot pri Grimmu (2006a,) delež žensk veliko večji kot delež moških. Večina vprašanih je bila stara med triindvajset in dvaintrideset let. Skoraj polovica vprašanih ni imela otrok. Večina vprašanih je živela na Dunaju (51,2 %), 15,9 % v Spodnji Avstriji, 12,5 % v Zgornji Avstriji ter 4,7 % v Nemčiji in Švici. V raziskavi so bili zajeti tako tisti, ki oddajo gledajo, jo poznajo, kot tudi tisti, ki oddaje ne gledajo ali pa je sploh ne poznajo. Iz podatkov v besedilu vidimo, da tisti, ki ne gledajo oddaje, navajajo razlog v odporu do takih oddaj ali pa v pomanjkanju časa za gledanje tovrstnih oddaj. Kar dve tretjini gledalcev oddaje naj bi bili, po zapisu avtorja besedila, vojačji. A. Bader (2006) zapiše, da se

je delež voajerjev z gledanjem druge in naslednjih oddaj zmanjševal, medtem ko je delež tistih, ki so oddajo gledali zaradi želje po učenju, naraščal (prav tam, str. 1). Pomoč pri vzgoji v oddaji iščejo v največjem deležu ženske stare v povprečju 32 let, ki imajo otroka (Bader 2006, str. 1). Odgovori kažejo, da gledalci individualne in kolektivne reševanja težav v specifičnih situacijah razumejo kot nasvete, ki jih lahko uporabi vsak. Večina v raziskavo vključenih gledalk statistične starosti²² 39 let je že preizkušala metode super varuške. 85,0 % vseh 39-letnih žensk, vključno s tistimi v raziskavo, ki so preizkušale te metode trdi, da razmerje v njihovi družini ne pojmujejo kot zelo konfliktno. Do konfliktov sicer prihaja, vendar ne v tolikšni meri, kot je to zaslediti v družinah, ki nastopajo v oddaji *Super varuška*. 78,8 % jih meni, da so jim vzgojni prijem super varuške v pomoč, 68,8 % da so enostavni za uporabo in 86,3 % da dajejo dobre recepte za reševanje določenih težav. 73,8 % tistih, ki gledajo oddajo, verjame, da oddaje *Super varuška* lahko pomagajo staršem pri reševanju vzgojnih težav. Večina od njih opisuje svoj vzgojni stil kot 'avtoritaren' (65,0 %), 'strog' (67,5 %) in tudi 'demokratičen'. Zanimivo je tudi, da dve tretjini anketiranih ne nasprotuje snemanju in izpostavljanju otrok v oddaji, za razliko od tistih, ki ne gledajo oddaje in v večini temu nasprotujejo (prav tam, str. 1).

Raziskava z naslovom: Kaj mislijo starši o oddaji *Super varuška*?

Neodvisna družba Gewis²³ je opravila anketo, ki jo je naročila trgovina igra My-Toys, na vzorcu več kot tisoč staršev in preverjala, ali poznajo oddajo *Super varuška*. Polovica anketiranih staršev je odgovorila, da oddajo poznajo. 51,0 % tistih, ki oddajo poznajo, si je želelo, da z oddajo nadaljujejo, 42,0 % pa, da naj z oddajo prekinejo, saj krši otrokove pravice in jih stigmatizira. Starši mlajših otrok (do šest let) so bolj pozitivno naravnani do oddaje, saj jih je prekinitev oddaje želelo le 32,0 %. 30,0 % vprašanih, ki poznajo oddajo, je menilo, da krši pravice in integriteto otroka. 40,0 % jih trdi, da je oddaja poučna in zabavna. »Jaz nisem za to, da se preneha predvajanje oddaje, saj super varuška uspe milijonom staršev prikazati njihov možen vpliv na otroke in odgovornost pri vzgoji svojih otrok. Super varuška jasno

²² Na tem mestu je mišljena starost 39 let pri anketiranih ženskah, ki so metode super varuške tudi preizkušale, kar pa ne pomeni, da to drži za vse 39-letnice, temveč samo za tiste, ki so bile del raziskave.

²³ Gewis (nem. Gesellschaft für Erfahrungswissenschaftliche Sozialforschung) - Družba za socialno raziskovanje znanosti, ki svoja spoznanja pridobiva z raziskovanjem izkušene ciljne skupine. Gewis opravlja anketiranje po zahtevah strank. Vse sama ureja, razen vprašanj, na katera bi stranka rada izvedela odgovore in ki jih stranka tudi sama sestavi (<http://www.gewis.de/umfragen.html>).

pokaže, da otroci niso povzročitelji družinskih težav, temveč starši«, pravi mati dveh hčer, starih 6 mesecev in 3 leta (Wie denken... 2009, str. 1).

Ob vseh navedenih študijah, ki so se ukvarjale z oddajo *Super varuška*, med dostopnimi viri nismo zasledili raziskave, ki bi proučevala mnenja in občutke članov družin, ki so v oddaji sodelovali in to po snemanju in predvajanju oddaje. To vrzel bomo skušali deloma zapolniti v empiričnem delu naše naloge.

7 EMPIRIČNA RAZISKAVA

7.1 PREDMET RAZISKOVANJA IN METODOLOGIJA

V empiričnem delu naloge bomo preverili nekatere predpostavke, vezane na koncept oddaje *Super varuška*. Temeljna raziskovalna predpostavka je, da je razrešitev vzgojnih težav v oddaji zgolj navidezna, da so medsebojni odnosi članov v oddaji sodelujočih družin odigrani oz. dramatisirani in da so med predvajanjem oddaje poudarjene predvsem pozitivne plati svetovanja, ki ga nudi televizija RTL. Na podlagi predpostavk smo oblikovali naslednja raziskovalna vprašanja:

- Zakaj se posamezna družina odloči, da bo poiskala pomoč pri vzgoji otrok, ki bo preko televizije predstavljena javnosti?
- Ali sodelujejo tudi starši menijo, da je bilo s pomočjo sodelovanja v resnični oddaji doseženo izboljšanje izstopajočega vedenja otroka?
- Je bila oddaja družinam v pomoč?
- Kakšni občutki spremljajo sodelujoče družine ob in po snemanju oddaje?
- Ali je imela *super varuška* osebno tudi kakšen drug pomen za družino, kot le biti svetovalka?
- Kako so na snemanje oddaje reagirali otroci v družini?
- Ali je bilo posneto gradivo zmontirano tako, da ni odražalo stanja v družini, kot so ga percipirale same?

- Ali so sodelujoče družine imele občutek, da uspeh vzgojnega pristopa super varuške ni bil tolikšen, kot je bilo to videti v predvajani oddaji?
- So morali člani sodelujočih družin v oddaji odigrati posamezne prizore?
- Kako svojo izkušnjo ocenjujejo člani družine po končanem snemanju oddaje?

Na osnovi raziskovalnih vprašanj in obravnavanega znanstvenega aparata smo oblikovali hipoteze, ki jih bomo preverjali skozi analizo intervjujev, opravljenih s tremi sodelujočimi materami. Hipoteze smo glede na tematiko raziskovalnih vprašanj združili v tri vsebinske sklope:

- ponujanje pomoči skozi svetovanje v oddaji,
- montaža oddaje in igranje prizorov,
- poudarek na pozitivnih straneh vzgojnega svetovanja v oddaji.

V zvezi s ponujanjem pomoči, ki jo oddaja s svetovanjem nudi, smo oblikovali naslednje hipoteze:

- **Hipoteza 1:** Starši se za sodelovanje v oddaji *Super varuška* odločijo zaradi potrebe po pomoči pri vzgoji svojih otrok.
- **Hipoteza 2:** Starši menijo, da je bilo s pomočjo sodelovanja v resnični oddaji doseženo izboljšanje izstopajočega vedenja otroka.
- **Hipoteza 3:** Oddaja je bila po mnenju staršev le-tem v pomoč.

V zvezi z montažo oddaje in igranjem določenih prizorov, smo oblikovali naslednje hipoteze:

- **Hipoteza 4:** Posneto gradivo je bilo zmontirano tako, da ni odražalo stanja v družini, kot so ga percipirale same.
- **Hipoteza 5:** Člani sodelujočih družin v oddaji so morali posamezne prizore odigrati.

V zvezi s poudarkom na pozitivnih straneh vzgojnega svetovanja v oddaji smo oblikovali naslednje hipoteze:

- **Hipoteza 6:** Sodelujoče članke družine so spremljali tudi negativni občutki ob in po snemanju oddaje, češar ni bilo zaslediti pri predvajani oddaji.

7. 2 METODA RAZISKOVANJA

Naše hipoteze smo preverjali na podlagi mnenj družin, ki so sodelovale v oddaji. Zanimalo nas je njihovo subjektivno doživljanje snemanja oddaje, vzgojnega svetovanja ter pomoči, ki jo je svetovalka nudila, kot tudi njihovo mnenje o učinku in trajnosti predlaganih vzgojnih ukrepov, ki so jih dobili v času snemanja oddaje. Ker smo v naši raziskavi imeli namen zajeti predvsem subjektivna doživljanja in mnenja sodelujočih družin, smo pri raziskovanju uporabili deskriptivno metodo na osnovi študije primera. Deskriptivna študija primera se giblje na ravni opisovanja pojavov, vključuje pa tudi oblikovanje hipotez o vzročno-posledni njih odnosih (Sagadin 2004, str. 98).

Namen proučevanja študije primera je odkrivanje konkretnih spletov značilnosti, različnih potekov dogodkov in raznolikih možnosti doživljanja in ravnanja sistemov (Mesec 1997, str. 33). S študijo primera razišemo in predstavimo posamezen primer: osebo (njeno dejavnost, njene posebne potrebe, življenjsko situacijo, življenjsko zgodovino itn.), skupino oseb (šolski oddelek, skupino učencev s posebnimi potrebami, učiteljski zbor itn.), institucijo (šola, vzgojni zavod, ustanovo za izobraževanje odraslih itn.) ali del institucije, dogodek, prireditev itn. (Sagadin 2004, str. 89). Naša raziskava vključuje zbiranje podatkov s tremi intervjuji, kar pomeni, da gre v tem primeru za večkratno študijo primera. V večkratni študiji primera tako primerjamo več posameznih študij primerov in jih primerno koordiniramo, tako da raziskujemo isti predmet na podlagi (s primerjanjem in sintezo) ugotovitev pri različnih posameznikih (prav tam, str. 94).

Sklepanje pri študiji primera temelji na analitični indukciji (analitični generalizaciji). Pri analitični indukciji na posameznem primeru proučimo, kako so posamezne lastnosti, procesi ali dogodki med seboj povezani in v kakšnih odnosih ali razmerjih so (Mesec 1997, str. 37).

7. 3 ZBIRANJE PODATKOV

Kot metodo zbiranja empiričnih podatkov smo se odločili za spraševanje, in sicer s tehniko delno strukturiranega intervjuja. Pri tej obliki postavljanja vprašanj, ki jo imenujejo tudi odprti intervju, ne uporabljamo vnaprej do potankosti pripravljenega vprašalnika, ampak zgolj vodilo ali predlogo za intervju, to je seznam okvirnih tem (prav tam, str. 55). Vendar pa smo v tej fazi zaradi obširnosti teme pripravili tudi nekaj konkretnih vprašanj. Intervjuje smo

snemali z diktafonom, transkribcija le-teh pa je sledila temu, da smo vse pogovorne oz. gramati ne napake popravili in zapisali pogovor v za bralca razumljivi obliki. Ti intervjuji so sestavljali osnovno empiri no gradivo raziskave.

Pogovarjali smo se s tremi materami sodelujo ih družin, ki so pri nemški oddaji *Super varuška* sodelovale med leti 2005 do 2007.

Da bi prišli v kontakt s sodelujo imi družinami, smo preko elektronske pošte svetovalko super varuško kot tudi RTL zaprosili za kontaktne podatke družin. RTL nam sploh ni odgovoril, odgovor super varuške pa je bil negativen, saj ni imela nobenih naslovov od družin, nas pa je vseeno usmerila k televizijski hiši Tresor. Tako smo po pošiljanju ve elektronskih pisem dobili kontaktne podatke šestih družin, ki so sodelovale pri oddaji *Super varuška*. Pri dolo anju intervjuvank torej nismo imeli velike izbire. Kontakt s temi družinami je bil otežen, saj sprva dolo ene družine niso bile pripravljene poro ati o svojih izkušnjah. Po dolgem prepri evanju in obljubah, da bodo podatki ostali anonimni in da bodo s svojim sodelovanjem prispevali k analizi oddaje in skozi to mogo e tudi k izboljšanju oddaje, so vse štiri družine privolile. V zadnjem trenutku nam je etrta gospa odpovedala sestanek, eš da je sodelovanje ne zanima ve oz. da ni zainteresirana. S tremi družinami smo torej dolo ili termine, ki so si jih intervjuvanke same izbrale. Tudi mesto intervjuvanja so dolo ile same. Na sestanke pa smo morali priti v bližje okolje družin v Nem iji, saj smo se zavedali, da jih le s tem, ko jim ne bomo odvzeli veliko asa in truda, lahko pripravimo do sodelovanja. Intervjuje smo opravili od avgusta do septembra 2009. Intervjuji so potekali na razli nih mestih, in sicer pri dveh intervjuvankah doma, z eno intervjuvanko pa v nekem lokalu. Trajali so približno od ene ure in pol do dveh ur. Preden smo za eli z intervjuji, smo intervjuvankam to no obrazložili temo naše naloge in jim pojasnili, zakaj se intervjuji izvajajo. Intervjuvanke so se strinjale s tem, da jih bomo posneli z diktafonom. Pomembno jim je bilo varovanje njihovih osebnih podatkov, zato smo imena intervjuvank spremenili in odstranili vse, kar bi lahko omogo ilo prepoznavanje družin. Na splošno bi lahko rekli, da so bile sogovornice sprva negativno naravnane do same raziskave zaradi negotovosti o tem, ali ima raziskava neposredno kaj opraviti z oddajo ali televizijskim programom RTL in ali bodo pogovori javno objavljeni.

7. 4 POTEK OBDELAVE PODATKOV S KVALITATIVNO ANALIZO

Mayring (1999, str. 91) meni, da je namen kvalitativne analize vsebin analiza govornega materiala in besedil. Pri uporabi te metode je posebnost ta, da se material razdeli in predela po korakih. Po zgledu Mesca (1997) smo uporabili tehniko kodiranja, tako da smo oblikovali opise iz vsebin intervjujev. To smo naredili tako, da smo v povzetkih intervjujev ob posameznih točkah in odstavkih ob robu zapisali oznake, npr. prijava, snemanje, predvajanje ipd. in potem primerjali zapise z isto oznako ter o vsakem področju ali vprašanju sestavili opis (prav tam, str. 141). Za analizo smo uporabili le tiste opise, ki so relevantni za raziskovanje tem, povezanih z našo diplomsko nalogo. Postopek oblikovanja opisov je podrobneje prikazan v prilogi št. 4. Tako smo si naredili podlago za analiziranje in interpretacijo intervjujev.

7. 5 POPULACIJA, ZAJETA V RAZISKAVO

Prva intervjuvanka, gospa Maler, je bila v času izvajanja intervjuja stara petintrideset let in je mati dveh sinov, ki sta bila takrat stara deset in dvanajst let. Gospa Maler je bila v času snemanja oddaje *Super varuška* (poletje 2005) še poročena z očetom svojih otrok, v času intervjuja pa je bila ločena leto dni. Njena pripravljenost za sodelovanje v raziskavi je bila velika. Pogovor je potekal tekoče, občasno z manjšimi motnjami, saj sta bila otroka ves čas pogovora prisotna in glasna. Pogovor je trajal uro in 35 minut. Družina se je prijavila za sodelovanje v oddaji *Super varuška* na pobudo gospe Maler, ki se je za to odločila sama, ker je menila, da se morajo vzgojna ravnanja njenega moža (v času intervjuja že bivšega moža) spremeniti in izboljšati.

Druga intervjuvanka, gospa Buch, je bila v času izvajanja intervjuja stara devetintrideset let in je mati petih otrok. Najstarejši otrok je iz prvega zakona in že nekaj časa ne živi doma, zato pri snemanju oddaje ni sodeloval. Ostali štirje otroci so otroci, ki so bili rojeni v zakonu z zakonskim partnerjem, ki je sodeloval v oddaji. Pogovor z gospo Buch je potekal sredi septembra 2009 v mirnem lokalnem okolju gospe Buch, tri leta (oktober 2006) po sodelovanju nje in njene družine v oddaji *Super varuška*. Pogovor je potekal nemoteno, bili sva sami, trajal pa je uro in petdeset minut. Idejo za sodelovanje v oddaji *Super varuška* je gospa Buch dal dober prijatelj.

Tretja intervjuvanka, gospa Ziegler, je sodelovala pri snemanju oddaje marca 2007. V času izvajanja intervjuja je bila stara dvaintrideset let in ima dva sinova ter eno hčerko, ki so bili v času opravljanja intervjuja stari trinajst, devet in štiri leta. Otroci imajo različne očetete. Gospa Ziegler živi z očetom zadnjega otroka. Pogovor z njo je potekal konec septembra 2009 v njenem stanovanju. Glede na to, da so bili v času pogovora vsi trije otroci in tudi mož odsotni, je pogovor potekal popolnoma nemoteno. Trajal pa je uro in trideset minut.

8 REZULTATI ANALIZE IN INTERPRETACIJA

Na osnovi odprtega kodiranja smo o vsakem področju ali vprašanju sestavili opis. Ta področja bomo na osnovi opravljenih intervjujev v nadaljevanju posamično predstavili in analizirali.

8.1 PONUJANJE POMOZI SKOZI SVETOVANJE V ODDAJI

8.1.1 Prijava k oddaji

Pobuda in odločitev

Pobudo za prijavo k oddaji *Super varuška* je dala mati, ki pozna oddajo in jo tudi občasno spremlja. Ob spremljanju oddaje lahko mati za uti željo ali potrebo po spremembi v vzgoji otrok in v družinskih odnosih in zato družino tudi prijavi za sodelovanje v oddaji. Tako se je zgodilo pri gospe Maler, naši prvi intervjuvanki.

»Pogosto smo gledali to oddajo doma, potem pa sem si mislila, da bi lahko sodelovala tudi naša družina, saj smo tudi mi imeli podobne težave, kot so jih imele prikazane družine. Potrebna nam je bila pomoč.«

Pobuda za sodelovanje družine v oddaji pa ni nujno s strani matere, saj smo v intervjujih zasledili tudi, da matere prijavljajo svoje družine zato, ker jim idejo posreduje prijateljica, ki je že sodelovala v oddaji ali prijatelj, ki v sodelovanju v oddaji vidi materialno korist. Tako gospa Ziegler pravi:

»Idejo, da bi prijavila družino za sodelovanje v oddaji, sem dobila takrat, ko je svojo družino za sodelovanje prijavila prijateljica.«

Gospa Buch, naša druga intervjuvanka pa: *»Na te aju za brezposelne sem spoznala prijatelja, ki me je leto dni za tem pripeljal na idejo sodelovanja pri oddaji Super varuška. Ne vem, ali bi druga e družino prijavila, saj so bili moji otroci v tem asu relativno pridni.«*

Pomembno se nam zdi, da nekatere matere v oddajo prijavijo družino, ne da bi se prej o tem pogovorile s partnerjem. Tako sta mož gospe Maler in mož gospe Ziegler nasprotovala prijavi za sodelovanje v oddaji, ženi pa tega nista upoštevali. Razlog, ki sta ga izpostavili, da partnerja sodelovanja v oddaji nista želela, je bil strah pred reakcijo bližnje okolice.

»Moj bivši mož ni bil za to, saj se je bal, da nas bodo ljudje, ki jih poznamo, po oddaji ogovarjali.«

Možno je, da obstajajo tudi drugi razlogi za nasprotovanje sodelovanju v oddaji, a jih v naši nalogi nismo podrobneje raziskovali. Vprašanje, ki je vredno analize je, e možje oz. partnerji sodelujejo pri vzgoji otrok in ali prevzemajo tudi odgovornost za njihovo vzgojo. e je ne in se mati sama spoprijema z vzgojo otrok in e pri tem ni uspešna, v partnerju pa ne najde opore, družino prijavi za sodelovanje v oddaji, mnenje moža pa je ne zanima, ker tudi sicer glede vzgoje sama sprejema odlo itve. Tudi podatki o tem, kdo sploh gleda oddajo *Super varuška*, ki smo jih predstavili v teoreti nem delu, kažejo, da oddajo gledajo ve inoma matere (Grimm 2006a, str. 75), iz esar sklepamo, da so matere tiste, ki prevzemajo ve ji del odgovornosti za vzgojo otrok. To predpostavko je Grimm (prav tam, str. 37) v raziskavi tudi potrdil, saj je le 19,7 % odstotkov o etov, torej tistih, ki so bili v raziskavo vklju eni, prevzemalo iniciativo pri reševanju vzgojnih težav, medtem ko matere to po nejo v 57,0 %.

Motivacija za prijavo

Pri akovali smo, da se družine prijavljajo k oddaji predvsem zaradi želje po pomo i pri vzgoji svojih otrok. Z raziskavo pa smo ugotovili, da temu ni vedno tako. Gospa Buch se je namre prijavila zaradi materialnih razlogov, saj z otroci ni imela posebnih vzgojnih težav.

»/.../ v bistvu sem prvotno šla v oddajo zaradi denarja, torej prijatelj mi je povedal o tem in na televiziji so mi povedali, da tu lahko nekaj zaslužim.«

Vsaka družina, ki v oddaji *Super varuška* sodeluje, dobi za odškodnino dva tiso evrov. Ostali dve materi, s katerimi smo izvedli intervju poleg gospe Buch, pa sta družino prijavili za sodelovanje: ena zaradi vzgojnih težav z otroci, druga pa zaradi nasilnih vzgojnih ravnanj moža.

»Sama sem dobro shajala z otroki, vendar mojemu bivšemu možu to ni šlo od rok. Otroke je tudi udaril, jaz pa sem postajala vedno bolj nema. Mislila sem si, da tako ne gre naprej. In ko so imeli otroci na telesu modrice, je mož vedno rekel, da to ni posledica njegovega ravnanja, temve da so se nekje udarili. Vedno je imel izgovor. Jaz sem poskušala posredovati in sem bila na strani otrok, mož pa je to razumel kot da jim popušča, eprav so otroci zlobni. Želela sem si, da bi druga e vzgajal otroke.«

Gospa Ziegler (Intervju 3), ki je družino prijavila za sodelovanje v oddaji zaradi potrebe po pomoči pri vzgoji, je bila pred prijavo deležna psihološkega svetovanja, s katerim ni bila zadovoljna. Upala je, da ji bo oddaja *Super varuška* pomagala v večji meri.

»Pri psihologu smo bili že pred tem, toda zame je slaba stran ta, da vidi mojega otroka samo eno uro. Super varuška pa opazuje zadevo dlje časa in tudi ve, kako napetost neke situacije narašča in kaj takrat otrok počne, pomembna pa je tudi lastna vpetost v celo situacijo. Ampak, e grem sedaj k psihologu, je to druga situacija, vse se odvija isto drugače, kot e bilo to doma.«

V tem primeru bi se lahko naslonili na Meinsov (2006) članek nepotrebnosti oddaje *Super varuška*. Nanj se je odzvalo veliko staršev, češ da jim nihče ni uspel pomagati, varuška pa je in da jo še kako potrebujejo. Tudi mati v našem primeru bolj zaupa varuški, ki ji na domu uspe pokazati pot do rešitve nekaterih vedenjskih težav njenih otrok.

Pri gospe Ziegler kažeta sinova izstopajoče vedenje (takrat stara enajst in sedem let), po njenem vedenju pa se zgleduje tudi (takrat stara dve leti) sestra. Tudi v tej družini ni soglasja v vzgoji med očetom in materjo, saj po materinem mnenju oče drugače obravnava mlajšo deklico, ki je njegov biološki otrok.

»Bilo je zaradi dveh velikih fantov, en za ne, potem se pretepeata in najmanjša to vidi in tudi sama me e stvari okrog. Vsak od njiju je resnično priden, ko je sam, pa tudi pripravljen pomagati. Ko sta skupaj, pa nastopijo težave. Potem pa partner še napačno odreagira in situacijo še poslabša. /.../.«

Podobno kot pri materi, ki si želi, da oče do otrok ne bi bil nasilen, tudi tukaj oče materi očitno, da je preveč mehka pri vzgoji starejših sinov, ob tem pa mati očitno očetovo, da privilegira hčer.

»S partnerjem se kregava, ker mi očitno, da sem preveč mehka pri vzgoji dveh starejših otrok. Meni pa se zdi, da je on preveč mehek pri vzgoji svoje hčerke. Opazi se razlika med 'mojimi otroci' in 'najino deklico'.«

e povežemo naše ugotovitve z izsledki Bente in B. Fromm (1997) v zvezi z motivacijo za sodelovanje pri oddaji, lahko sklenemo, da dve materi iš eta v oddaji pomo pri vzgoji, tretja mati pa želi denar. Menimo, da bi bilo potrebno izvesti pogovore z več družinami, da bi lahko hipotezo o tem, da se starši odlo ajo za sodelovanje v oddaji *Super varuška* zato, ker potrebujejo podporo in pomo pri vzgoji otrok, ob tem pa domnevamo, da je bila gospa Buch glede motiva za sodelovanje v oddaji, izjema.

Našo hipotezo številka 1, ki pravi, da se starši za sodelovanje v oddaji *Super varuška* odlo ijo zaradi potrebe po pomo i pri vzgoji svojih otrok, smo v dveh primerih potrdili, hkrati pa smo ugotovili, da potreba po pomo i pri vzgoji ni nujno bistven razlog za prijavo k oddaji.

8. 1. 2 Vloga super varuške kot vzgojne svetovalke v sodelujo ih družinah

Super varuška staršem v oddaji svetuje, kako vzgojno ravnati in jim pomaga priti do rešitev za težave pri vzgoji otrok. V prejšnjem poglavju smo težave v družinah tudi opisali. Super varuška neposredno svetuje staršem, posega v konfliktno situacijo, družini strukturira vsakdanje življenje ipd. S tem skuša vzpostaviti boljše medsebojne odnose v družini. Varuška je tako v oddaji nasilnemu o etu, možu gospe Maler, pokazala, da vzgoja z nasiljem ni uspešna. Mati je s tem zadovoljna, vendar pa so bila zanjo nekatera varuškina ravnanja precej mote a, z njimi pa se tudi ni strinjala.

»Hotela je recimo, da izdelamo to en asovni na rt, kar pa pri nas zaradi moje službe ni bilo mogo e. Ali pa da mora en otrok tako dolgo akati na kosilo, dokler drugi ne dokon a svoje doma e naloge. En je hodil v malo šolo in doma o nalogo je reševal deset minut, drugi pa je hodil v tretji razred in porabil za doma o nalogo tudi do eno uro. Kaj takega pa si nisem želela, saj je to mu enje. Mislila sem si, da ni razumela, ali ni želela razumeti, kaj mislim. Povedala je tudi, da lahko vse skupaj prekinemo, e se s em ne strinjam.«

Vidimo, da ni nujno, da starši nimajo svojega mnenja o vzgojnih primerih, etudi potrebujejo pri tem pomo . Mati se zelo dobro zaveda, esar pri vzgoji ne želi. Reakcija super varuške, kot jo je opisala gospa Maler, ni strokovna, saj gre za vsiljevanje metod tam, kjer starši po njihovi presoji pomo i ne potrebujejo. Grožnja s prekinitvijo sodelovanja ni korektna, saj ne upošteva želja staršev. Vprašanja se nam zastavljajo tudi ob naslednjem:

»Pri odhajanju otrok v posteljo sem varuški povedala, da nikogar ne potrebujem zraven in da lahko sama opravim s svojima otrokoma. Vedno sem legla k njima, ker pa zakonska zveza ni ve delovala in tako sem temu lahko ubežala. In varuška je rekla, da ne smem spati pri njima,,

da morata otroka spati sama, ker sta dovolj stara. Rekla sem, da je, kar zadeva mene, predlog sprejemljiv, da sem pripravljena poskusiti, a samo poskusiti. Mojemu možu je to zelo odgovarjalo, saj je komaj čakal, da spim v spalnici. No in potem sem zvečer šla k otrokoma in jima zaželela lahko noč in nato sem šla v dnevno sobo. Potem pa se je začelo. Otroka sta ves čas kričala in varuška je rekla, da grem lahko k njima, ampak šele takrat, ko bosta določeno čas mirna. Dogovorili smo se za pet minut. Potem sem rekla otrokoma, da če bosta pet minut tiho, bom prišla k njima. Potem sta bila pet minut mirna, jaz pa vseeno nisem smela k njima, ker mi je tako rekla varuška. Nato sta otroka isto ponorela.»

Reakcija otrok je razumljiva. Otroka sta razumela navodila matere, se jih držala s ciljem, da bo mati prišla po petih minutah k njima in ko je prišel čas za izpolnitev obljube, matere ni bilo, ker ji je tako narekovala varuška. Otroka sta bila zelo razočarana, verjela sta besedam matere, le-ta pa jih na koncu ni izpolnila. Ne razumemo ravnanja varuške, saj tudi sama meni, da se moramo ob tem, ko postavimo neko pravilo, tega tudi držati in ga zastopati (Saalfrank 2007), a ona tega ni izpolnila. Tudi M. Kovač Šebart (1990b) se zaveda pomembnosti določenih pravil, saj pravila otroku postavljajo meje, ki ne zavezujejo samo njih, temveč so postavljena tudi pomembnim drugim, tudi njih obvezujejo in zato otroku zagotavljajo občutek varnosti (prav tam, str. 60).

V primeru gospe Buch, ki se je k oddaji prijavila prvotno zaradi denarja in ki ni pričakovala posebne pomoči pri vzgoji otrok, je super varuška nudila podporo pri tem, da bi oče prevzel več odgovornosti pri vzgoji otrok.

»/.../ varuška se je ukvarjala z očetom in mu pokazala, da se ne motim, da se mora bolj ukvarjati z vzgojo otrok. Meni se je posmehoval in mi oporekal. Varuška pa je veliko naredila, ker je le uvidel, kako pomemben je za vzgojo otrok.»

Super varuška je imela pomembno vlogo pri uvidu očeta o njegovi pomembnosti pri vzgoji otrok. S tem je varuška razbremenila mater, saj je pokazala očetu, da mati ni edina odgovorna za vzgojo štirih otrok.

Pri tretji materi, tj. gospe Ziegler, pa se ena izmed težav izraža tudi v odnosu njenega partnerja do njenih sinov. Nenehno jih mora braniti in se postavljati na njihovo stran.

»Ko gre za Tobiasa in Alexa, moja dva najstarejša, se postavim vedno v obrambno pozicijo in nasproti mojemu življenjskemu partnerju.»

O tem, ali ji je varuška svetovala, da mora ravnati drugače, mati ni govorila.

Mati pa je opozorila na nasvet varuške o tem, kako z otroki nakupovati, saj je to lahko za mater zelo stresno.

»Veliko težavo mi je predstavljalo nakupovanje, dretje, ho em imeti to in ono, potem so spet tekli stran, jaz pa sem potem pozabila, kaj potrebujem, ker sem gledala samo za njimi. Zelo stresno, ne moreš se koncentrirati.«

Varuška je materi svetovala, da se z otroki pred nakupovanjem dogovorijo in razmislijo o tem, kaj želijo. Vsak si je lahko izbral eno stvar. Kako je nasvet deloval, bomo analizirali v poglavju 8. 1. 4.

Hipotezo številka 2, ki pravi, da starši menijo, da je bilo s pomojo sodelovanja v resni nostni oddaji doseženo izboljšanje izstopajo ega vedenja otrok, nismo mogli potrditi v vseh primerih, še posebej zato, ker se je svetovanje nanašalo na starše in spremembe njihovih vzgojnih vedenj (predvsem o etov) in vedenje otrok ni bilo tako izstopajo e.

8. 1. 3 Druge vloge super varuške

Svetovanje super varuške pri partnerstvu

Varuška v oddaji ni posredovala samo vzgojnih nasvetov, temve se je ukvarjala tudi z drugimi problemi družine, ki je sodelovala v oddaji. Reševanje teh ima posredni vpliv na vzgojo otrok. V družini gospe Buch se je super varuška ukvarjala z odnosi med partnerjema.

»O e je sodeloval tudi pri snemanju oddaje. Takrat še ni bila jasno razvidna njegova vloga v družini in varuška je poskrbela za najin odnos in svetovala, da otrok ne sme vmešavati v najine težave.«

Podobno je varuška svetovala tudi gospe Maler o tem, kako sprostiti napetost v partnerskem odnosu in njenem vplivu na otroke.

Svetovanje super varuške glede bivalnega prostora

V družini gospe Ziegler je svetovalka priporo ila selitev v ve je stanovanje in družina je sledila njenemu nasvetu:

»/.../ ko smo snemali oddajo, smo bili še v manjšem stanovanju. Ampak varuška je rekla, da bo imel vsak ve prostora v novem stanovanju in da se bodo nekatere napetosti s tem lahko rešile, ker ne bomo viseli eni na drugih. Danes res živimo v ve jem stanovanju, saj smo se kmalu za snemanjem oddaje preselili.«

Super varuška kot osebna podpora

V družini gospe Maler je imela svetovalka pomembno vlogo pri odločitvi o razvezi partnerjev.

»Od osemnajstega leta starosti sem bila poročena s svojim bivšim možem. Na koncu sva se le še zbadala, nisva se prepirala, temveč sva si samo prikrito sporočila. To napetost so otroci seveda zelo močno občutili. /.../ Super varuška mi je svetovala, naj se odločim ali poiščem strokovno pomoč in ohranim zakon ali pa naj se ločim.«

Po snemanju oddaje se je gospa Maler le odločila.

»Ja, po snemanju oddaje se je še nekaj časa vse skupaj vleklo, pred enim letom pa sva se z možem dokončno ločila. On ločitve ni želel. Potem sem spoznala nekoga drugega in mi je tako bilo lažje reči, da je dovolj in da ne želim več. Veliko sva se prepirala. Po daljšem času je v ločitev privolil. Skrbništvo za otroke si deliva. Vsaka dva tedna so pri njemu, v asih pa tudi med tednom.«

Gospa Ziegler se je ob varuški pomoči utila bolj suvereno v svojem vzgojnem ravnanju.

»Najprej je varuška samo opazovala, potem pa je tudi posegala, če je presodila, da je to potrebno. V družini je bila prisotna približno pet dni snemanja od desetih in takrat je vse izjemno funkcioniralo, ne vem. V trenutku, ko je nekdo tu in ko te nekdo opazuje, je veliko lažje, kot če si ponovno sam.«

Mati pa je morda verjela v varuško, v njeno znanje, zato je bila manj negotova, ker je vedela, da bo varuška posredovala, če bo kaj storila narobe.

Varuška je gospe Buch, ki prvotno sicer ni iskala pomoči, nudila tudi podporo ob spoznavanju napak, ki jih je poela v vzgoji in so bile podobne tistim, ki jih je obsojala pri vzgoji svoje matere. Spoznala je, da želi ravnati enako z vsemi otroki, enako, kot se je do tedaj vedla do svojega edinega (starejši sin se je že izselil) sina. Vedenje do sina je bilo izrazito drugačno kot vedenje do hčerke.

»/.../ želim ravnati drugače pri vzgoji otrok in vse otroke obravnavati enako, ker sem videla pri svoji materi, kakšen vpliv ima lahko neenako vedenje do svojih otrok. Ona je živela v družini, kjer so bile štiri hčerke, ko se je končno rodil dolgo pričakovani dek – peti otrok. Moja mama je bila četrta deklica. Bila je tako močno ljubosumna, da edina med petimi otroci ni našla prave poti v svojem življenju. Vedno je imela napade jeze in razburjanja, imela je težave, ni imela urejenega življenja. Tako lahko z malenkostmi oblikujemo življenje nekoga, eprav tega kot mati sploh mogoče ne ugotoviš ali vidiš. Jaz sem se potem pogovarjala z mojo

babico in ji povedala, kako zelo je bila moja mama ljubosumna na brata, nakar je babica rekla, da so to neumnosti in da tega ne more verjeti, jaz pa verjamem, da je to izvor njenega nenormalnega vedenja.»

Super varuška je tako svetovala glede partnerskih odnosov, selitve v drugo stanovanje, družinam pa je bila tudi v osebno oporo.

8. 1. 4 Spremembe v vzgojnem ravnanju staršev kakor tudi v vedenju otrok po snemanju oddaje

Klju no vprašanje, ki smo si ga zastavili je, ali je svetovalka vplivala na vedenje otrok in staršev in ali so bile s tem razrešene težave v družini? Gospa Maler je mnenja, da ji je super varuška pomagala in da je uspela vplivati na spremembo moževega nasilnega vedenja.

»Pomagala mi je recimo pri odlo itvi glede mojega bivšega moža, pa tudi njemu je dopovedala, da z nasiljem ne more vzgajati otrok. Te stvari so postale boljše. Tudi meni osebno je pomagala.»

Težava, zaradi katere je gospa Maler poiskala pomo , se je razrešila. Mož ni bil ve nasilen do otrok. Domnevamo, da je tudi po lo itvi ostalo stanje enako, saj gospa Maler ni omenjala nobenih negativnih ravnanj bivšega moža do njunih otrok.

Gospa Buch meni, da je njen mož dojel, kako pomembna je njegova vloga v vzgoji otrok, o njunem partnerstvu pa je povedala:

»Sedaj je zveza dosti bolj stabilna. Pa najini odnosi so boljši.»

Glede njunih otrok pa pravi, da se njena vzgoja in vedenje otrok nista izboljšali.

»Ne vidim, da bi bilo ravnanje z otroki druga no. Z mojim sinom je odnos še vedno takšen, kot je bil, sicer sedaj vem, v em je problem in zakaj ta problem obstaja, ampak ne morem ga rešiti, rabila bi veliko ve asa. In deklica je tudi zelo problemati en otrok, ki od mene zahteva veliko asa.»

Gospa Buch torej vidi problem njene vzgoje v pomanjkanju asa, hkrati pa se zaveda, da mora za rešitev vzgojnih težav tudi nekaj narediti in da le zavedanje o težavah ni dovolj, da bi se težave tudi rešile. Gospa Buch meni, da je najve pridobila z oddajo prav sama.

»Varuška je meni osebno prinesla najve .«

Verjetno zato, ker je uvidela, da ne želi ravnati tako, kot je ravnala njena mati.

Gospa Ziegler pa pravi, da se je razrešila težava, ki jo je imela z otroci pri nakupovanju.

»Ta težava se je z varuško razrešila. Sedaj si lahko vsak izbere eno zadevo in to morajo izbrati že pred nakupovanjem, kar deluje.«

O težavah, ki jih je imela z možem, pa ne poročamo, tako da ne vemo ali se je zgodila kakšna sprememba na tem področju.

Hipotezo številka 3, ki pravi, da je bila oddaja po mnenju staršev le-tim v pomoč, smo potrdili. Sicer nismo raziskovali tega, v kolikšni meri je pri katerem področju bila pomoč ponujena in težave razrešene, a so vse matere govorile o tem, da jim je oddaja pomagala.

8. 2 MONTAŽA ODDAJE IN IGRANJE PRIZOROV

8. 2. 1 Potek snemanja oddaje

Gospa Maler je povedala, da je bil čas od prijave za sodelovanje v oddaji do snemanja oddaje v družini kratek.

»Kmalu po prijavi nas je RTL poklical, da lahko pridejo. To je šlo potem kar hitro, v dveh mesecih smo dobili termin za snemanje oddaje. Zatem je vse potekalo isto normalno, kot pri vsaki družini. Prvi dan je bil kar krut. Zaradi reklame in predpisov, ki se jih oddaja mora držati, nismo smeli obleči oblačil, pri katerih je ime znamke na vidnem mestu.«

Družine so ob določanju oblačil, ki jih glede na oddajo lahko posamezni člani v družini oblečejo, omejene v izbiri. Vendar so predpisi takšni, držati pa se jih morajo vsi člani družine. Gospa Maler in njen mož sta imela pomisleke tudi glede tehnične poteka snemanja oddaje, tj. prisotnosti kamer, kablov ipd. in o tem, kako bodo vse to sprejeli njihovi otroci.

»Na začetku, pri postavljanju kamer, smo mislili, da se bodo spotikali ob kable in podobno, a ni bilo tako.«

Otroci so torej novo situacijo obvladali brez težav.

Gospa Buch je povedala, da so morali en prizor odigrati.

»/.../ Moji otroci so bili v tem času relativno pridni, tako da je oddajna skupina trdila, da moramo nekaj narediti, da so otroci zelo oz. preveč pridni in da moramo nekaj zaigrati. Potem je bila narejena ena scena, da bi se na televiziji lahko kaj pokazalo.«

Mar ne spada oddaja v žanr resničnosti televizije, kamor naj ne bi sodili zaigrani prizori? Sam naziv resničnosti televizije res asociira na resničnost, a smo že v teoretičnem delu naloge prikazali, da gre pri resničnosti televiziji le za upodabljanje resničnosti. Grabnar (1977) piše, da se noben dogodek na televiziji ne more pojaviti brez zavestne igralske dejavnosti, njegovega vmešavanja in zavestnega predelovanja danega 'naravnega materiala', saj je treba

vsakemu dogodku vnaprej dati poseben poudarek in mu dolo iti smisel. Opisan primer kaže, da ne moremo verjeti RTL-u, ki je v primeru *Leonie* izjavljal, da scenarij za snemanje *Super varuška* ne obstaja in da v oddaji posnamejo le tisto, kar se resni no zgodi (Die 'Super' Nanny 2007, str. 1).

Ker v družini ni bilo spektakularnih prizorov, so morali takšno sceno uprizoriti.

»Roman je bil težiš na tema, namre to, kako ga bomo vklju ili v družinsko življenje.«

V ostalih primerih matere niso poro ale o igranju prizorov med snemanjem oddaje.

Gospa Ziegler ni omenjala ni esar o samem poteku snemanja oddaje, vendar pa je izrazila mnenje, da je snemanje za varuško predstavljalo dodatno obremenitev.

»Mislim pa, da je to za varuško osebno dodatna obremenitev, e ji snemalci govorijo, to je bilo sedaj narobe, ono moramo ponovno posneti. To se ji je že videlo na izrazu obraza. Torej, brez kamer bi vse potekalo še bolje, ker je bila tudi varuška pod asovnim pritiskom. Veliko tega, kar smo na rtovali, nismo mogli narediti.«

Pri snemanju oddaje z gospo Ziegler se torej ponavlja snemanje nekaterih scen, kar ponovno opozarja na upodabljanje resni nosti v oddajah. Ne menimo, da celotna oddaja nima opravka z resni nostjo, menimo le, da je resni nost izkrivljena in ne tako spontana, kot se zdi na prvi pogled pri gledanju oddaje. Lahko se pridružimo mnenju Razaca (2007), da *»/.../ ko resni nostni šov prenaša resni nost v predstavo, hkrati okuži resni nost z uprizoritvijo, proizvaja spektakelsko resni nost.«* (Prav tam, str. 119)

Našo hipotezo številka 5, ki pravi, da so lani sodelujo ih družin v oddaji morali odigrati posamezne prizore, smo v dveh primerih tudi potrdili. O tem bi morali opraviti bolj reprezentativno raziskavo, ki bi nam lahko potrdila, da se v ve ini oddaj nekateri prizori tudi odigrajo in da oddaje niso v celoti posnete spontano.

8. 2. 2 Soo anje sodelujejo ih lanov s kamerami

Zanimalo nas je, ali so se posamezniki pred kamero obnašali druga e kot ponavadi. Pri gospe Maler so otroci celotno situacijo sprejeli dobro, mož pa ne.

»Otrok hrup ni motil. /.../ Otroci so celo situacijo zelo dobro sprejeli. Bili so takšni kot vedno, samo moj mož se je popolnoma pretvarjal, mislim. /.../ jaz se nisem pretvarjala, on pa se je in to popolnoma. Bil je isto druga en, kot je v resnici.«

Predpostavljamo da zato, ker ni hotel, da ga drugi opravljajo. Sprememba vedenja moža gospe Maler je pod vplivom kamer torej o itna.

Podobno reakcijo opazamo tudi pri otrocih gospe Ziegler in njenem partnerju.

»In na za etku je sploh bilo noro, nisva ve prepoznala svojih otrok, tako pridni so bili in ljube i in vse so naredili. To je bilo samo zato, ker so bile zraven kamere, bili so isto pridni. Povedala sva jim, da naj bodo takšni kot so vedno, saj v nasprotnem ne moremo rešiti našega problema. Potem je dolgo trajalo, da so bili res takšni, kot navadno so.«

Spremembe vedenja posameznikov lahko razložimo z interpretacijo Pribaca (2007), ki meni, da je zavest o tem, da so sodelujo i del neke mizanscene in vseskozi izpostavljeni indiskretnemu pogledu gledalcev, brez dvoma prisotna v mislih udeležencev in vpliva na njihovo vedenje (prav tam, str. 227). Za avtorja smo potem `neresni ni` vselej, ko se zavedamo ali si mislimo, da smo opazovani (prav tam).

Gospa Buch pa ni govorila o tem, da bi se posamezniki v njeni družini pred kamero vedli druga e kot sicer.

8. 2. 3 Ob utki sodelujo ih lanov ob snemanju oddaje

Gospa Maler je povedala, da se ji je zdel prvi dan snemanja krut. Domnevamo, da je prvi dan snemanja doživljala tako, ker je bila to za njo isto nova situacija.

Gospa Buch si ni predstavljala, da bo snemanje tako naporno.

»Imela sem že tako probleme, ker sem zbolela. Vse skupaj je bilo zelo naporno in iskreno re eno, si tega nisem tako predstavljala.«

Gospa Buch je zato želela s snemanjem prenehati. Po utila se je tudi izigrano:

»/.../ resni no sem si to predstavljala druga e. Bilo mi je že vsega dovolj, hotela sem prekiniti s snemanjem. Na za etku, ves tisti as postavljanja kamer in vsega potrebnega, to je ogromno dela, pa lu i in vse. Po pogovoru se je zelo hitro za elo, po utila sem se izigrano, ker je bilo vse tako hitro rešeno ali pa se je meni zdelo, da je tako, ne vem. Nekako sem kar spolzela v to celotno zgodbo, ker sem imela težave z gretjem in si nisem mogla privoš iti, da bi pla ala ra une za gretje in otroke je zeblo, jaz pa sem to javno povedala.«

Gospa Buch ni bila pripravljena na snemanje, a se je odlo ila za nadaljevanje snemanja oddaje zaradi finan nih razlogov. Tudi gospa Maler je ob utila podobno, da je vse potekalo preve hitro.

Gospe Ziegler se snemanje oddaje ni zdelo preve naporno, a je omenila, da je bilo za super varuško snemanje dodatna obremenitev.

Iz vseh treh primerov smo videli, da snemanje oddaje ni enostavno za družine in da zahteva njihov trud, potrpežljivost, toleranco. Nobena od sodelujočih mater ni navedla pozitivnih ob utkov, ki bi bili povezani s samim potekom snemanja oddaje.

Menimo, da bi to problematiko bilo potrebno dodatno raziskati, saj otrok ni nihče spraševal o sodelovanju v oddaji in tudi ne o njihovih ob utkih ipd.

8. 2. 4 Predvajanje oddaje in ob utki sodelujejo ih članov ob gledanju le-te

Iz pogovora z gospo Maler smo lahko o predvajanju oddaje izvedeli največ :

»Vse so pa tako ekstremno spravili skupaj. Sploh ne skladno. Mene so na primer nekaj vprašali in so moj odgovor prilepili na neko isto drugo vprašanje. To me je motilo, saj so pred tem trdili, da ne bodo nič spreminjali in da bo vse ostalo tako kot je. Takšne oddaje gledam sedaj s isto drugimi o mi, to moram reči, ker sem videla, kako so meni osebno zamenjali besede.«

Oddaja poteka vsega petinštirideset minut. To pomeni, da morajo svetovanje in posnetke iz dveh tednov strniti v kratkih petinštirideset minut. Domnevamo, da to naredijo tako, da je za gledalce čim bolj zanimivo in tako tudi zmontirajo prizore. Predstavljeni primer potrjuje mnenje K. Jakopi (2007), da morajo tekmovalci v resni nostnih šovih podpisati posebno pogodbo, v kateri se zavežejo, da ne bodo razkrili prav ničesar iz nastajanja oddaje, kot na primer to, da producenti po svoje kreirajo 'resnico' v oddajah, da se posamezni prizori snemajo celo večkrat in da je življenje v hiši resni nostnega šova, recimo *Velikega brata*, po televiziji videti zelo drugače kot sicer (prav tam, str. 212).

Gospa Maler je v zvezi s sceno, o kateri smo pisali in ki govori o tem, kako ji varuška ni dovolila, da gre po petih minutah miru k otrokom, čeprav jim je tako obljubila, izjavila:

»Pa tudi te scene so isto drugače zmontirali in je izpadlo, da sem bila jaz tista neumnica na televiziji in ne super varuška.«

Po takšni izkrivljeni predstavitvi je bila gospa Maler prizadeta. Sedaj tovrstne oddaje gleda drugače, saj se zaveda, kako zelo se resni nost lahko izkrivi.

Gospa Buch je na koncu intervjuja povedala, da bi naslednjič pazila, kaj govori pred kamero:

»/.../ ampak če bi še enkrat sodelovala pri snemanju, potem bi pazila kaj govorim pred kamero. Celotna predstavitev na televiziji ni ravno resnična.«

Tudi iz njenih besed je razbrati, da oddaja ni predvajana v skladu z resni nostjo.

Pri gospe Ziegler pa ni zaslediti nobenih izjav, ki bi nakazovale na izkrivljeno predstavljanje resni nosti pri predvajani oddaji, kar pa ne pomeni, da tega ni bilo.

Hipotezo številka 4, ki govori o tem, da je posneto gradivo bilo zmontirano tako, da ni odražalo stanja v družini, kot so ga percipirale same, smo v dveh primerih potrdili. Glede na teoretsko zasnovo resni nostnih šovov pa lahko domnevamo, da gre vedno za montažo, ki je narejena po zahtevah producenta oddaje. Mogo e bi bilo potrebno raziskati tudi mnenja oz. ob utke otrok ob predvajanju oddaje, saj so le-ti ve inoma v središ u pozornosti.

8. 2. 5 Ob utki sodelujejo ih lanov družine po snemanju oddaje

Zanimale so nas reakcije bližnjega okolja družine na predvajano oddajo in ob utja družin ob soo anju s temi reakcijami, kakor tudi ob utki, ki morda družine spremljajo še danes.

Gospa Maler se je z reakcijami bližnjega okolja težko soo ala. Nekatere izkušnje so bile tudi pozitivne:

»Ja, bilo je tega in onega. Eni so nam bili v podporo, drugi so nas pa zmerjali in obsojali. Še predstavljati si nisem mogla, da bo tako.«

Iz celotnega pogovora vidimo, da so negativne izkušnje prevladovale in da so se dogodki po predvajani oddaji vkoreninili v spomin gospe Maler kot dogodki, za katere je komaj akala, da minejo.

»To so bili težki asi. Prav sre ni smo bili, ko je vse minilo. In ljudje so po snemanju oddaje hudobni. Prepoznajo te na ulici, gledajo te in potem ti pravijo, zakaj smo sploh sodelovali. Ljudje so se razburjali tudi preko interneta in nam govorili, da se slabo vedemo do naših otrok. Veliko ljudi iz našega mesta je povedalo, da vedo, kako to poteka na televiziji in da tudi vedo, kakšni v resnici smo in da se jim je zdela oddaja super. Ker oni vidijo, kako se vedemo do otrok in da nismo takšni, kot je to bilo videti na televiziji. Kadarkoli te na ulici nekdo gleda, si pa takoj misliš, zagotovo me je videl na televiziji. Ko se je oddaja potem enkrat ponovila, se je spet za elo znova, toda sedaj je vse v redu. Naporno pa .«

Glede na to, da so izkušnje sodelujo ih lanov družin precej negativne, menimo, da je bila ponovitev oddaje odve , saj so se negativne izkušnje na ta na in ponovile. Ostali sodelujo i materi nista govorili o reakcijah iz njihovega okolja.

Gospa Ziegler je bila edina, ki je spregovorila o svojih ustvih do svojega vzgojnega ravnanja po svetovanju v oddaji *Super varuška*, torej o strahu, da se bo vrnila k starim vzorcem vedenja.

»Strah me je tega, da se ne bi vrnilo vse na staro. Hitro se zgodi, da se lovek vrne nazaj k starim vzorcem. Mogoče enostavno prevekrat išemo lažjo pot pri zahtevnejših stvareh. Recimo, pri iskanju alternativ imamo še vedno težave, če rečemo ne, tega ne smeš, ampak alternativa bi bila blablabla. Naporno je vedno iskati neke alternative in to ravno zvečer, ko si utrujen in nimaš živcev, da bi to popel.«

Gospa Ziegler se boji, da bi v vzgoji spet ravnala nezainteresirano in nemotivirano, kot je to popela v Asih. Zato v trenutkih, ko ta strah občuti, pokliče super varuško.

»Ona je še vedno tu, ko jo pokličem in celo veliko boljše je, kot pred kamerami.«

Hipotezo številka 6, ki pravi, da so sodelujočelane družine spremljali tudi negativni občutki ob in posnemanju oddaje, čeesar ni bilo zaslediti pri predvajani oddaji, smo potrdili na nekaj primerih. Tako smo negativna občustva in občutke sodelujočih članov ugotavljali pri doživljanju samega snemanja oddaje, pri sprejemanju nasvetov super varuške, pri občutkih med gledanjem predvajane oddaje in pri reakcijah bližnjega okolja družine na predvajano oddajo.

Vtisi in zadovoljstvo sodelujočih družin s super varuško in z oddajo

Matere sodelujejoih družin kljub vsem predstavljenim težavam in negativnim občutkom vrednotijo oddajo kot pozitivno. Gospa Maler zaključii:

»Če pogledam vse skupaj, sem bila zadovoljna. /.../ Mojega moža pa je pripravilo do tega, da ni več tepel otrok, le zadržal se je in na tem je ostalo. /.../ Oddaja je bila v redu, čeprav nekatere stvari niso bile korektne. Vendar če se lovek drži nekaterih stvari, potem oddaja že nekaj prinese in tudi pomaga. Po oddaji sem postala bolj dosledna. Starejši sin se vede primerneje, to že moram reči. Sicer še vedno nisem tako dosledna, kot bi morala biti, je pa veliko bolje. Moj mož pa tudi ni več nasilen do otrok.«

Gospa Maler torej govori o spremembah v vzgojnem ravnanju, nekorektno pa se ji je zdelo, kot domnevamo, da so bila dejanja družinskih članov v oddaji predvajana drugače, kot so se dejansko zgodila.

Gospa Buch pa meni naslednje:

»Varuška je meni osebno prinesla največ. Ko sem hotela prekiniti, sem si mislila, nikoli več, vendar sem hitro videla, da je bila celotna zgodba dobra in pomembna zame. Zanimalo bi me tudi, kako gre drugim družinam, kaj se njim dogaja in kako so. Zelo srečni smo bili, da nam je varuška lahko pomagala. Moji vtisi o njej so samo dobri. /.../ V bistvu je pri meni pozitiven

ob utek glede oddaje, ampak e bi še enkrat sodelovala pri snemanju, potem bi pazila kaj govorim pred kamero. Celotna predstavitev na televiziji ni ravno resni na.»

Gospa Buch je torej zadovoljna z oddajo, pa tudi v imenu družine pravi, da so vsi zelo sre ni, da so lahko pri oddaji sodelovali. Zanimivo se nam zdi izražanje gospe Buch o tem, da bi rada izvedela tudi, kako se po utijo druge družine. Edina zadeva, ki bi jo gospa Buch spremenila, je ta, da bi naslednji pazila kaj govori pred kamero.

Gospa Ziegler je izrazila željo po daljšem poteku svetovanja.

»Pa mogo e je prekratko trajalo to, da je bila varuška samo dolo ene dni aktivno vpletena v vzgojo. Jaz bi si želela, da je trajalo malo dlje.«

Iz navedenega besedila vidimo, da se gospa Ziegler ob pomo i varuške po uti bolj gotovo. Ob zaklju ku intervjuja je izrazila svoj strah pred vrnitvijo k starim vzorcem vedenja, iz esa lahko sklepamo, da je ta strah kar velik in da je gospa Ziegler še vedno negotova pri vzgoji svojih otrok, kar lahko ponovno povzro i težave, v kolikor nadalje ne bo dovolj dosledna pri vzgoji.

8. 3 SKLEP EMPIRI NEGA DELA NALOGE

V empiri nem delu naloge smo analizirali intervjuje, ki smo jih opravili s tremi materami, katerih družine so od leta 2005 do leta 2007 sodelovale v oddaji *Super varuška* in bile deležne njene svetovalne pomo i. Zanimalo nas je, ali je razrešitev vzgojnih težav v oddaji zgolj navidezna, ali so medsebojni odnosi lanov v oddaji sodelujejo ih družin odigrani oz. dramatisirani in ali so med predvajanjem oddaje poudarjene predvsem pozitivne plati svetovanja, ki ga nudi televizija RTL.

Kot pokažejo odgovori intervjuvank, se družine prijavijo za sodelovanje v oddaji predvsem zaradi želje, da bi jim pomagali pri vzgoji otrok, eprav to ni nujno bistven razlog za prijavo k oddaji. Razlog za prijavo je lahko tudi zaslužek. Intervjuvanke menijo, da jim je bilo sodelovanje v oddaji v pomo in nasploh so zadovoljne s sodelovanjem v oddaji, eprav se vse družinske težave v nobeni od sodelujejo ih družin intervjuvank niso razrešile.

V zvezi z igranjem prizorov in montažo v oddaji smo ugotovili, da so lani sodelujejo ih družin v oddaji morali odigrati posamezne prizore, ki so bili zrežirani, ni pa nujno, da je tako v vsaki oddaji. O tem bi bilo smiselno opraviti bolj reprezentativno raziskavo. Ugotovili smo, da je

bilo posneto gradivo montirano tako, da ni bilo odraz dejanskega stanja v družini in kot so ga intervjuvanke same zaznavale. S tem smo tudi potrdili ugotovitve Lascha (1986), da danes živimo v vrtincu slik in objektov, ki ujamejo dogodek in ga ponovno upoasnjeno prikažejo. Ne samo da kamere in snemalne naprave transkribirajo dogodek, temve tudi spreminjajo njegovo kakovost. Avtor ugotavlja, da »/.../ vedno veja uporaba zabeleženih slik uničuje naše občutenje realnosti.« (Prav tam, str. 54) Hkrati pa oddaje montirajo zato, da bi bila predstavitev za gledalce bolj zanimiva. »Ko resnični šov prenaša resničnost v predstavo, hkrati okuži resničnost z uprizoritvijo, proizvaja spektakelno resničnost« (Razac, str. 119) in ne resničnosti kot takšne.

V zvezi s poudarkom na pozitivnih straneh vzgojnega svetovanja v oddaji *Super varuška* smo ugotovili, da sodelujočelane občine in po snemanju oddaje spremljajo tudi negativni občutki pri doživljanju samega snemanja oddaje, pri sprejemanju nasvetov super varuške, pri občutkih med gledanjem predvajane oddaje in pri reakcijah bližnjega okolja na predvajano oddajo same družine.

9 SKLEP

V diplomski nalogi smo na primeru oddaje *Super varuška*, kjer svetovalka Katharina Saalfrank svetuje staršem, kako vzgojno ravnati, obravnavali problematiko posredovanja vzgojnih nasvetov staršem preko televizijskega ekrana. V tej oddaji svetovalka pomaga sodelujo i družini priti do rešitev vzgojnih problemov pri otroku z izstopajo im vedenjem. Kot pokaže konec oddaje, se ti vzgojni problemi v ve ini primerov popolnoma razrešijo. Predpostavljali smo, da je ta 'razrešitev' zgolj navidezna, saj doslej še ni bila opravljena nobena raziskava, ki bi dokazala, da so se ti vzgojni problemi zares razrešili in da imajo vzgojni nasveti, ki jih posreduje voditeljica oddaje, dolgoro ne u inke. Ob tem smo predpostavljali, da so medsebojni odnosi lanov v oddaji sodelujo ih družin odigrani oz. dramatisirani in da so poudarjene predvsem pozitivne plati svetovanja, ki ga nudi televizija RTL.

Pri dokazovanju naših predpostavk smo najprej predstavili proces vzgoje v družini v današnjem asu. Pokazali smo, da so potrebe staršev po vzgojnem svetovanju posledica spremenjenih družbenih razmer. Na tej podlagi Lasch (1986 v Salecl 1991, str. 111) oblikuje tezo, da starši danes niso ve sposobni vzgajati otrok in so vse bolj odvisni od navodil strokovnjakov, masovnih medijev komunikacije, reklamne industrije in pomožnih institucij. Hkrati pa smo ugotovili, da se ustvarjena dogma novega ideala starševstva, ki temelji na tezi, da je za vzgojno razmerje med otrokom in pomembnimi Drugimi odlo ilno ugodno ustveno ozra je v družini, vzpostavi kot problemati na, v kolikor zavra a avtoriteto staršev. V skladu s tem smo ugotovili, da ima vzgoja v sebi vedno tudi prisilno mo in da odrekanje avtoriteti v vzgojnem procesu ne more priversti do oblikovanja posameznika, ki bi mu kot vodilo skozi življenje služil njegov 'glas vesti' (Kova Šebart 2008, 2009).

Analizirali smo tudi pomen izobraževalnih oddaj na televiziji in resni nostnih šovov oz. proces svetovanja staršem preko tega medija oz. tega tipa oddaj. Ugotovili smo, da so oddaje resni nostne televizije vpeljale tako imenovane tehnike terapije, kot so spoved, intervju in intimno razkritje, o ter na ta na in razširile nadzor sodelujo ih. Tako ni nadzorovano le vedenje, ampak tudi ustva, želje in misli posameznikov. Nadzorovanje je tako vdrlo v vedenje subjektov in razkrilo vsebino njihove zavesti in vesti (Pieto 2003 v Jakopi 2004a,

str. 17). Ugotovili smo tudi, da reprezentacija realnosti v resni nostnih šovih ne ustreza resni nosti kot takšni, temve je le podoba resni nosti. Tako tudi pri dnevnik novicah ne moremo trditi, da gre za resnico. Kot zapiše K. Jakopi (2004b) 'realnost', »/.../ ki jo lahko predstavljajo oseba, dogodek ali dokument, ne pomeni tisto, kar 'govorijo', vsaj ne za gledalce novic. Pomeni: lahko me vidiš z lastnimi o mi, kako predstavljam realnost. Videti pomeni verjeti. Toda kar gledalec zares vidi, je novinarsko poro ilo, ki se z vizualnimi dokazi 'naslavlja' na realnost. Novinarji so vpleteni v produkcijo 'realisti ne logike', gledalci pa vidijo le njihovo poro ilo, verzijo, in ne 'resni nost'.« (Prav tam, str. 60–61)

V nadaljevanju naloge smo predstavili oddajo *Super varuška*. Predstavili smo svetovalkine metode dela in analizirali vsebino knjig, v katerih K. Saalfrank obravnava problematiko vzgoje. Predstavili smo tudi na in vzgoje za katerega se svetovalka K. Saalfrank zavzema. Ugotovili smo, da so tisto, za emer starši stremijo, priro niški recepti, za katere verjamejo, da so uspešni in zato tudi oddaja *Super varuška* s svojo ve milijonsko gledanostjo zrcali omenjene želje staršev. Prav te recepte je najti tudi v priro niku svetovalke K. Saalfrank (2007). Vendar pa golo uveljavljanje pravil in u enje priro nikov na pamet terja dolo ene posledice, kar Lasch nazorno prikaže s primerom matere, ki je goltala podatke iz vzgojnega priro nika, kot da bi želela opraviti neki izpit, a je v njenem odnosu do otroka primanjkovalo topline (Lasch 1986 v Kova Šebart 2009, str. 90). Ugotovili smo, da zavedanje o tem in u enje vzgojnih receptov ne zadoš a, saj mora nosilec pravil ta pravila tudi zastopati.

Predstavitvi vzgojnih metod svetovalke K. Saalfrank je sledila predstavitev kritik njene oddaje in metod njenega vzgojnega svetovanja. Nekatere kritike so se izkazale za upravi ene, vendar so bila prisotna tudi kriti na mnenja, ki jih danes ne bi mogli ve podpreti. Tako se na primer svetovalka v novejših oddajah izrecno ukvarja tudi z otrokom, ki kaže izstopajo e vedenje, se z njim pogovarja o njegovih ustvih, o njegovih željah in njegovo mnenje tudi upošteva. Kritiki so ji namre po predvajanju prve oddaje o itali, da tega ne po ne (Deutscher Kinderschutzbund 2004).

Nato smo predstavili dosedaj opravljene raziskave o oddaji *Super varuška*. Ugotovili smo, da je oddaja ve inoma bolj priljubljena pri ženskah kot moških, gledanost pa je tudi boljša s strani tistih, ki imajo otroka, kot pa tistih, ki ga nimajo. Prikazali smo tudi razlike med avstrijsko, nemško in britansko oddajo in ugotovili, da oddaje ve inoma naslavlja matere,

da pa je za vklju evanje o etov v vzgojni proces najbolj odprta britanska oddaja, najmanj pa nemška oddaja *Super varuška*. Grimm (2006) je ugotovil tudi, da gledalci oddaje *Super varuška* ne spadajo med t. i. voajerje, ki gledajo oddajo zgolj iz užitka, ker gre drugim družinam tako slabo, kot je to prvotno kritizirala Nemška zveza za varstvo otrok. Pokazali smo, da raziskav, ki vklju ujejo mnenja in ob utke lanov sodelujejo ih družin ob in po snemanju oddaje ni. To vrzel smo skušali deloma zapolniti z empiri nim delom diplomske naloge.

V empiri nem delu naloge nas je zanimalo subjektivno doživljanje sodelujo ih družin v zvezi s potekom snemanja oddaje, vzgojnega svetovanja ter pomo i, ki jo je svetovalka nudila, kot tudi njihovo mnenje o u inku in trajnosti predlaganih vzgojnih ukrepov, ki so jih dobili v oddaji. Tako smo analizirali intervjuje, ki smo jih opravili s tremi materami, ki so od leta 2005 do leta 2007 sodelovale v oddaji *Super varuška* in bile deležne njene svetovalne pomo i.

Z analizo treh intervjujev smo ugotovili, da se starši v oddajo *Super varuška* prijavljajo predvsem zaradi potrebe po pomo i pri vzgoji, hkrati pa smo ugotovili, da potreba po pomo i pri vzgoji ni nujno bistven razlog za prijavo k sodelovanju v oddaji. Razlogi so lahko tudi druga ni.

Oddaja je po mnenju staršev le-tem v pomo . Vse matere so govorile o tem, da jim je oddaja pomagala in so nasplošno zadovoljne tako z oddajo, kakor tudi s svetovalko. Pri vseh treh intervjuvankah so nastopile dolo ene spremembe na boljše. Res pa je, da se niti pri eni materi niso razrešile vse težave. Tako ne moremo pritrditi kritiki Nemške zveze za varstvo otrok (Deutscher Kinderschutzbund 2004, str. 2) o tem, da je pomo super varuške le kratkoro na, saj smo ugotovili, da so se nekatere spremembe izkazale za dolgoro ne, kot npr. nakupovanje z otroki, boljši partnerski odnosi in prenehanje vzgajanja z nasilnimi metodami. Vloga super varuške se po naših ugotovitvah nanaša tudi na partnersko svetovanje, stanovanjsko svetovanje in tudi na osebno podporo družinam.

V naši raziskavi smo ugotovili, da so dolo eni prizori odigrani in da je predstavitev odvisna od montaže razpoložljivega posnetega materiala. Ugotovili smo, da je bilo posneto gradivo zmontirano tako, da ni odražalo stanja v družini, kot so ga percipirale same. S tem smo potrdili ugotovitve Lascha (1986), da »/.../ vedno ve ja uporaba zabeleženih slik uni uje naše

ob utenje realnosti.« (Prav tam, str. 54) Oddaje pa montirajo zato, da bi bila predstavitev za gledalce in bolj zanimiva.

V zvezi s poudarkom oddaje na pozitivnih straneh svetovanja smo gotovili, da sodelujejo in sodelavane ob in po snemanju oddaje spremljajo tudi negativni občutki, češar pa pri predvajani oddaji ni zaslediti. Negativne občutke so sodelujoči in sodelavane doživljali in izražali ob snemanju oddaje, pri sprejemanju nasvetov super varuške, gledanju predvajane oddaje in pri reakcijah bližnjega okolja družin na predvajano oddajo. Ker negativnih doživljanj in občutkov ni zaslediti med predvajanjem oddaje, lahko trdimo, da so med predvajanjem oddaje *Super varuška* poudarjene predvsem pozitivne plati vzgojnega svetovanja v oddaji.

Vseeno pa lahko, kljub vsem predstavljenim težavam in negativnim občutkom, rečemo, da matere sodelujejo in sodelavane družin oddajo in delo svetovalke K. Saalfrank vrednotijo kot pozitivno.

Skozi analizo smo prišli tudi do novih vprašanj, ki bi lahko predstavljala temelje nekim novim analizam. Tako bi lahko ugotavljali, zakaj nekateri od staršev nasprotujejo prijavi v oddajo *Super varuška*. Ali zaradi tega, ker želijo vzeti vaje v svoje roke, ali pa zato, da ne bi drugi izvedeli, kakšne vzgojne metode uporabljajo. Vprašanje vredno analize je tudi, ali je možje oz. partnerji sodelujejo pri vzgoji otrok in ali prevzemajo odgovornost za njihovo vzgojo. Lahko bi raziskali tudi uporabo različnih vzgojnih metod staršev v družinah, saj bi tako lahko povezali določeno in vzgoje in prisotnost ali pomanjkanje avtoritete s potrebo po pomoči. Prav tako ne moremo z zanesljivostjo trditi, da se igranje prizorov odvija v vsaki oddaji. Tudi za odkrivanje tega dejstva bi morali opraviti bolj reprezentativno raziskavo, ki bi nam potrdila ali ovrгла dejstvo, da se v večini oddaj nekateri prizori tudi odigrajo in da oddaje v celoti niso posnete spontano. Podrobneje bi bilo treba analizirati tudi mnenja oz. občutke otrok ob in po predvajanju oddaje, saj so le-ti večinoma v središču pozornosti. Zanimivo bi bilo vedeti tudi to, kakšni občutki spremljajo otroke.

Z analizo intervjujev treh sodelujočih mater v oddaji *Super varuška* smo ugotovili, da razrešitev vzgojnih težav v oddaji ni zgolj navidezna in da super varuški uspe pomagati staršem tudi na drugih področjih njihovega življenja. Ugotovili smo tudi, da so nekateri prizori v oddaji odigrani, vendar si ne upamo trditi, da to velja za vse oddaje ali pa sploh za celotno oddajo. Oblika predvajane oddaje, predstavitev družine in vzgojnega svetovanja v

njej, je precej odvisna od montaže razpoložljivega posnetega materiala. V povezavi s tem smo ugotovili, da so v oddaji predstavljene predvsem pozitivne plati vzgojnega svetovanja oddaje *Super varuška* in da negativnih ob utkov ali konfliktnih situacij med sodelujoimi člani in varuško ali snemalno skupino v predvajani oddaji ni zaslediti.

Oddaja *Super varuška* torej, po presoji intervjuvanih mam, deloma pomaga staršem pri vzgoji otrok, vendar je tudi za njih vprašljiv na in snemanja in predvajanja oddaje, ki lahko pri sodelujoih članih družine povzroči negativne ob utke in negativno izpostavljenost v okolju v katerem družina živi. O učinkih oddaje je potrebno razmisliti strokovno celovito. Razmislek mora najprej vsebovati analizo slabosti tako vzgojnih ravnanj kot vseh dejavnikov, ki spremljajo snemanje in predvajanje oddaje in se odražajo v vzgoji otrok oz. vplivajo na njihov razvoj. Prednosti in delni ali navidezni učinkini oddaje namreč ne morejo odtehtati morebitnih slabosti, ki bi bile za vzgojo otrok nedopustne.

10 LITERATURA IN VIRI

About Supernanny. Supernanny is a global phenomenon. (2009).

(<http://www.supernanny.co.uk/Help/About-Us.aspx>, pridobljeno 19. 10. 2009).

Arnold, J. Die Super Nannys und ihr Publikum. Ergebnisse einer Wiener Studie. (2006).

(http://www.medienheft.ch/kritik/bibliothek/k26_ArnoldJudith.html, pridobljeno 23. 4. 2010).

Bader, A. Nicht so super diese Nanny. (2006).

(<http://www.ceiberweiber.at/index.php?type=review&area=1&p=articles&id=139>, pridobljeno 9. 10. 2008).

Bente, G., Fromm, B. (1997). Affektfernsehen: Motive, Angebotsweisen und Wirkungen. Opladen: Leske+Budrich.

Bergant, M. (1970). Teme iz pedagoške sociologije. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Bettermann, S., Georgens, S. F. Statt verziehen besser erziehen. *Focus*, 2005(8). (2005).

(http://www.focus.de/kultur/leben/paedagogik-statt-verziehen-besser-erziehen_aid_211839.html, pridobljeno 12. 10. 2009).

Bleicher, J. K. Mediengespräche Augsburg. Super Nanny Ratgeber oder doch nur Quote?. (2006).

(http://www.blm.de/de/pub/grundfunktionen/download_center.cfm?eventdocumentbase=documentbase.detail&doc_id=475, pridobljeno 12. 3. 2007).

Bourdieu, P. (2001). Na televiziji. Ljubljana: Knjižna zbirka Krt.

Braun, Ch. (2001): 'Big Brother' inszeniert. Beitrag zur Klärung dieser Reality-TV-Serie sowie zu einer Analyse der filmischen Wirklichkeits-Inszenierung der Container-Akteure und deren Wahrnehmung beim Publikum. Diplomsko delo. Dunaj: Hauptuniversität.

Bünder, P. (2005). Videogestützte Beratung — 'Super Nanny' und 'Marte Meo'. *Sozial Extra*, 29(10), str. 34–37.

Deutscher Kinderschutzbund. Stellungnahme zur neuen RTL Reality-Serie die Super Nanny. Wuppertal/Hannover. (2004). (http://www.kinderschutzbund-nrw.de/StellungnahmeSuperNanny.htm#_ftn1, pridobljeno 20. 12. 2006).

Die 'Super' Nanny. (2007). (<http://www.netmoms.de/fragendetail/4952166>, pridobljeno 13. 8. 2008).

Durkheim, E. (2009). Vzgoja in sociologija. Ljubljana: Krtina.

Erziehungskompetenzen. Mami schimpft nicht mehr soviel! – Zur Wirkungsweise von Triple P. (2008).

(http://www.triplep.de/pages/infosfuerfachleute/ueber_triple_p/erziehungskompetenzen.htm, pridobljeno 25. 4. 2010).

- Felhofer, C. (2008). 'Super Nannys' - Hilfe zur Selbsthilfe? Diplomsko delo. Dunaj: Hauptuniversität.
- Fende, A. (2010). Pot do zmage v resni nostnem šovu skozi slovenske stereotipe. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Fischer, C. (2005). Podiumdiskussion mit Erziehungsexpertinnen und ATV Super Nannys. Dunaj: Wienextra-Institut für Freizeitpädagogik.
- Godina, V. (1990). Patološki narcis in problem družbeno nujne socializacijske forme. *Anthropos*, 22(1–2), str. 142–175.
- Gorris, L. (2005). Die Kinderflüsterer. Ein Heer von Super Nannys, Erziehungsberatern und Pädagogen will Eltern dabei helfen, ihre Kinder zu erziehen - mit ziemlich widersprüchlichen Empfehlungen. *Der Spiegel*, 2005(29), str. 134–137.
- Grabnar, B. (1977). Televizija – njena brezmejnost in njene meje. Ljubljana: Dopolna delavska univerza Univerzum.
- Grimm, J. (2006a). Super Nannys. Ein TV-Format und sein Publikum. Konstanz: UVK Verlagsgesellschaft mbH.
- Grimm, J. Super Nannys und ihr Publikum. Zusammenfassung der Ergebnisse. (2006b). <http://www.univie.ac.at/ipkw-lammgasse-grimm/forschung.php>, pridobljeno 7. 11. 2008).
- Hafner, A.E. (2006). Die Super Nanny: Rezeption des Erziehungs-Ratgeberformats in Interdependenz zu Selbstkonzept und elterlichen Erziehungsstil. Diplomsko delo. Dunaj: Hauptuniversität.
- Hickethier, K. (2003). Einführung in die Medienwissenschaft. Stuttgart: Metzler.
- Hildebrandt, A. Die 'Super Nanny' will nicht mehr super sein. (2008). (http://www.welt.de/fernsehen/article1950008/Die_Super_Nanny_will_nicht_mehr_super_sein.html), pridobljeno 10. 10. 2008).
- Hill, A. (2005). Reality TV: Audiences and Popular Factual Television. London: Routledge.
- Ho evar, A. (2009). Otroci v družinah gejev in lezbijk. *Sodobna pedagogika*, 60(4), str. 204–217.
- Hundesalz, A. (1995). Die Erziehungsberatung. Grundlagen, Organisation, Konzepte und Methoden. München: Juventa Verlag.
- Jakopi , K. (2004a). Televizijska resni nost. *Monitor ISH*, VI(1), str. 7–23.
- Jakopi , K. (2004b). Diskurz resnice o TV-novicah. *Monitor ISH*, VI(1), str. 47–62.
- Jakopi , K. (2007). Resnica o teleresni nosti. V: Razac, O. (ur.). *Ekran in živalski vrt: spektakel in udoma evanje od kolonialnih razstav do Big Brotherja*. Ljubljana: Maska.

- Jeri ek Klanšek, H. (2000). Mediji, ki vplivajo na vzgojo, ali vzgoja, ki vpliva na medije? *Sodobna pedagogika*, 51(3), str. 40–56.
- Kobolt, A. (ur.) (2010). Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Kovač Šebart, M. (1990a). Vzgoja, družba, posameznik. *Sodobna pedagogika*, 43(9–10), str. 487–498.
- Kovač Šebart, M. (1990b). O namenih in stilih vzgajanja nekoliko drugače. *Iskanja – vzgoja, prevzgoja*, 7(9), str. 48–69.
- Kovač Šebart, M., Javornik, M. (1991). Herbartov koncept vzgoje. *Sodobna pedagogika*, 42(3/4), str. 138–147.
- Kovač Šebart, M. (2002). Samopodobe šole. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kovač Šebart, M., Krek, J. (2007). Ali je šola imanentno, da lahko deluje samo nedemokratično? Demokratično v šoli, avtonomija subjekta in Zakon. *Sodobna pedagogika*, 58(posebna izdaja), str. 30–55.
- Kovač Šebart, M., Hočevar, A., Mažgon, J., Štefanc, D. (2008). An Analysis of Educational Efforts within the modern Family – the Breakdown of Authority and its Consequences. V: Makiełło-Jaruga, G. (ur.). *Wymiary przestrzeni życiowej współczesnej rodziny*. Kraków: Oficyna Wydawnicza AFM, str. 201–214.
- Kovač Šebart, M. (2009). Znamenja avtoritarnosti i ljubezni v permisivnem simejnemu vzhovani. V: Terkulov, V. (ur.), Božarova, O. (ur.), Aksman, D. (ur.) (2009). *Osvita: problemi ta perspektivi: materiali naukovoji konferenciji*. Gorlivka: Ministerstvo osviti i nauki Ukrajini; Gorlivski državni pedagogični institut inozemnih mov; Krakovska akademija imeni A. F. Modževskega, str. 87–93.
- Kovač Šebart, M., Krek, J. (2009). Vzgojna zasnova javne šole. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Krei, A. Jahres-Rekord: Die Super Nanny mit starken Quoten. (2006). (<http://www.quotenmeter.de/index.php?newsid=14354>, pridobljeno 10. 9. 2006).
- Kuhar, S. (1966). Kako poteka delo v vzgojni posvetovalnici. V: Jelenc, Z. (ur.). *Obisk v vzgojni posvetovalnici: Vloga vzgojnega svetovalnega dela v našem sistemu vzgoje in izobraževanja*. Ljubljana: Vzgojna posvetovalnica.
- Lasch, C. (1981). Geborgenheit. Die Bedrohung der Familie in der modernen Welt. München: Steinhausen.
- Lasch, C. (1986). Narcistična kultura. Zagreb: Naprijed.

- Lasch, C. (1992). Socializacija reprodukcije in zlom avtoritete. V: Bahovec, D. E. (ured.), *Vzgoja med gospostvom in analizo*. Ljubljana: Krt.
- Majcen, N. (2006). Nemški talk show – fenomen pogovorne televizijske kulture. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Mayring, Ph. (1999). Einführung in die qualitative Sozialforschung. Weinheim: Psychologie Verlags Union.
- Matoski, M., Planšak, M. (2008). Medijsko sporo anje. U no gradivo za drugi letnik pri predmetu Medijsko sporo anje na višješolskem strokovnem programu Medijska produkcija. Ljubljana: Zavod IRC.
- Meins, T. Hilfe, die 'Super Nanny' ist wieder da!. (2007). (<http://www.loovt.de/hilfe/die-super-nanny-ist-wieder-da>, pridobljeno 25. 5. 2008).
- Mesec, B. (1997). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Meyers Lexikon. (brez letnice). (<http://www.lexikon.meyers.de/meyers/Lebenshilfe>, pridobljeno 12. 11. 2008).
- Mielich, J. (1996). Reality-TV: Authentizität und Ästhetik am Beispiel der Sendung Augenzeugenvideo. Alfeld/Leine: Coppi-Verlag.
- Pribac, I. (2007). Resni nostne pošasti. V: Razac, O. (ur.). *Ekran in živalski vrt : spektakel in udoma evanje od kolonialnih razstav do Big Brotherja*. Ljubljana: Maska.
- Puhar, J. (1966). Vzgojno usmerjanje, vodenje in svetovanje. V: Jelenc, Z. (ur.). *Obisk v vzgojni posvetovalnici: Vloga vzgojnega svetovalnega dela v našem sistemu vzgoje in izobraževanja*. Ljubljana: Vzgojna posvetovalnica.
- Quoten-Hit 'Super Nanny': Wissenschaftler warnen. (2004). (<http://www.handelsblatt.com/news/Default.aspx?p=203116&t=ft&b=831764>, pridobljeno 12. 10. 2006).
- Rat und Hilfe: Bibliotheken schlagen 'Super Nanny' - Trend geht zur Ratgeber-Literatur: 21 Millionen Ausleihen. (2008). (<http://www.dailynet.de/BildungTraining/18308.php>, pridobljeno 10. 10. 2008).
- Razac, O. (ur.) (2007). Ekran in živalski vrt : spektakel in udoma evanje od kolonialnih razstav do Big Brotherja. Ljubljana: Maska.
- Redefining Reality TV: Exploring Viewers' Perceptions of Nine Subgenres. (2008). (http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/0/9/1/3/3/pages91331/p91331-1.php, pridobljeno 24. 4. 2010).
- Reality Show. (2007). (<http://show.eu/realityshow.html>, pridobljeno 25. 4. 2010).

- Riesman, D. (1967). *The Lonely Crowd*. New Haven in London: Yale University Press.
- Rosenmayr, D. (2006). *Die Super Nannys. Die Rezeption des Fernsehformates in Familien unter besonderer Berücksichtigung der Beratungsfunktion*. Diplomsko delo. Dunaj: Hauptuniversität.
- Saalfrank, K. (2007). *Die Super Nanny. Glückliche Kinder brauchen starke Eltern*. München: Wilhelm Goldmann Verlag.
- Saalfrank, K. 'Vernachlässigung ist auch Gewalt'. Intervju v spletni reviji *Stern.de*. (2008a). (<http://www.stern.de/unterhaltung/tv/Interview-Super-Nanny-Der-Moment-%D6ffentlichkeit/637822.html>, pridobljeno 10. 10. 2008).
- Saalfrank, K. 'Koch hat keine Ahnung'. Intervju v spletni reviji *Spiegel-Online*. (2008b). (<http://www.spiegel.de/kultur/gesellschaft/0,1518,528779,00.html>, pridobljeno 5. 7. 2008).
- Saathoff, G., Grimm, E. Zusammenfassung der Diskussion zur Sendung 'Super-Nanny'. Veränderung der Sendung. (1996). (www.ag78.de/Dateien/02/Zusammenfassung%20Diskussion%202010-05.doc, pridobljeno 17. 12. 2007).
- Sagadin, J. (2004). Tipi in vloga študij primerov v pedagoškem raziskovanju. *Sodobna pedagogika*, 55(4), str. 88–101.
- Salecl, R. (1991). *Disciplina kot pogoj svobode*. Ljubljana: Krt.
- Schweizerischer Bund für Elternbildung. Definitionen. (2009). (http://www.elternbildung.ch/images/4_SBE_Definitionen_0609.pdf, pridobljeno 19. 5. 2010).
- Super Nanny: Cathy Sarrai aurait perdu son bebe. (2009). (<http://tele.premiere.fr/News-Tele/Super-Nanny-Cathy-Sarraai-aurait-perdu-son-bebe>, pridobljeno 19. 10. 2009).
- Štefanc, D. (2003). Zasebnost otrok v javni šoli. *Sodobna pedagogika*, 54(4), str. 42–68.
- TelefonSeelsorge. Statistik der MAIL – Beratung. (brez letnice). (http://www.telefonseelsorge.de/hintergrund/statistik_internet.htm, pridobljeno 15. 4. 2010).
- Themel, F. Ihr Auftritt bitte, Super Nanny! (brez letnice). (http://209.85.135.104/search?q=cache:xPxPZlyy8wAJ:www.pikler-hengstenberg.at/pdf/report_wienweb.pdf+Ihr+Auftritt+bitte,+Super+Nanny!&hl=de&ct=clnk&cd=1&gl=at, pridobljeno 29. 10. 2006).
- Theunert, H. Ist die 'Super-Nanny' wirklich super? Fernsehen als Lebenshelfer in der Erziehung. (2005). (http://www.familienhandbuch.de/cmain/f_Aktuelles/a_Erziehungsfragen/s_1853.html, pridobljeno 25. 6. 2008).

Tratar, A. (2002). Televizija kot dejavnik reprodukcije spolne diferenciacije in pomen vzgoje za medije. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Tschöpe-Scheffler, S. (2003). Elternkurse auf dem Prüfstand. Wie Erziehung wieder Freude macht. Opladen: Leske in Budrich.

Vidmar, K. (1990). Realizem v televiziji. V: Zajc, M. (ur.) (1993). *Gledanje na daljavo: recepcija televizije na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenski gledališki in filmski muzej.

Wahl, K. (ur.) (2006). Helfen 'Super Nanny' und Co.?: ratlose Eltern - Herausforderung für die Elternbildung. Weinheim (idr.): Beltz.

Wie denken Eltern über 'Die Super Nanny'?. (brez letnice). (<http://www.familienwelt.de/content/view/270/43/>, pridobljeno 3. 8. 2009).

Zajc, M. (ur.) (1993). *Gledanje na daljavo: recepcija televizije na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenski gledališki in filmski muzej.

Zaviršek, D. (2009). Otrok ne potrebuje o eta in mame, potrebuje odgovorne odrasle. *Dnevnikov objektiv*, 12. September 2009, str. 12–15.

Žigon, N. Premagajte strah pred spremembami. (2009). (<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:SyR311bUO00J:www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/3136/Premagajte-strah-pred-spremembami+ne%C5%BEa+%C5%BEigon+pozitivno+star%C5%A1evstvo&cd=3&hl=de&ct=clnk&gl=at>, pridobljeno 23. 10. 2010).

Žižek, S. (1987). *Jezik, ideologija, Slovenci*. Ljubljana: Delavska enotnost.

<http://abc.go.com/shows/supernanny>, pridobljeno 14. 10. 2009.

<http://supernania.onet.pl/>, pridobljeno 19. 10. 2009.

<http://www.cuatro.com/supernanny/rocio-ramos-paul/>, pridobljeno 19. 10. 2009.

<http://www.sos-tata.tv/tata/home.html>, pridobljeno 19. 10. 2009.

http://witchclub.ro/e107_plugins/forum/forum_viewtopic.php?96285, pridobljeno 19. 10. 2009.

<http://tripatlas.com/Supernanny>, pridobljeno 19. 10. 2009.

<http://www.dobreksiazki.pl/b9027-i-ty-mozesz-miec-superdziecko.htm>, pridobljeno 19. 10. 2009.

<http://www.cuatro.com/microsites/sosadolescentes/elprograma.html>, pridobljeno 19. 10. 2009

http://www.rtl.de/ratgeber/familie_874387.php, pridobljeno 5. 7.2007.

<http://www.gewis.de/umfragen.html>, pridobljeno 25. 4. 10.

<http://www.dksb.de/CONTENT/SHOWPAGE.ASPX?CONTENT=456&TPL=1>, pridobljeno 18. 5. 2010.

<http://www-theol.uni-graz.at/cms/ziel/66451/DE/>, pridobljeno 20. 5. 2010.

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Aldijana Tabu i , rojena 16. 06. 1983 v Ljubljani, redna študentka Filozofske fakultete v Ljubljani, smer pedagogika in nemški jezik in književnost, izjavljam, da sem diplomsko nalogo z naslovom 'Oddaja Super varuška. Hitra pomoč staršem pri vzgoji otrok – resnica resni nostnega šova' napisala samostojno ob pomoči dr. Mojce Kovač Šebart in dr. Jasne Mažgon. Diplomsko naloga je avtorsko delo, uporabljeni viri in literatura so korektno navedeni in niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Kraj in datum:

Podpis študentke:

Priloge

Priloga A: INTERVJU 1: Gospa Maler

Statistični podatki:

Starost gospe Maler v času intervjuvanja: 35

Število otrok: 2

Spol in starost otrok v času snemanja oddaje: 5 let/moški, 8 let/moški

čas snemanja oddaje: Avgust 2005

čas intervjuvanja: Avgust 2009

A: Kako ste prišli na idejo prijaviti se k oddaji *Super varuška* in zakaj ste se prijavili?

M: **Pogosto smo gledali to oddajo doma, potem pa sem si mislila, da bi lahko sodelovala tudi naša družina, saj smo tudi mi imeli podobne težave, kot so jih imele prikazane družine. Potrebna nam je bila pomoč.**

A: Torej ste Vi prijavili Vašo družino k sodelovanju?

M: Jaz sem nas prijavila k oddaji *Super varuška* in bolj ali manj sem se sama odločila za to, da bomo sodelovali.

A: Pa se je Vaš sedaj bivši mož strinjal s tem?

M: **Moj bivši mož ni bil za to, saj se je bal, da nas bodo ljudje, ki jih poznamo, po oddaji ogovarjali.**

A: Kaj pa ste Vi menili na to?

M: Meni je vseeno, naj govoriho. Hotela sem samo, da nam nekdo pomaga.

A: In zakaj niste poiskali pomoči nekje drugje? Mogoče v neki posvetovalnici?

M: Ne vem, nisem seznanjena s tem, kje bi lahko dobila brezplačno pomoč. Oddaja se mi je pa kar sama ponudila. (smeh)

A: Zakaj to niste se prijavili k oddaji *Super varuška*?

M: Ker sem potrebovala pomoč pri vzgoji.

A: Vem pa je bil Vaš problem oz. zakaj ste potrebovali pomoč?

M: Moj mož je bil problem. **Sama sem dobro shajala z otroki, vendar mojemu bivšemu možu to ni šlo od rok. Otroke je tudi udaril, jaz pa sem postajala vedno bolj nemo. Mislila sem si, da tako ne gre naprej. In ko so imeli otroci na telesu modrice, je mož vedno rekel, da to ni posledica njegovega ravnanja, temveč da so se nekje udarili. Vedno je imel izgovor. Jaz sem poskušala posredovati in sem bila na strani otrok, mož pa je to razumel kot da jim popušča, pravno so otroci zlobni. Želela sem si, da bi drugače vzgajal otroke.** Pa izkazalo se je potem, da sem imela prav. Tudi super varuška je delila mnenje z menoj.

A: Koliko pa sta bila stara otroka?

M: Mlajši je bil star pet let, starejši pa osem let.

A: In oboje je bil nasilen do njiju?

M: Ja, saj Vam pravim. Si predstavljate, kako sem se jaz mogla potutiti ob tem?

A: Ja, si lahko predstavljam.

M: No saj.

A: In kako so zadeve potekale potem, ko ste se že prijavili?

M: Ah, to je bilo eno dva tri. **Kmalu po prijavi nas je RTL poklical, in lahko pridejo. To je šlo potem kar hitro, v dveh mesecih smo dobili termin za snemanje oddaje. Zatem je vse potekalo isto normalno, kot pri vsaki družini. Prvi dan je bil kar krut. Zaradi reklame in predpisov, ki se jih oddaja mora držati, nismo smeli obleči oblačil, pri katerih je ime znamke na vidnem mestu.**

A: Ali ste morali na še kaj drugega paziti?

M: Ne, samo na obleke.

A: Ste dobili kakšno odškodnino za Vaše sodelovanje?

M: Prosim?

A: Ali Vam je Tresor plačal kaj za sodelovanje?

M: Ja, dobili smo pa dva tisoč evrov. Pogodba se podpiše in potem se vse skupaj za ne.

A: Pa se spomnite, kaj je pisalo v pogodbi?

M: Ne, to no se res ne spomnim. Hotela sem samo, da se svetovanje za ne in pogodba mi sploh ni bila pomembna.

A: V redu, če se ne spomnite.

M: (Zanika z glavo)

A: Povedali ste, da ste se prijavili predvsem zaradi Vašega moža.

M: Ja, to no.

A: V kakšnem odnosu pa ste bili takrat z možem?

M: Veste, v asih ni bilo tako slabo, kot je bilo kasneje z leti. **Od osemnajstega leta starosti sem bila poročena s svojim bivšim možem. Na koncu sva se le še zbadala, nisva se prepirala, temveč sva si samo prikrito sporočala. To napetost so otroci seveda zelo močno občutili.**

A: Pa je varuška vedela za tovrsten vajin odnos?

M: Povedala sem ji, saj mi je to ležalo kot kamen na srcu. Jaz že pri intervjujih s super varuško nisem govorila nič dobrega o njemu. Enostavno sem iskreno povedala, da imam samo še zelo malo ustevljive ljubezni do njega. On samo živetari, z moje strani tu ne obstaja nobena zveza. Enostavno sem povedala samo resnico, tudi pred kamerami. Mislila sem, da bo končno dojel in da se bo potrudil izboljšati stvari. Mogoče pa on tega sploh ni hotel. **Super varuška mi je svetovala, naj se odločim ali poiščem strokovno pomoč in ohranim zakon ali pa naj se ločim.**

A: In se je kaj s pomočjo oddaje spremenilo med vama?

M: **Ja, po snemanju oddaje se je še nekaj naša vse skupaj vleklo, pred enim letom pa sva se z možem dokončno ločila. On ločitev ni želel. Potem sem spoznala nekoga drugega in mi je tako bilo lažje reči, da je dovolj in da ne želim več. Veliko sva se prepirala. Po daljšem času je v ločitev privolil. Skrbništvo za otroke si deliva. Vsaka dva tedna so pri njemu, v asih pa tudi med tednom.**

A: Torej ste sledili nasvetu varuške?

M: Ja, sem. Mislim, da je imela prav, saj je za otroka res bolje tako, kot je sedaj. Bolj srečna sta videti, in manj zaskrbljena. Pa tudi z novim partnerjem se dobro razumeta.

A: Ste imeli kakšne težave med snemanjem oddaje? Kako ste to sprejeli, otroci predvsem?

M: **Otrok hrup ni motil. Na začetku, pri postavljanju kamer, smo mislili, da se bodo spotikali ob kable in podobno, a ni bilo tako. Otroci so celo situacijo zelo dobro sprejeli. Bili so takšni kot vedno, samo moj mož se je popolnoma pretvarjal, mislim.** Varuška je hotela izboljšati moje vedenje, čeprav sem bila jaz tista, ki je držala s svojimi otroci. Prijavila sem se k oddaji samo zaradi svojega moža. On pa se je pred kamero pretvarjal.

A: Kako pretvarjal?

M: Sorodniki so mi po oddaji povedali, da ne morem tako govoriti o njem, ampak **jaz se nisem pretvarjala, on pa se je in to popolnoma. Bil je isto drugačen, kot je v resnici.** In zato nam tudi super varuška ni mogla veliko pomagati, saj on ni bil tak kot je bil navadno.

A: Otroci pa se pravi kamere niso motile?

M: Ne.

A: Pa Vam je super varuška uspela pomagati?

M: Ja je, še kar.

A: Kako to mislite?

M: **Pomagala mi je recimo pri odložitvi glede mojega bivšega moža, pa tudi njemu je dopovedala, da z nasiljem ne more vzgajati otrok. Te stvari so postale boljše. Tudi meni osebno je pomagala.** Ja, (razmišlja) v bistvu je pomagala.

A: Kaj pa otroka? Je imelo svetovanje tudi na njiju kak vpliv?

M: Veliko tega se je rešilo s tem, ko je moj bivši mož prenehal z nasilno vzgojo. Pa saj otroka niti prej nista bila slaba. Pa šlo je bolj za mojega moža.

A: Pa je bilo med svetovanjem kaj takega, kar Vas je motilo pri varuški ali pa se Vam je zdelo vse v redu?

M: Nekaj stvari pa me je le motilo. Zato sem ji pogosto nasprotovala.

A: Kaj pa na primer?

M: **Hotela je recimo, da izdelamo to enosovno na rt, kar pa pri nas zaradi moje službe ni bilo mogoče. Ali pa da mora en otrok tako dolgo čakati na kosilo, dokler drugi ne dokonča svoje domače naloge. En je hodil v malo šolo in domačo nalogo je reševal deset minut, drugi pa je hodil v tretji razred in porabil za domačo nalogo tudi do eno uro. Kaj takega pa si nisem želela, saj je to mu enje. Mislila sem si, da ni razumela, ali ni želela razumeti, kaj mislim. Povedala je tudi, da lahko vse skupaj prekinemo, če se s tem ne strinjam.**

A: Aha.

M: Kar me je še motilo, je bilo to, da se varuška sama ni držala stvari, ki jih je povedala.

A: Res? Se spomnite kakšnih primerov?

M: Ja, seveda! **Pri odhajanju otrok v posteljo sem varuški povedala, da nikogar ne potrebujem zraven in da lahko sama opravi s svojima otrokoma. Vedno sem legla k njima, ker pa zakonska zveza ni več delovala in tako sem temu lahko ubežala. In varuška je rekla, da ne smem spati pri njima, da morata otroka spati sama, ker sta dovolj stara. Rekla sem, da je, kar zadeva mene, predlog sprejemljiv, da sem pripravljena poskusiti, a samo poskusiti. Mojemu možu je to zelo odgovarjalo, saj je komaj čakal, da spim v spalnici. No in potem sem zvečer šla k otrokoma in jima zaželela lahko noč in nato sem šla v dnevno sobo. Potem pa se je začelo. Otroka sta ves čas kričala in varuška je rekla, da grem lahko k njima, ampak šele takrat, ko bosta določeno mirna. Dogovorili smo se za pet minut. Potem sem rekla otrokoma, da če bosta pet minut tiho, bom prišla k njima. Potem sta bila pet minut mirna, jaz pa vseeno nisem smela k njima, ker mi je tako rekla varuška. Nato sta otroka isto ponorela. Tako jih še nikoli nisem doživela. Pa tudi te scene so isto drugače zmontirali in je izpadlo, da sem bila jaz tista neumna na televiziji in ne super varuška.**

A: Aha, pravite, da so bile scene drugače spravljene skupaj?

M: Ja, pa še kako! (cinično smeh)

A: Le povejte.

M: To je bila izkušnja zase. Najprej sem se veselila predvajanja oddaje in že na samem začetku se mi je ob gledanju oddaje zdelo, da nekaj ni v redu. Nisem se mogla spomniti, da sem nekatere stvari govorila. In potem je začel tekel in meni je bilo vse manj jasno. Potem pa mi je kliknilo. **Vse so pa tako ekstremno spravili skupaj. Sploh ne skladno. Mene so na primer nekaj vprašali in so moj odgovor prilepili na neko isto drugo vprašanje. To me je motilo, saj so pred tem trdili, da ne bodo nič spreminjali in da bo vse ostalo tako kot je. Takšne oddaje gledam sedaj s isto drugimi o mi, to moram reči, ker sem videla, kako so meni osebno zamenjali besede.**

A: Kakšni občutki so Vas torej spremljali, ko ste spoznali, da ste videti v isto drugo ni luži?

M: Bila sem zelo frustrirana. Ah.

A: Pa se vam zdi, da je uspeh super varuške predstavljen na televiziji v enaki meri, kot se je to dejansko zgodilo? Ali pa je tudi to izkrivljeno?

M: Nisem opazila nič takega, da bi lahko rekla da ni.

A: Razumem. Kako pa so potem reagirali sosede, sorodniki, prijatelji ali drugi na predstavitev oddaje?

M: **Ja, bilo je tega in onega. Eni so nam bili v podporo, drugi so nas pa zmerjali in obsojali. Še predstavljati si nisem mogla, da bo tako.**

A: Ali lahko podrobneje opišete vaše izkušnje z reakcijami iz okolja?

M: **To so bili težki časi. Prav sre ni smo bili, ko je vse minilo. In ljudje so po snemanju oddaje hudobni. Prepoznajo te na ulici, gledajo te in potem ti pravijo, zakaj smo sploh sodelovali. Ljudje so se razburjali tudi preko interneta in nam govorili, da se slabo vedemo do naših otrok. Veliko ljudi iz našega mesta je povedalo, da vedo, kako to poteka na televiziji in da tudi vedo, kakšni v resnici smo in da se jim je zdela oddaja super. Ker oni vidijo, kako se vedemo do otrok in da nismo takšni, kot je to bilo videti na televiziji. Kadarkoli te na ulici nekdo gleda, si pa takoj misliš, zagotovo me je videl na televiziji. Ko se je oddaja potem enkrat ponovila, se je spet začelo znova, toda sedaj je vse v redu. Naporno pa .**

A: Pa ste bili s super varuško zadovoljni, se je izplačalo sodelovanje?

M: **Če pogledam vse skupaj, sem bila zadovoljna.** Pogovori, ki so potekali po oddaji, mi niso kaj preve prinesli, saj si ni vzela dovolj časa za to. Nasplošno je bilo tako, da lahko rečem, da nam ni posebej pomagalo. **Mojega moža pa je pripravilo do tega, da ni več tepel otrok, le zadržal se je in na tem je ostalo.**

A: Kaj ste zaključili iz izkušnje biti del oddaje *Super varuška*?

M: **Oddaja je bila v redu, prav nekateri stvari niso bile korektne. Vendar se človek drži nekaterih stvari, potem oddaja že nekaj prinese in tudi pomaga. Po oddaji sem postala bolj dosledna. Starejši sin se vede primerneje, to že moram reči. Sicer še vedno nisem tako dosledna, kot bi morala biti, je pa veliko bolje. Moj mož pa tudi ni več nasilen do otrok.**

Priloga B: INTERVJU 2: Gospa Buch

Statistični podatki:

Starost gospe Buch v času intervjuvanja: 39

Število otrok: 5

Spol in starost otrok v času snemanja oddaje: 7 let/ženski, 5 let/ženski, 4 let/moški, novorojenček/ženski/ in še en polnoletni otrok, ki ne stanuje več v skupnem gospodinjstvu, zato po to njih letih nismo niti spraševali.

čas snemanja oddaje: Oktober 2006

čas intervjuvanja: September 2009

A: Kako ste prišli na idejo prijaviti se k oddaji *Super varuška* in zakaj ste se prijavili?

B: Ja, to je pa kar malo daljša zgodba. Bila sem brezposelna in morala sem hoditi na računalniški tečaj, uiti se rokovati z internetom, pisati prošnje za službo in ta tečaj sem obiskovala dva meseca. Bilo je tudi veliko drugih ljudi. **Na tečaj za brezposelne sem spoznala prijatelja, ki me je leto dni za tem pripeljal na idejo sodelovanja pri oddaji *Super varuška*. Ne vem, ali bi druga družina prijavila, saj so bili moji otroci v tem času relativno pridni.** Pa tudi tako ne vem ali bi sploh imela sama dovolj poguma, saj gre vse na televizijo.

A: Torej ste Vi prijavili Vašo družino k sodelovanju?

B: Ja, jaz sem nas prijavila na pobudo prijatelja.

A: Kaj pa Vaš partner, se je strinjal z Vami?

B: Ni se ne strinjal, ne nasprotoval. Nevtralen pa. Prepustil je stvari meni.

A: In zakaj niste poiskali pomoči nekje drugje? Mogoče v neki posvetovalnici?

B: No ja, veste, moji otroci so bili pridni takrat, tako da nisem potrebovala svetovanja, ampak **v bistvu sem prvotno šla v oddajo zaradi denarja, torej prijatelj mi je povedal o tem in na televiziji so mi povedali, da tu lahko nekaj zaslužim**, da so zainteresirani.

A: Kdo je bil zainteresiran?

B: RTL je pokazal veliko zanimanje za nas predvsem zaradi tega, ker je bilo toliko otrok, seveda jim je bilo to zelo všeč. Prišli so do mene in določili termin za snemanje in potem sem rekla ja, bomo pa videli.

A: In potem ste pa snemali z vsemi vašimi otroci?

B: Ne, ne. Pri snemanju oddaje smo zajeli samo moje štiri otroke, ki so bili tri leta mlajši kot sedaj, saj so minila to no tri leta odkar je snemanje oddaje *Super varuška* potekalo. Najmlajši otrok je bil ravno rojen in imel je komaj dve kili. In veliki sin ima drugega otroka, saj sem se že z osemnajstimi leti poročila. Mlajši štirje pa imajo istega otroka.

A: To je skupaj pet otrok. Kje pa je bil še peti otrok?

B: Ah, to je moj sin, najstarejši. On se je že odselil, nekaj let nazaj.

A: Koliko so stari Vaši otroci sedaj?

B: Najstarejša je stara deset let, druga je stara osem let, potem pride sin, ki je star sedem let in še najmlajša, ki je stara 3 leta. Najstarejši pa tako ni doma.

A: In Vi niste imeli nobenih težav z otroci, prijavili ste se samo zaradi denarja?

B: Ja, kaj pa drugega. Bila sem brezposelna in z oddajo sem videla enkratno možnost priti do nekaj več denarja. Težav takrat z otroci res nisem imela, pa normalno, kot jih ima vsaka družina, ampak ni esar, kar bi me pripeljalo do tega, da moram poiskati pomoč.

A: In kako je potem potekalo snemanje oddaje?

B: Na samem za etku jaz osebno nisem utila tako velikega napora, prvi dan in drugi, vendar pa je prišlo vmes to, da nisem mogla več. **Imela sem že tako probleme, ker sem zbolela. Vse skupaj je bilo zelo naporno in iskreno reeno, si tega nisem tako predstavljala.**

A: Ste mislili, da bo snemanje oddaje potekalo lažje in bolj enostavno?

B: Ja, tako sem pa mislila in **resni no sem si to predstavljala druga e. Bilo mi je že vsega dovolj, hotela sem prekiniti s snemanjem. Na za etku, ves tisti as postavljanja kamer in vsega potrebnega, to je ogromno dela, pa lu i in vse. Po pogovoru se je zelo hitro za elo, po utila sem se izigrano, ker je bilo vse tako hitro rešeno ali pa se je meni zdelo, da je tako, ne vem. Nekako sem kar spolzela v to celotno zgodbo, ker sem imela težave z gretjem in si nisem mogla privošt iti, da bi pla ala ra une za gretje in otroke je zeblo, jaz pa sem to javno povedala.**

A: Denar ste torej potrebovali za to, da bi pla ali gretje?

B: Ja, samo za to.

A: Kako pa so vaši otroci reagirali na snemanje?

B: Ah moji otroci so bili takšni kot vedno, ni jih motilo snemanje. O itno sem bila jaz tista, ki je to snemanje ob utila kot najbolj naporno. Sigurno ima tudi bolezen kaj opraviti s tem. **Moji otroci so bili v tem asu relativno pridni, tako da je oddajna skupina trdila, da moramo nekaj narediti, da so otroci zelo oz. preve pridni in da moramo nekaj zaigrati. Potem je bila narejena ena scena, da bi se na televiziji lahko kaj pokazalo.**

A: To pomeni, da ste morali prizore odigrati?

B: Ja, ampak samo en prizor.

A: Kako je to potekalo?

B: **Roman je bil težiš na tema, namre to, kako ga bomo vklju ili v družinsko življenje.** Pa tudi stanje s sobami je bilo poudarjeno, saj je on edini imel prehodno sobo. On je seveda druga en od deklic, kar je tudi razumljivo. Stalno provocira in je vedno posebnej. Sedaj hodi tudi v šolo.

A: Torej ste odigrali sceno z njim. Kakšno pa?

B: Ni posebnega, pa samo kako me e sestram igra e na glavo, kjer navidezno pride do konflikta med njimi.

A: Kaj pa predvajanje oddaje? Se Vam je zdelo, da je vse predstavljeno, tako kot ste si vi predstavljali, da bo?

B: Nisem ravno vedela, kaj bodo predvajali in kaj ne, moram pa re i, da mi je bilo nerodno, ko sem videla sebe na televiziji, kako govorim, da nimam denarja, da bi pla ala gretje.

A: Se Vam je zdelo, da je bil uspeh varuške v predvajani oddaji bolj poudarjen, kot je bil dejansko?

B: Težav takrat sploh ni bilo in ne morem re i, da je kaj pomagala. Prizor je že tako odigran.

A: Torej menite, da je bilo svetovanje predstavljeno v svoji pozitivni lu i na ra un rešitve tako reko neobstoje e težave?

B: Ja, mislim tako.

A: Kako pa se je okolje odzvalo po predvajani oddaji?

B: Nisem imela nekih izkušenj s tem. Ali pa nisem hotela imeti. (smeh)

A: Je imela super varuška potem sploh kakšno vlogo pri vas, e niste imeli problemati nih otrok?

B: Seveda je imela, ja, ja. Pomagala je pri nekaterih bistvenih stvareh.

A: Katerih pa?

B: Mene je recimo spodbudila, da sem razmišljala o svoji vzgoji in da sem dojela stvari, o katerih prej sploh nisem razmišljala.

A: Kaj pa na primer?

B: Na primer to, da sedaj **želim ravnati druga e pri vzgoji otrok in vse otroke obravnavati enako, ker sem videla pri svoji materi, kakšen vpliv ima lahko neenako vedenje do svojih otrok. Ona je živela v družini, kjer so bile štiri h erke, ko se je kon no rodil dolgo pri akovani de ek – peti otrok. Moja mama je bila etrta deklica. Bila je tako mo no ljubosumna, da edina med petimi otroci ni našla prave poti v svojem življenju. Vedno je imela napade jeze in razburjanja, imela je težave, ni imela urejenega življenja. Tako lahko z malenkostmi oblikujemo življenje nekoga, eprav tega kot mati sploh mogo e ne ugotoviš ali vidiš. Jaz sem se potem pogovarjala z mojo babico in ji povedala, kako zelo je bila moja mama ljubosumna na brata, nakar je babica rekla, da so to neumnosti in da tega ne more verjeti, jaz pa verjamem, da je to izvor njenega nenormalnega vedenja.**

A: Aha, in to je Vam potem pomagalo?

B: Nisem enostavno želela, da moj sin doživlja izbruhe jeze in da se razburja in kot mama lahko naredim veliko napak že z malenkostmi in zato je bilo težiš e oddaje na integraciji Romana v enako življenje kot ga imajo deklice.

A: To pomeni, da ste deklice obravnavali druga e kot de ka?

B: Ja. Do njega sem bila druga na, bolj stroga, ali manj ljube a. In no em ga ve razlikovati od ostalih otrok. Pri tem mi je super varuška res pomagala, da sem spoznala, da se ne smem tako vesti. Varuška pa pravi, da si mora lovek vzeti za vse otroke enako koli ino asa, da se eni otroci ne bi utili zapostavljeno na ra un drugih in da mora biti pravi en do vseh in tako mi je varuška zelo pomagala vzpostaviti ravnotežje, da bi vse potekalo pravi no.

A: Vam je varuška pomagala še na kakšnem podro ju in ali je bilo pri njej tudi kaj takega, kar Vam ni bilo vše ali kar niste mogli sprejeti?

B: Veliko mi je pomagala pri partnerstvu. **O e je sodeloval tudi pri snemanju oddaje. Takrat še ni bila jasno razvidna njegova vloga v družini in varuška je poskrbela za najin odnos in svetovala, da otrok ne smeva vmešavati v najine težave. Sedaj je zveza dosti bolj stabilna. Pa najini odnosi so boljši.**

A: Super. Torej je varuška, e prav razumem, poudarila, da ne smeta svojih težav izražati v pri o otrok?

B: Ja. Pa varuška se je ukvarjala z o etom in mu pokazala, da se ne motim, da se mora bolj ukvarjati z vzgojo otrok. Meni se je posmehoval in mi oporekal. Varuška pa je veliko naredila, ker je le uvidel, kako pomemben je za vzgojo otrok.

A: Pa je bilo med svetovanjem kaj takega, kar Vas je motilo pri varuški ali pa se Vam je zdelo vse v redu?

B: Ne pri njej me ni ni motilo. Edino, kar sem pa tudi že omenila, je bil ta nered s kamerami, kabli, lu mi.Uh.

A: Se je od takrat kaj spremenilo pri vedenju otrok ali v vaših odnosih?

B: Ne da bi jaz opazila. **Ne vidim, da bi bilo ravnanje z otroki druga no. Z mojim sinom je odnos še vedno takšen, kot je bil, sicer sedaj vem, v em je problem in zakaj ta problem obstaja, ampak ne morem ga rešiti, rabila bi veliko ve asa. In deklica je tudi zelo problemati en otrok, ki od mene zahteva veliko asa.**

A: Pa ste bili s super varuško zadovoljni, se je izpla alo sodelovanje?

B: **Varuška je meni osebno prinesla najve . Ko sem hotela prekiniti, sem si mislila, nikoli ve , vendar sem hitro videla, da je bila celotna zgodba dobra in pomembna zame. Zanimalo bi me tudi, kako gre drugim družinam, kaj se njim dogaja in kako so. Zelo sre ni smo bili, da nam je varuška lahko pomagala. Moji vtisi o njej so samo dobri.**

A: Kaj ste zaklju ili iz izkušnje biti del oddaje *Super varuška*?

B: **V bistu je pri meni pozitiven ob utek glede oddaje, ampak e bi še enkrat sodelovala pri snemanju, potem bi pazila kaj govorim pred kamero. Celotna predstavitev na televiziji ni ravno resni na.**

Priloga C: INTERVJU 3: Gospa Ziegler

Statistični podatki:

Starost gospe Ziegler v času intervjuvanja: 32

Število otrok: 3

Spol in starost otrok v času snemanja oddaje: 11 let/moški, 7 let/moški, 2 leti/ženski

čas snemanja oddaje: Marec 2007

čas intervjuvanja: September 2009

A: Kako ste prišli na idejo prijaviti se k oddaji *Super varuška* in zakaj ste se prijavili?

Z: **Idejo, da bi prijavila družino za sodelovanje v oddaji, sem dobila takrat, ko je svojo družino za sodelovanje prijavila prijateljica.** Moj partner sploh ni bil za to, da nas prijavim, ampak ga je hitro minilo.

A: Prijavili ste se torej kljub nasprotovanju Vašega partnerja? Zakaj?

Z: Saj sem tako ali tako jaz odgovorna za vzgojo in vedela sem, da je že čas, da nekaj naredim.

A: Zakaj ste se torej prijavili k oddaji?

Z: **Bilo je zaradi dveh velikih fantov, en za ne, potem se pretepa in najmanjša to vidi in tudi sama me e stvari okrog. Vsak od njiju je resni no priden, ko je sam, pa tudi pripravljen pomagati. Ko sta skupaj, pa nastopijo težave. Potem pa partner še napa no odreagira in situacijo še poslabša.**

A: Kakšno vlogo pa ima Vaš partner pri poslabšanju situacije?

Z: To je pa patchwork-družina²⁴, in vse otroke, ki niso njegovi, povezuje z njihovimi biloškimi o eti. Biološki o e po ne to, otrok bo tudi tak in to je v bistvu vodilo do problemov. Najmanjša je njegova.

A: Kaj pa ostala dva?

Z: Vsi so od drugih o etov. **S partnerjem se kregava, ker mi o ita, da sem preve mehka pri vzgoji dveh starejših otrok. Meni pa se zdi, da je on preve mehke pri vzgoji svoje h erke. Opazi se razlika med 'mojimi otroci' in 'najino deklco'.**

A: Potem ste Vi v konfliktu s partnerjem?

Z: Ja. Sicer pa ni enostavno. **Ko gre za Tobiasa in Alexa, moja dva najstarejša, se postavim vedno v obrambno pozicijo in nasproti mojemu življenjskemu partnerju.** Veliko rajše bi videla, da smo vsi skupaj ena družina.

A: Ja to bi bilo res boljše.

Z: Ja.

A: Koliko pa so bili stari otroci?

Z: Starejša dva sta bila enajst in sedem, mala pa stara dve leti.

A: In zakaj niste poiskali pomo nekje drugje? Mogo e v neki posvetovalnici?

Z: Zato ker sem že imela izkušnje s psihološkim svetovanjem. **Pri psihologu smo bili že pred tem, toda zame je slaba stran ta, da vidi mojega otroka samo eno uro. Super varuška pa opazuje zadevo dlje asa in tudi ve, kako napetost neke situacije naraš a in kaj takrat otrok po ne, pomembna pa je tudi lastna vpetost v celo situacijo. Ampak, e grem sedaj k psihologu, je to druga situacija, vse se odvija isto druga e, kot e bi bilo to doma.**

²⁴ Družina, kjer niso vsi otroci od istega o eta in matere

A: Aha, potem menite, da vam super varuška lahko bolj pomaga kot pa psihološko svetovanje?

Z: Ja, pa saj mi tudi je!

A: Kako pa?

Z: **Veliko težavo mi je predstavljalo nakupovanje, dretje, ho em imeti to in ono, potem so spet tekli stran, jaz pa sem potem pozabila, kaj potrebujem, ker sem gledala samo za njimi. Zelo stresno, ne moreš se koncentrirati. Ta težava se je z varuško razrešila. Sedaj si lahko vsak izbere eno zadevo in to morajo izbrati že pred nakupovanjem, kar deluje.**

A: Menite torej, da vam je super varuška pomagala pri problematiki nem vedenju Vaših otrok?

Z: Ja, je. In to zelo. Zame je bilo nakupovanje res neznosno, zdaj me pa celo veseli.

A: Pa Vam je varuška tudi kako druga e pomagala, je igrala kakšno posebno vlogo za Vas?

Z: Ja meni je bila v veliko podporo. **Najprej je varuška samo opazovala, potem pa je tudi posegala, e je presodila, da je to potrebno. V družini je bila prisotna približno pet dni snemanja od desetih in takrat je vse izjemno funkcioniralo, ne vem. V trenutku, ko je nekdo tu in ko te nekdo opazuje, je veliko lažje, kot e si ponovno sam. Pa mogo e je prekratko trajalo to, da je bila varuška samo dolo ene dni aktivno vpletena v vzgojo. Jaz bi si želela, da je trajalo malo dlje. Ampak tako nam je tudi dobro.**

A: Vam je svetovala tudi pri em drugem?

Z: Hmmm. Ja, v bistvu **ko smo snemali oddajo, smo bili še v manjšem stanovanju. Ampak varuška je rekla, da bo imel vsak ve prostora v novem stanovanju in da se bodo nekatere napetosti s tem lahko rešile, ker ne bomo viseli eni na drugih. Danes res živimo v ve jem stanovanju, saj smo se kmalu za snemanjem oddaje preselili.**

A: Pa je bilo med svetovanjem kaj takega, kar Vas je motilo pri varuški ali pa se Vam je zdelo vse v redu?

Z: Zdi se mi, da je svoje delo res dobro opravila, celo boljši vtis o njej imam, kot sem ga imela preden sem jo spoznala.

A: Kako pa ste doživljali snemanje oddaje, predvsem doživljanje otrok me zanima?

Z: Midva z možem nisva imela nobenih težav. **In na za etku je sploh bilo noro, nisva ve prepoznala svojih otrok, tako pridni so bili in ljube i in vse so naredili. To je bilo samo zato, ker so bile zraven kamere, bili so isto pridni. Povedala sva jim, da naj bodo takšni kot so vedno, saj v nasprotnem ne moremo rešiti našega problema. Potem je dolgo trajalo, da so bili res takšni, kot navadno so.**

A: Kako dolgo pa je to trajalo?

Z: Recimo prve tri, štiri dni, ko je bila varuška samo opazovalka v družini. Ne vem isto natanko. Snemanje oddaje je bilo že precej nazaj. (smeh)

A: Potem so se pa otroci vedli isto normalno, kot navadno?

Z: Ja, hvala Bogu, saj nam je lahko super varuška samo tako pomagala. e ne bi bilo vse zaman.

A: Se Vam je snemanje zdelo naporno?

Z: Ne, ne kaj preve . **Mislim pa, da je to za varuško osebno dodatna obremenitev, e ji snemalci govorijo, to je bilo sedaj narobe, ono moramo ponovno posneti. To se ji je že videlo na izrazu obraza. Torej, brez kamer bi vse potekalo še bolje, ker je bila tudi varuška pod asovnim pritiskom. Veliko tega, kar smo na rtovali, nismo mogli narediti.**

A: Ali to pomeni, da se dolo ene scene tudi ve krat snemajo?

Z: Ja, seveda se. Saj vem, kaj si mislite, jaz sem bila tudi tako za udena, ko sem to doživela, ker sem mislila, da je vse res, kar vidim v tej oddaji. Zdaj pa vem, da ni.

A: Se Vam zdi, da je tudi uspeh varuške v predvajani oddji prikazan v ve ji meri, kot je to v bistvu bilo?

Z: Ne, nisem imela tega ob utka, eprav nikoli ne več. (smeh)

A: Pa ste bili s super varuško splošno zadovoljni, se je izpla alo sodelovanje?

Z: **Ona je še vedno tu, ko jo pokli em in celo veliko boljša je, kot pred kamerami.**

A: Kaj ste zaključili iz te izkušnje, biti del oddaje *Super varuška*?

Z: Kar nekaj nam je prinesla ta oddaja. Nakupovanje je postalo veliko lažje in še danes poteka brez težav. **Strah me je tega, da se ne bi vrnilo vse na staro. Hitro se zgodi, da se lovek vrne nazaj k starim vzorcem. Mogoče enostavno prevekrat išemo lažjo pot pri zahtevnejših stvareh. Recimo, pri iskanju alternativ imamo še vedno težave, ker rečemo ne, tega ne smemo, ampak alternativa bi bila blablabla. Naporno je vedno iskati neke alternative in to ravno zvečer, ko si utrujen in nimaš živcev, da bi to popel.**

Priloga D: POSTOPEK OBLIKOVANJA OPISOV

V postopku oblikovanja opisov smo najprej naredili zapis povzetkov intervjujev. Nato pa smo zapisali oznake za posamezna področja, ki smo jih vsebinsko razdelili.

INTERVJU 1

Gospa Maler je v času intervjuvanja stara petintrideset let in je mati dveh sinov, ki so bili med snemanjem oddaje stari pet in osem let. Pred letom dni se je ločila, vendar je bila v času snemanja oddaje *Super varuška* (poletje 2005) še poročena z očetom njenih otrok. Prijava k oddaji *Super varuška* je temeljila na odločitvi gospe Maler same. Njen mož je nasprotoval tej odločitvi. Menila je, da se morajo nasilne vzgojne metode njenega (sedaj bivšega) moža izboljšati. Po prijavi je bil na razporedu za snemanje kmalu določen termin in snemanje oddaje se je začelo. To je šlo potem kar hitro. Prvi dan je bil kar krut. Zaradi reklame in predpisov, ki se jih oddaja mora držati, sodelujočim članom niso smeli obleči oblačila, pri katerih je ime znamke na vidnem mestu. Zakonca Maler sta bila na začetku zaskrbljena, kako bo deloval celoten medijski spektakel na njihove otroke in ali se bodo otroci znašli v tem hrupu. Vendar otrok hrup ni motil. Na začetku pri postavljanju kamer so mislili, da se bodo spotikali ob kable in podobno, kar pa ni bilo tako. Za otroke novi vsakdan ni predstavljal nobenih težav, oni so ostali takšni kot so navadno bili. Gospa Maler pa se je jezila zaradi vedenja njenega moža, ker se je po njenem mnenju vedel isto drugače kot navadno. Zakonska zveza gospe Maler je bila v zelo slabem stanju, saj sta se na koncu samo še prepirala. Te napetosti so otroci seveda zelo malo koristili. Super varuška je gospe Maler takoj svetovala, da se hitro odloči za ločitev ali reševanje težav, ker bodo drugače vse zakonske težave postale breme otrok. Po snemanju oddaje se je gospa Maler po dolgem premisleku odločila ločitvijo od svojega moža. Na začetku se mož ni želel ločiti, potem sta se pa le sporazumela. Gospa Maler ni mogla sprejeti vseh nasvetov super varuške, kar je tudi odprto in iskreno povedala. Motilo jo je, da se varuška ni držala vsega, kar je rekla. Jezila se je ob mislih na nekatere njeve dela super varuške in poutila se je prevarano ob gledanju izkrivljene predstavitve njene osebnosti na televiziji. Jezilo jo je namreč, kako je bila njena osebnost predstavljena na televiziji. Skupaj izrezani stavki kot tudi situacije, ki so bile izrezane iz celote, so se zdeli gospe Maler vse drugo kot korektni. Za družino Maler so se po predvajanju oddaje začeli težki dnevi. Dolgo je trajalo, da so se lahko mirno sprehajali, ne da bi jih kdo prepoznal. Kljub vsemu je bila gospa Maler s super varuško zadovoljna. Ponujene svetovalne pogovore, ki naj bi potekali po snemanju oddaje, vidi gospa Maler kot manj koristne. Gospe Maler je oddaja vendarle nekaj prinesla, saj je postala dosti bolj mirna in bolj dosledna pri vzgoji otrok. Nekatere stvari se ji niso zdele korektno. Starejši sin je postal mirnejši in oče je prenehal z nasiljem.

/Gospa Maler je v času intervjuvanja stara petintrideset let in je mati dveh sinov, ki so bili med snemanjem oddaje stari pet in osem let. Pred letom dni se je ločila, vendar je bila v času snemanja oddaje *Super varuška* (poletje 2005) še poročena z očetom njenih otrok./ **Oznake:** družina, starost, število in spol otrok, starost matere, stan.

/Prijava k oddaji *Super varuška* je temeljila na odločitvi gospe Maler same. Njen mož je nasprotoval tej odločitvi. Menila je, da se morajo nasilne vzgojne metode njenega (sedaj bivšega) moža izboljšati./ **Oznake:** motivacija za sodelovanje, potek prijave, lastna odločitev za sodelovanje, vzgojne težave, potreba po pomoči, nasilen mož pri vzgoji.

/Po prijavi je bil na razporedu za snemanje kmalu določen termin in snemanje oddaje se je začelo. To je šlo potem kar hitro./ **Oznake:** določanje termina, začetek snemanja.

/Prvi dan je bil kar krut. Zaradi reklame in predpisov, ki se jih oddaja mora držati, sodelujočim članom niso smeli obleči oblačila, pri katerih je ime znamke na vidnem mestu./ **Oznake:** predpisi oddaje, brezplačna reklama, omejevanje sodelujočih članov, soočanje s situacijo, vpliv na gledalce.

/Zakonca Maler sta bila na začetku zaskrbljena, kako bo deloval celoten medijski spektakel na njihove otroke in ali se bodo otroci znašli v tem hrupu. Vendar otrok hrup ni motil. Na začetku pri postavljanju kamer so mislili, da se bodo spotikali ob kable in podobno, kar pa ni bilo tako. Za otroke novi vsakdan ni predstavljal nobenih težav, oni so ostali takšni kot so navadno bili. Gospa Maler pa se je jezila zaradi vedenja njenega moža, ker se je po njenem mnenju vedel isto drugače kot navadno./ **Oznake:** potek snemanja, reakcija otrok, pri akovanju staršev, sprejemanje situacije, reakcija moža.

/Zakonska zveza gospe Maler je bila v zelo slabem stanju, saj sta se na koncu samo še prepirala. Te napetosti so otroci seveda zelo malo koristili. Super varuška je gospe Maler takoj svetovala, da se hitro odloči za ločitev ali reševanje težav, ker bodo drugače vse zakonske težave postale breme otrok. Po snemanju oddaje se je gospa

Maler po dolgem premisleku odločil se je za ločitev od svojega moža. Na začetku se mož ni želel ločiti, potem sta se pa le sporazumela. / **Oznake:** partnerski odnosi v zakonski zvezi, vpliv le-teh na otroke, vloga super varuške, ločitev.

/Gospa Maler ni mogla sprejeti vseh nasvetov super varuške, kar je tudi odprto in iskreno povedala. Motilo jo je, da se varuška ni držala vsega, kar je rekla. Jezila se je ob mislih na nekatere njeve dela super varuške in poutila se je prevarano ob gledanju izkrivljene predstavitve njene osebnosti na televiziji. / **Oznake:** nestrinjanje z varuško, jeza ob svetovalnem delu varuške, obutek biti prevaran.

/Jezilo jo je namreč, kako je bila njena osebnost predstavljena na televiziji. Skupaj izrezani stavki kot tudi situacije, ki so bile izrezane iz celote, so se zdeli gospe Maler vse drugo kot korektni. / **Oznake:** predvajanje oddaje, izkrivljenost, montaža.

/Za družino Maler so se po predvajanju oddaje začeli težki časi. Dolgo je trajalo, da so se lahko mirno sprehajali, ne da bi jih kdo prepoznal. / **Oznake:** čas po predvajanju oddaje, težki časi za družino, prepoznavnost družine in njeno trajanje, občutki sodelujejo njihov pri predvajanju oddaje.

/Kljub vsemu je bila gospa Maler s super varuško zadovoljna. / **Oznake:** zadovoljstvo z varuško.

/Ponujene svetovalne pogovore, ki naj bi potekali po snemanju oddaje, vidi gospa Maler kot manj koristne. / **Oznake:** svetovanje po oddaji, neinkovitost le-tega.

/Gospa Maler je oddaja vendarle nekaj prinesla, saj je postala dosti bolj mirna in bolj dosledna pri vzgoji otrok. / **Oznake:** uinkovitost svetovanja, spremembe, uspeh, korist.

/Nekatere stvari se ji niso zdele korektne. / **Oznake:** nestrinjanje, krivica.

/Starejši sin je postal mirnejši in oče je prenehal z nasiljem. / **Oznake:** uinkovitost svetovanja, spremembe, pomoč.

INTERVJU 2

Gospa Buch je v času intervjuvanja stara devetintrideset let in je mati petih otrok. Najstarejši otrok je iz prve zakonske zveze in že nekaj časa ne živi doma. Ostali štirje otroci so otroci sedanjega zakonskega partnerja gospe Buch. Gospa Buch ima veliko družino. Najstarejši otrok se je že izselil. Med preostalimi otroci so tri deklice in eden deček, ki se 'problematično' vede. Idejo za prijavo k oddaji *Super varuška* je gospe Buch dal dober prijatelj. Ali bi se gospa Buch takrat sama prijavila, ne more reči, saj v tistem času ni imela nekih velikih težav z otroki. Njena odločitev je temeljila na zaslužku skozi odškodnino za sodelovanje. RTL je pokazal zanimanje za družino gospe Buch, saj je imela veliko otrok. Gospa Buch je obutila oddajo kot bolj naporno kot je to prvotno mislila. Njena bolezen je predstavljala dodatne težave. Gospa Buch, ki si je celotni proces snemanja predstavljala lažje, je hotela prekiniti s snemanjem. Poutila se je tudi malo izigrano, saj si ni mislila, da bo po enem pogovoru zadeva že zaključena. Ker ni bilo nobenih spektakularnih situacij, je RTL uprizoril takšno situacijo, ker v nasprotnem ne bi bilo dovolj snemalnega materiala. Njen sin Roman, ki je kot deček odraščal s tremi sestrami, naj bi predstavljal težišče oddaje, saj je kazal 'problematično' vedenje. Med snemanjem oddaje so se pojavili spomini na lastno otroštvo gospe Buch. Želi v vzgojo otrok posegati drugače, kot je to poela njena mati in želi si enakega ravnanja do vseh svojih otrok. Zdi se ji tudi, da je veliko stvari odvisno od malenkosti, ki se jih tako ona kot njena mati sploh nista zavedali. Varuška je dala gospe Buch dobre vzgojne nasvete, kako se lahko do vseh svojih otrok vede enako, kar je gospe Buch zelo pomagalo. Varuška je pustila zelo dober vtis pri gospe Buch in njena družina je bila zelo srečna, da jim je varuška lahko pomagala. Partner gospe Buch in oče njenih otrok ni vedno prisoten pri vzgoji otrok. Varuška je pomagala gospe Buch okrepiti stabilnosti njune zveze in poboljšati partnerske odnose in jasno prikazati očetu njegove vzgojne obveznosti. Ravno tako je priporočila, naj starša ne vključita otrok v reševanje njihovih težav, ampak naj jih rešita sama. Varuška je veliko časa preživela tudi s partnerjem gospe Buch. Poskušala mu je prikazati kako pomembna je vzgoja otrok in sodelovanje staršev pri vzgajanju. Poudarila je, da je pomembno jemati vzgojo resno in podpirati svojo partnerko. Gospa Buch je bila tista, ki je največ pridobila z oddajo. Na celotno zadevo gleda kot dobro in pomembno za njo. Gospa Buch niutila nobenega izboljšanja v vedenju do svojih otrok. Tudi vzgoja njene najmlajše deklice je v času intervjuvanja 'problematična'. Super varuška je kljub nekaterim snemalnim težavam pri gospe Buch pustila pozitiven občutek. Samo nekatere zadeve bi gospa Buch naslednji naredila drugače. Če bi še enkrat sodelovala pri snemanju, bi pazila kaj govori pred kamero, saj jo je spremljal občutek sramu ob predvajanju izjav o njenih finančnih težavah. Celotna predstavitve na televiziji ni ravno resna.

/Gospa Buch je v času intervjuvanja stara devetintrideset let in je mati petih otrok. Najstarejši otrok je iz prve zakonske zveze in že nekaj časa ne živi doma. Ostali štirje otroci so otroci sedanjega zakonskega partnerja gospe Buch. Gospa Buch ima veliko družino. Najstarejši otrok se je že izselil. Med preostalimi otroci so tri deklice in eden deček, ki se 'problematično' vede. / **Oznake:** starost matere, število in spol otrok, stan, velika družina, 'problematičen' deček.

/Idejo za prijavo k oddaji *Super varuška* je gospe Buch dal dober prijatelj. Ali bi se gospa Buch takrat sama prijavila, ne more reči, saj v tistem času ni imela nekih velikih težav z otroki. Njena oddaja je temeljila na zaslužku skozi odškodnino za sodelovanje./ **Oznake:** oddaja k prijavi, ne imeti vzgojnih težav, vpliv prijatelja, motivacija za sodelovanje, zaslužek.

/RTL je pokazal zanimanje za družino gospe Buch, saj je imela veliko otrok./ **Oznake:** zanimanje za družino, veliko število otrok.

/Gospa Buch je obutila oddajo kot bolj naporno kot je to prvotno mislila. Njena bolezen je predstavljala dodatne težave. Gospa Buch, ki si je celotni proces snemanja predstavljala lažje, je hotela prekiniti s snemanjem./ **Oznake:** naporno snemanje, pri akovanju, želeli prekinitev.

/Poutila se je tudi malo izigrano, saj si ni mislila, da bo po enem pogovoru zadeva že zaključena./ **Oznake:** obitek biti izigran, prehitro postopek do snemanja.

/Ker ni bilo nobenih spektakularnih situacij, je RTL uprizoril takšno situacijo, ker v nasprotnem ne bi bilo dovolj snemalnega materiala. Njen sin Roman, ki je kot deček odraščal s tremi sestrami, naj bi predstavljal težišče oddaje, saj je kazal 'problematično' vedenje./ **Oznake:** odsotnost spektakularnih situacij, pridni otroci, uprizoritev, sinovo 'problematično' vedenje, določitev težišča oddaje.

/Med snemanjem oddaje so se pojavili spomini na lastno otroštvo gospe Buch. Želi v vzgojo otrok posegati drugače, kot je to počela njena mati in želi si enakega ravnanja do vseh svojih otrok. Zdi se ji tudi, da je veliko stvari odvisno od malenkosti, ki se jih tako ona kot njena mati sploh nista zavedali./ **Oznake:** spomini iz preteklosti, želeli nekaj spremeniti, nezavedno, primer lastne matere, enako ravnanje do otrok.

/Varuška je dala gospe Buch dobre vzgojne nasvete, kako se lahko do vseh svojih otrok vede enako, kar je gospe Buch zelo pomagalo./ **Oznake:** vzgojni nasveti, pomoč.

/Varuška je pustila zelo dober vtis pri gospe Buch in njena družina je bila zelo srečna, da jim je varuška lahko pomagala./ **Oznake:** učinkovitost svetovanja, pozitiven vtis o svetovalki, zadovoljstvo v družini.

/Partner gospe Buch in oče njenih otrok ni vedno prisoten pri vzgoji otrok./ **Oznake:** odsotnost očeta pri vzgoji.

/Varuška je pomagala gospe Buch okrepiti stabilnost njene zveze in poboljšati partnerske odnose in jasno prikazati očetovo njegovo vzgojno obveznost. Ravno tako je priporočila, naj starša ne vključujeta otrok v reševanje njihovih težav, ampak naj jih rešita sama. Varuška je veliko časa preživela tudi s partnerjem gospe Buch. Poskušala mu je prikazati kako pomembna je vzgoja otrok in sodelovanje staršev pri vzgajanju. Poudarila je, da je pomembno jemati vzgojo resno in podpirati svojo partnerko./ **Oznake:** pomoč in vpliv na partnerstvo, izboljšanje odnosov, ukvarjanje z očetom, pomembnost vzgoje, svetovanje pri partnerstvu, vloga varuške.

/Gospa Buch je bila tista, ki je največ pridobila z oddajo. Na celotno zadevo gleda kot dobro in pomembno za njo./ **Oznake:** osebna korist matere, pomembnost oddaje, pozitiven vtis.

/Gospa Buch niutila nobenega izboljšanja v vedenju do svojih otrok. Tudi vzgoja njene najmlajše deklice je v času intervjuvanja 'problematična'./ **Oznake:** učinkovitost ali neučinkovitost svetovanja, 'problematična' deklica.

/Super varuška je kljub nekaterim snemalnim težavam pri gospe Buch pustila pozitiven obitek./ **Oznake:** pozitiven vtis, težave pri snemanju.

/Samo nekatere zadeve bi gospa Buch naslednji naredila drugače. Če bi še enkrat sodelovala pri snemanju, bi pazila kaj govori pred kamero./ **Oznake:** izkušnje, postopati drugače, obitek sramu.

/Celotna predstavitev na televiziji ni ravno resna./ **Oznake:** izkrivljanje resnice, predvajanje oddaje.

INTERVJU 3

Gospa Ziegler je v času intervjuvanja stara dvaintrideset let in ima dva sina in eno hčerko, ki so bili v času snemanja oddaje stari enajst, sedem in dve leti. Vsi trije otroci so od različnih otrov. Gospa Ziegler živi z očetom zadnjega otroka. Ko gre za Tobiasa in Alexa, njena dva najstarejša sinova, se postavi vedno v obrambno pozicijo nasproti njenemu življenjskemu partnerju. Gospa Ziegler je v času snemanja oddaje živela v drugem stanovanju kot v času intervjuvanja. Stanovanje je bilo zelo majhno. Na pobudo super varuške, da lahko veje stanovanje pripomore k rešitvi težav, se je družina kasneje preselila. Pred prijavo k oddaji *Super varuška* je gospa Ziegler bila pri psihologu in iskala rešitve za svoje težave, vendar pa z delom psihologa ni bila zadovoljna. Ko se je prijateljica gospe Ziegler prijavila k oddaji, si je mislila, da lahko tudi ona nekaj naredi za svojo družino. Njen partner je na začetku nasprotoval tej zamisli, vendar se je to hitro razrešilo. Dva starejša sinova gospe Ziegler se kažeta v vedenju eden do drugega kot 'problematična'. Vsak od njiju je posamezno pridni in pripravljen pomagati. Vmešavanje partnerja gospe Ziegler pa otežuje celotno situacijo. Za gospo Ziegler se težave zaenjajo z odraslanjem njene najmlajše hčerke, igranje je partner gospe Ziegler. Razlika v vzgoji otrok postaja vse bolj vidna. S partnerjem imata konfliktno situacijo, ker sinova stalno primerja z njunimi biološkimi očetovi. Naslednja točka kreganja med njima je ta, da ji meče na nos, da je preveč mehka pri vzgoji dveh starejših otrok. Njej osebno pa se zdi, da je on preveč mehek pri vzgoji svoje hčerke. Gospa Ziegler in njen partner nista mogla več prepoznati svojih otrok ob prisotnosti kamer, saj so bili ti isto pridni in se niso vedli kot navadno.

Šele na pobudo staršev so se otroci za eli vesti kot navadno. Za gospo Ziegler je veliko lažje truditi se takrat, ko je nekdo, v tem primeru super varuška, ob njej, kot pa e je sama. Želela bi si tudi, da je varuška prisotna dlje asa. Nakupovanje je bilo za gospo Ziegler vedno naporno in stresno. Šele, ko je prišla varuška, se je situacija poboljšala in to poboljšanje traja do danes. O varuški ima zelo dober vtis. Gospa Ziegler ima dober vtis o varuški, a je imela ob utek, da je tudi varuška trpela zaradi pritiska kamer. Nekateri prizori so se morali ve krat ponoviti. Nevarnost pasti nazaj v stare vzorce predstavlja za gospo Ziegler še danes glavno temo.

/Gospa Ziegler je v asu intervjuvanja stara dvaintrideset let in ima dva sina in eno h erko, ki so bili v asu snemanja oddaje stari enajst, sedem in dve leti. Vsi trije otroci so od razli nih o etov. Gospa Ziegler živi z o etom zadnjega otroka./ **Oznake:** starost matere, starost, število in spol otrok, patchwork družina, stan.

/Ko gre za Tobiasa in Alexa, njena dva najstarejša sinova, se postavi vedno v obrambno pozicijo nasproti njenemu življenjskemu partnerju./ **Oznake:** nasprotovanje partnerju, držati s sinovoma, konflikt med starši.

/Gospa Ziegler je v asu snemanja oddaje živela v drugem stanovanju kot v asu intervjuvanja. Stanovanje je bilo zelo majhno. Na pobudo super varuške, da lahko ve je stanovanje pripomore k rešitvi težav, se je družina kasneje preselila./ **Oznake:** stanovanjske razmere, vloga varuške, odlo itev na podlagi nasveta.

/Pred prijavo k oddaji *Super varuška* je gospa Ziegler bila pri psihologu in iskala rešitve za svoje težave, vendar pa z delom psihologa ni bila zadovoljna./ **Oznake:** predhodno psihološko svetovanje, ukrepi za rešitev težav, nezadovoljstvo z delom psihologa.

/Ko se je prijateljica gospe Ziegler prijavila k oddaji, si je mislila, da lahko tudi ona nekaj naredi za svojo družino. Njen partner je na za etku nasprotoval tej zamisli, vendar se je to hitro razrešilo./ **Oznake:** motivacija za prijavo, vpliv prijateljice, ukrep za rešitev težav, nasprotovanje partnerja, lastna odlo itev.

/Dva starejša sinova gospe Ziegler se kažeta v vedenju eden do drugega kot 'problemati na'. Vsak od njiju je posamezno priden in pripravljen pomagati. Vmešavanje partnerja gospe Ziegler pa otežuje celotno situacijo. Za gospo Ziegler se težave za enjajo z odraš anjem njene najmlajše h erke, igar o e je partner gospe Ziegler. Razlika v vzgoji otrok postaja vse bolj vidna. S partnerjem imata konfliktne situacije, ker sinova stalno primerja z njunimi biološkimi o eti. Naslednja to ka kreganja med njima je ta, da ji me e na nos, da je preve mehka pri vzgoji dveh starejših otrok. Njej osebno pa se zdi, da je on preve mehek pri vzgoji svoje h erke./ **Oznake:** težave pri vzgoji, 'problemati na sinova', nestrinjanje staršev v vzgojnih metodah, vsak otrok zase priden, vmešavanje partnerja v vzgojo, konflikti s partnerjem, favoriziranje enega od otrok, vzajemno o itanje.

/Gospa Ziegler in njen partner nista mogla ve prepoznati svojih otrok ob prisotnosti kamer, saj so bili ti isto pridni in se niso vedli kot navadno. Šele na pobudo staršev so se otroci za eli vesti kot navadno./ **Oznake:** vpliv kamer na sodelujo e lane družine, snemanje, sprejemanje nove situacije, sprememba vedenja, prilagojeno vedenje, vzorno vedenje otrok, pobuda staršev k tipi nemu vedenju njihovih otrok, obrat iz enega vzorca vedenja otrok v drugega.

/Za gospo Ziegler je veliko lažje truditi se takrat, ko je nekdo, v tem primeru super varuška, ob njej, kot pa e je sama./ **Oznake:** podpora super varuške, vloga varuške, osebni pomen varuške za mater, ob utek varnosti, lažje ravnanje v vzgoji ob podpori.

/Želela bi si tudi, da je varuška prisotna dlje asa./ **Oznake:** želja matere, zahteva po ve skupnega asa z varuško.

/Nakupovanje je bilo za gospo Ziegler vedno naporno in stresno. Šele, ko je prišla varuška, se je situacija poboljšala in to poboljšanje traja do danes./ **Oznake:** stresna situacija, pomo varuške, trajnost vzgojnega ukrepa, u inkovitost svetovanja.

/O varuški ima zelo dober vtis./ **Oznake:** vtis o varuški.

/Gospa Ziegler ima pozitiven vtis o varuški, a je imela ob utek, da je tudi varuška trpela zaradi pritiska kamer. Nekateri prizori so se morali ve krat ponoviti./ **Oznake:** vtis o varuški, snemanje oddaje, spremljajo i ob utki pri snemanju, vpliv kamer na varuško.

/Nevarnost pasti nazaj v stare vzorce predstavlja za gospo Ziegler še danes glavno temo./ **Oznake:** strah vrnitve k starim vzorcem vedenja.

Oznake, ki smo jih zapisovali sproti pri vsakem intervjuju so naslednje:

INTERVJU 1

Oznake A: družina, starost, število in spol otrok, starost matere, stan.

Oznake B: motivacija za sodelovanje, potek prijave, lastna odlo itev za sodelovanje, vzgojne težave, potreba po pomo i, nasilen mož pri vzgoji.

Oznake C: dolo anje termina, za etek snemanja.

Oznake C: predpisi, brezpla na reklama, omejevanje, soo anje s situacijo, vpliv na gledalce.

Oznake C: snemanje, reakcija otrok, pri akovanja staršev, sprejemanje situacije, reakcija moža.
Oznake D: partnerski odnosi v zakonski zvezi, vpliv le-teh na otroke, vloga super varuške, loitev.
Oznake E: nestrinjanje z varuško, jeza ob svetovalnem delu varuške, G ob utek biti prevaran.
Oznake G: predvajanje oddaje, izkrivljenost, montaža.
Oznake H: as po predvajanju oddaje, težki asi za družino, prepoznavnost družine in njeno trajanje, C ob utki sodelujejo ih lanov pri predvajanju oddaje.
Oznake I: zadovoljstvo z varuško.
Oznake E: svetovanje po oddaji, neu inkovitost le-tega.
Oznake F: u inkovitost svetovanja, spremembe, uspeh, korist.
Oznake E: nestrinjanje s svetovalko, G krivica.
Oznake F: u inkovitost svetovanja, spremembe, pomo .

INTERVJU 2

Oznake A: starost matere, število in spol otrok, stan, velika družina, 'problemati en' de ek.
Oznake B: odloitev k prijavi, ne imeti vzgojnih težav, vpliv prijatelja, motivacija za sodelovanje, zaslužek.
Oznake C: zanimanje za družino, veliko število otrok.
Oznake C: naporno snemanje, pri akovanja, želiti prekinitev.
Oznake C: ob utek biti izigran, prehitel postopek do snemanja.
Oznake C: odsotnost spektakularnih situacij, pridni otroci, uprizoritev, sinovo 'problemati no' vedenje, doloitev težiš a oddaje.
Oznake D: spomini iz preteklosti, želiti nekaj spremeniti, nezavedno, primer lastne matere, enako ravnanje do otrok.
Oznake E: vzgojni nasveti, pomo .
Oznake F: u inkovitost svetovanja, pozitiven vtis o svetovalki, zadovoljstvo družine.
Oznake E: odsotnost o eta pri vzgoji.
Oznake D: pomo in vpliv na partnerstvo, izboljšanje odnosov, E ukvarjanje z o etom, pomembnost vzgoje, svetovanje pri partnerstvu, vloga varuške.
Oznake F: osebna korist matere, pomembnost oddaje, pozitiven vtis.
Oznake F: u inkovitost ali neu inkovitost svetovanja, 'problemati na' deklica.
Oznake I: pozitiven vtis, C težave pri snemanju.
Oznake H: izkušnje, postopati drugi druga e, ob utek sramu.
Oznake G: izkrivljanje resnice, predvajanje oddaje.

INTERVJU 3

Oznake A: starost matere, starost, število in spol otrok, patchwork družina, stan.
Oznake E: nasprotovanje partnerju, držati s sinovoma, konflikt med starši.
Oznake D: stanovanjske razmere, vloga varuške, odloitev na podlagi nasveta.
Oznake B: predhodno psihološko svetovanje, ukrepi za rešitev težav, nezadovoljstvo z delom psihologa.
Oznake B: motivacija za prijavo, vpliv prijateljice, ukrep za rešitev težav, nasprotovanje partnerja, lastna odloitev.
Oznake E: težave pri vzgoji, 'problemati na sinova', nestrinjanje staršev v vzgojnih metodah, vsak otrok zase priden, vmešavanje partnerja v vzgojo, konflikti s partnerjem, favoriziranje enega od otrok, vzajemno o itanje.
Oznake C: vpliv kamer na sodelujo e lane družine, snemanje, sprejemanje nove situacije, sprememba vedenja, prilagojeno vedenje, vzorno vedenje otrok, pobuda staršev k tipi nemu vedenju njihovih otrok, obrat iz enega vzorca vedenja otrok v drugega.
Oznake D: podpora super varuške, vloga varuške, osebni pomen varuške za mater, ob utek varnosti, lažje ravnanje v vzgoji ob podpori.
Oznake H: želja matere, zahteva po ve skupnega asa z varuško.
Oznake F: stresna situacija, pomo varuške, trajnost vzgojnega ukrepa, u inkovitost svetovanja.
Oznake I: vtis o varuški.
Oznake I: vtis o varuški, C snemanje oddaje, spremljajo i ob utki pri snemanju, vpliv kamer na varuško.
Oznake H: strah vrnitve k starim vzorcem vedenja.

Zapisane oznake, ki se v obravnavanih intervjujih nanašajo na isto tematsko podro je, smo nato združili v skupni opis dolo enega tematskega podro ja. To smo naredili za oznake vsakega tematskega podro ja posebej vklju ujo oznake iz vseh treh intervjujev. Nekaterim opisom smo v oklepaju dodali podro ja, ki povzemajo dolo ene oznake, na katere se ta opis nanaša in ki so za našo raziskavo relevantne. Obravnavali jih bomo kot

podpoglavja. Na osnovi teh opisov bomo intervjuje analizirali in interpretirali. V nadaljevanju smo ta postopek prikazali. Označke, ki so označene z isto rko, se nanašajo na isto tematsko področje.

Oznake A: družina, starost, starost, število in spol otrok, starost matere, stan, velika družina, patchwork družina => *Opis družin*

Oznake B: motivacija za sodelovanje, potek prijave, lastna odločitev za sodelovanje, vzgojne težave, 'problematičen' deček, potreba po pomoči, nasilen mož pri vzgoji, odločitev k prijavi, ne imeti vzgojnih težav, vpliv prijatelja, zaslužek, vpliv prijateljice, predhodno psihološko svetovanje, ukrepi za rešitev težav, nezadovoljstvo z delom psihologa, nasprotovanje partnerja => *Opis prijave k oddaji (pobuda za prijavo, motivacija za prijavo)* => *Prijava k oddaji (pobuda za prijavo, motivacija za prijavo)*

Oznake C: določanje termina, zahteva za snemanje, predpisi oddaje, brezplačna reklama, omejevanje sodelujočih članov, zanimanje za družino, veliko število otrok, soočanje s situacijo, vpliv na gledalce, potek snemanja, reakcija otrok, pri akovanju staršev, sprejemanje situacije, reakcija moža, naporno snemanje, želeli prekinitev, ob uteku biti izigran, prehitel postopek do snemanja, odsotnost spektakularnih situacij, pridni otroci, uprizoritev, sinovo 'problematično' vedenje, ob uteku sodelujejo člani pri predvajanju oddaje, določitev težišča oddaje, težave pri snemanju, vpliv kamer na sodelujočelane družine, sprememba vedenja, prilagojeno vedenje, vzorno vedenje otrok, pobuda staršev k tipičnemu vedenju njihovih otrok, obrat iz enega vzorca vedenja otrok v drugega => *Opis poteka snemanja oddaje (potek snemanja, soočanje sodelujočih članov s kamerami, ob uteku sodelujejo člani ob snemanju oddaje)* => *Potek snemanja oddaje (potek snemanja, soočanje sodelujočih članov s kamerami, ob uteku sodelujejo člani ob snemanju oddaje)*

Oznake E: vzgojni nasveti, pomoč, nestrinjanje z varuško, jeza ob svetovalnem delu varuške, svetovanje po oddaji, neinkovitost le-tega, odsotnost očetaj pri vzgoji, ukvarjanje z očetom, pomembnost vzgoje, nasprotovanje partnerju, držati s sinovoma, konflikt med starši, težave pri vzgoji, 'problematični sinovi', nestrinjanje staršev v vzgojnih metodah, vsak otrok zase priden, vmešavanje partnerja v vzgojo, konflikti s partnerjem, favoriziranje enega od otrok, vzajemno očitanje => *Opis vloge super varuške kot vzgojne svetovalke v sodelujočih družinah* => *Vloga super varuške kot svetovalke v sodelujočih družinah*

Oznake D: partnerski odnosi v zakonski zvezi, vpliv le-teh na otroke, vloga super varuške, ločitev, spomini iz preteklosti, želeli nekaj spremeniti, nezavedno, primer lastne matere, enako ravnanje do otrok, pomoč in vpliv na partnerstvo, izboljšanje odnosov, svetovanje pri partnerstvu, stanovanjske razmere in odločitev na podlagi nasveta, podpora super varuške, osebni pomen varuške za mater, ob uteku varnosti, lažje ravnanje v vzgoji ob podpori => *Opis drugih vlog super varuške (svetovanje super varuške pri partnerstvu, svetovanje super varuške glede bivalnega prostora, super varuška kot osebna podpora)* => *Druge vloge super varuške (svetovanje super varuške pri partnerstvu, svetovanje super varuške glede bivalnega prostora, super varuška kot osebna podpora)*

Oznake F: neinkovitost svetovanja, spremembe, uspeh, korist, pomoč, osebna korist matere, pomembnost oddaje, neinkovitost svetovanja, stresna situacija, pomoč varuške, trajnost vzgojnega ukrepa => *Opis sprememb v vzgojnem ravnanju staršev, kakor tudi v vedenju otrok po snemanju oddaje* => *Spremembe v vzgojnem ravnanju staršev kakor tudi v vedenju otrok po snemanju oddaje*

Oznake G: predvajanje oddaje, montaža, ob uteku biti prevaran, krivica, izkrivljanje resnice => *Opis predvajanja oddaje in ob uteku sodelujejo člani ob gledanju le-te* => *Predvajanje oddaje in ob uteku sodelujejo člani ob gledanju le-te*

Oznake H: čas po predvajanju oddaje, težki časi za družino, prepoznavnost družine in njeno trajanje, izkušnje, postopati drugi drugače, ob uteku sramu, želja matere, zahteva po več skupnega časa z varuško, strah vrnitve k starim vzorcem vedenja => *Opis ob uteku sodelujejo člani družine po snemanju oddaje* => *Ob uteku sodelujejo člani družine po snemanju oddaje*

Oznake I: zadovoljstvo z varuško, pozitiven vtis o svetovalki, zadovoljstvo družine => *Opis vtisov in zadovoljstva sodelujočih družin s super varuško* => *Vtisi in zadovoljstvo sodelujočih družin s super varuško*

Oznako 'problematični deklica' namenoma nismo nikamor uvrstili, saj se ti dve hčerki gospe Buch v času izvajanja intervjuja in se ne nanašata na čas, ko je družina sodelovala pri snemanju oddaje *Super varuška*.

V empiričnem delu naloge bomo torej obravnavali in analizirali naslednja področja:

- Zgradbo družin, ki so sodelovale v oddaji *Super varuška*
- Prijava k oddaji (pobuda za prijavo, motivacija za prijavo)
- Potek snemanja oddaje (potek snemanja, soočanje sodelujočih članov s kamerami, ob uteku sodelujejo člani ob snemanju oddaje)
- Vloga super varuške kot vzgojne svetovalke v sodelujočih družinah

- Druge vloge super varuške (svetovanje super varuške pri partnerstvu, svetovanje super varuške glede bivalnega prostora, super varuška kot osebna podpora)
- Spremembe v vzgojnem ravnanju staršev, kakor tudi v vedenju otrok po snemanju oddaje
- Predvajanje oddaje in ob utki sodelujejo ih lanov ob gledanju le-te
- Ob utki sodelujejo ih lanov družine po snemanju oddaje
- Vtisi in zadovoljstvo sodelujejo ih družin s super varuško